

MENHELY ALAPÍTVÁNY

KÉZIKÖNYV

A SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEK BEN DOLGOZÓK SZÁMÁRA

2018. ÉVI KIADÁS

Mindenkinek legyen otthona! www.menhely.hu

KÉZIKÖNYV

a szociális intézményekben dolgozók számára

2018. évi szám

MENHELY ALAPÍTVÁNY

Mindenkinek legyen otthona!

© Szerkesztették

Fialla Marianna

Kártyás Irén

Guba Ildikó

Naszvadi Tibor

Vajdovics Viktória

A kézirat lezárva: 2018. július 31.

ISSN 1419-1512

A kiadványt, vagy annak részleteit tilos reprodukálni;
sokszorosítása, terjesztése kizárólag a szerkesztők engedélyével történhet.

A borítókép Primusz Péter © engedélyével került felhasználásra.

Kiadja a Menhely Alapítvány

1410 Budapest 7. Pf. 216.

Letölthető: www.menhely.hu és www.diszpecserportal.hu

ELŐSZÓ

Örömmel nyújtjuk át Kézikönyvünk 2018. évi kiadását az olvasóknak, elsősorban a rászorulókkal foglalkozó szociális munkás kollégáknak.

Kézikönyvünk ezúttal is tematikus szerkesztésben kívánja bemutatni, hogy az egyes élethelyzetekben, pl. gyermeknevelés, tartós betegség, munkanélküliség esetén milyen támogatási rendszer segítheti a családokat vagy egyéneket. A korábbi évek hosszú, és gyakran nehezen áttekinthető szöveges verziója helyett egy rövidebb, lényegre törőbb kiadást készítettünk. A kevesebb oldalszám és a tömörebb szöveg azonban lényegesen több információt tartalmaz. A kiadványban ugyanis hasznos linkeket helyeztünk el, így az adott link aláhúzott szavaira való kattintással, és a Ctrl billentyű lenyomásával különböző hivatkozásokra juthatunk. Ez lehet egy, az interneten található jogszabály, egy kérelemnyomtatvány, az adott témára vonatkozó portál, vagy magán a kézikönyvön belül egy áthivatkozás. Reméljük, hogy ebben az új formában a felhasználók jóval egyszerűbben érhetik el a számukra fontos információkat.

Kiadványunk a különféle ellátásokról - a kézirat lezárásának időpontjáig - mutat hiteles képet, azonban a megadott hivatkozások alapján maga az olvasó is utána járhat az időközben bekövetkező változásoknak.

Kedves Olvasók, Kollégák!

Bízunk benne, hogy hasznos lesz anyagunk azok számára is, akik régóta ismerik, és várták már ez évi megjelenését, és azoknak is, akik először fedezik fel, és segítségével próbálnak eligazodni a különféle ellátórendszerek, jogszabályok és a szociális ügyintézők útvesztőjében. A kiadvánnyal kapcsolatos bármilyen jellegű visszajelzéseket a kezikonyv@menhely.hu címre várjuk.

Budapest, 2018. augusztus

a szerkesztők

ELŐSZÓ _____ **5****I. Közigazgatási hatósági eljárás** _____ **10**

Szerkesztette: Kártyás Irén

Alapelvek	10
Hatáskör és illetékesség	11
Kérelem	12
A hatósági eljárások típusai	13
Függő hatályú döntés	14
Az ügyintézési határidő	14
Hiánypótlás	15
A kérelem visszautasítása	16
Az eljárás megszüntetése	16
Az eljárás felfüggesztése és szüneteltetése	16
Igazolási kérelem	16
A szakhatóság közreműködése	17
Idézés	17
A tényállás tisztázása	18
Irat	18
Határozat és végzés	18
A döntés közlése	19
Kézbessítési vélelem, és a kézbessítési vélelem megdöntése	20
A döntés kijavítása, kiegészítése	20
Hatósági szerződés	20
Jogorvoslatok	21

II. A szociális törvény speciális eljárási szabályai és fogalmai _____ **22**

Szerkesztette: Fialla Marianna

III. Munkavállalás és munkanélküliség _____ **24**

Szerkesztette: Fialla Marianna

A kormányhivatalok foglalkoztatási osztálya által nyújtott szolgáltatások és ellátások	25
Álláskeresők ellátása	25
Álláskeresési járadék	26
Nyugdíj előtti álláskeresési segély	27
Az álláskeresési járadék és a nyugdíj előtti munkanélküli segély szüneteltetése, megszüntetése	27
Költségtérítés	28
Képzések támogatása	28
Munkaerőpiaci szolgáltatáshoz kapcsolódó keresetpótló juttatás	28
Munkába járással kapcsolatos költségek támogatása	29
Helyközi utazás támogatása	29
Lakhatási támogatás.	29
Közfoglalkoztatás	30
Fejlesztő Foglalkoztatás	31
Közérdekű munka	32

Aktív korúak ellátása _____	32
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás _____	33
(Egészségkárosodási és) gyermekfelügyeleti támogatás _____	34

IV. Gyermeket nevelő családok támogatása _____ **35**

Szerkesztette: Guba Ildikó

Biztosítástól függő családtámogatási ellátások _____	35
Csecsemőgondozási díj _____	35
Gyermekgondozási díj _____	36
Biztosítástól és jövedelmi helyzettől független családtámogatási ellátások _____	36
Családi pótlék _____	36
Anyasági támogatás _____	37
Gyermekgondozást segítő ellátás _____	38
Gyermeknevelési támogatás _____	39
Szociális helyzettől függő családtámogatási ellátások _____	39
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény _____	39
Gyermektartásdíj megelőlegezése _____	40
Otthonteremtési támogatás _____	41
Kedvezményes intézményi és étkezési díj _____	41
Ingyenes tankönyvhasználat _____	42
A családokat támogató egyéb kedvezmények _____	42
Családi adókedvezmény _____	42
Fiatalok életkezdési támogatása _____	42
Családok utazási kedvezménye _____	42

V. Megváltozott munkaképességűek és fogyatékos személyek ellátásai _____ **43**

Szerkesztette: Naszvadi Tibor

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai _____	43
Rehabilitációs ellátás _____	44
Rokkantsági ellátás _____	44
Kivételes rokkantsági ellátás _____	45
Közös eljárási szabályok _____	45
Rokkantsági járadék _____	46
Fogyatékosági támogatás _____	47
Ellátások a szociális törvény alapján _____	48
Aktív korúak ellátása – Egészségkárosodási (és gyermekfelügyeleti) támogatás _____	49
Ápolási díj _____	49
Tartós ápolást végzők időskori támogatása _____	51
Közgyógyellátás _____	51

VI. Időskorúak ellátásai _____ **52**

Szerkesztette: Naszvadi Tibor

Öregségi nyugdíj _____	52
A nyugdíjigénylés szabályai _____	53

Időskorúak járadéka _____	55
----------------------------------	-----------

VII. Hozzá tartozói ellátások _____ **56**

Szerkesztette: Naszvadi Tibor

Özvegyi nyugdíj _____	56
------------------------------	-----------

Árvaellátás _____	57
--------------------------	-----------

VIII. Települési támogatás _____ **58**

Szerkesztette: Vajdovics Viktória

Hajléktalanok rendkívüli települési támogatása a fővárosban _____	58
Rendkívüli települési támogatások _____	59
Munkaképtelen személy rendkívüli települési támogatása _____	59
Rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatása _____	60
Munkába álló személyek rendkívüli települési támogatása _____	60
Jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatása _____	60
Krízis települési támogatás _____	60
Temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás _____	60

IX. Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság _____ **61**

Szerkesztette: Vajdovics Viktória

Egészségügyi szolgáltatás szociális rászorultság alapján _____	62
---	-----------

X. A lakhatás támogatása _____ **62**

Szerkesztette: Vajdovics Viktória

Lakásfenntartási támogatások a szociális törvényben _____	62
Az önkormányzatok lakhatást segítő támogatása _____	63
A védendő fogyasztókat megillető kedvezményekről _____	63
Önkormányzati lakások bérbeadása _____	64
Lakáscélú támogatások _____	65
Családi otthoneremtési kedvezmény _____	65
Adó-visszatérítési támogatás _____	66
Három vagy több gyermekes családok otthoneremtési kamattámogatása _____	67
Három- vagy többgyermekes családok lakáscélú jelzáloghitel-tartozásainak csökkentése _____	67

XI. Illeték- és költségmentesség _____ **67**

Szerkesztette: Kártyás Irén

Tárgyi és személyes illetékmentesség _____ **67****Természetes személyek költségmentessége** _____ **69*****XII. Migráció*** _____ **72**

Szerkesztette: Fialla Marianna

EGT állampolgárok: _____ **72****Harmadik országbeli személyek beutazása és tartózkodása** _____ **73****Menedékjog** _____ **74****A magyar állampolgárság megszerzése (honosítás)** _____ **75**

I. Közigazgatási hatósági eljárás

A szociális ügyintézés során az ügyfeleknek, illetve a velük foglalkozó szociális munkásoknak különböző hivatalokkal, hatóságokkal kell együttműködni a különféle iratok kiállítása, pótlása, igazolások beszerzése, a jogosultságok megállapítása érdekében. Ezért kiemelten fontos, hogy a segítők ismerjék a működésükre vonatkozó alapvető szabályokat, eljárásmodokat. Kézikönyvünk első fejezete ebben kíván segítséget nyújtani.

- 2016. évi CL. törvény - az általános közigazgatási rendtartásról

A 2016. évi CL. törvény - az általános közigazgatási rendtartásról (a továbbiakban Ákr.) - rendelkezéseit **alapelvként kell figyelembe venni minden közigazgatási hatóság által folytatott eljárás során.**

A törvény felsorolja azokat az eljárásokat, amelyekre az Ákr. nem vonatkozik, ezek a **kivett eljárások**. Ezek közül a fontosabbak: a szabálysértési eljárás, a választási, népszavazási eljárás, az adó- és vámigazgatási eljárás, a menekültügyi és idegenrendészeti és az állampolgársági eljárás – az állampolgársági bizonyítvány kiadásának kivételével.

Minden más esetben **a közigazgatási hatósági eljárásokra vonatkozó jogszabályok** az Ákr. rendelkezéseitől csak **akkor térhetnek el, ha azt maga az Ákr. megengedi**. Jogszabály az Ákr. szabályaival összhangban álló, kiegészítő eljárási rendelkezéseket megállapíthat.

Hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet/akit törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki.

Hatósági ügy az, amelynek intézése során a hatóság döntésével az ügyfél jogát vagy kötelezettségét megállapítja, jogvitáját eldönti, jogsértését megállapítja, tényt, állapotot, adatot igazol vagy nyilvántartást vezet, illetve az ezeket érintő döntését érvényesíti, valamint hatósági ellenőrzést végez.

Ügyfél az a természetes vagy jogi személy, egyéb szervezet, akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti, akire nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz, vagy akit hatósági ellenőrzés alá vontak. Törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyfajtában megállapíthatja azon személyek és szervezetek körét, akik a jogszabály erejénél fogva ügyfélnek minősülnek.

A természetes személy ügyfél akkor rendelkezik eljárási képességgel, ha az ügy tárgyára tekintettel cselekvőképesnek minősül. Ha törvény nem írja elő az ügyfél személyes eljárását, helyette törvényes képviselője, vagy az általa, illetve törvényes képviselője által meghatalmazott személy, valamint az ügyfél és képviselője együtt is eljárhat. A meghatalmazott a képviseleti jogosultságát köteles igazolni. A természetes személy ügyfél részére, akinek nincs képviselője, és ismeretlen helyen tartózkodik, vagy nem tud az ügyben eljárni, az eljáró hatóság gondoskodik ügygondnok kirendeléséről.

Alapelvek

A közigazgatási hatósági eljárásokban az eljárás minden résztvevője az eljárás minden szakaszában a rá irányadó szabályoknak megfelelően az alábbi alapelvek és alapvető szabályok érvényre juttatásával jár el:

A jogszerűség elve:

A hatóság jogszabály felhatalmazása alapján, **hatáskörét** a jogszabály keretei között, **rendeltetésszerűen gyakorolva** jár el. Hatásköre gyakorlása során a **szakszerűség**, az **egyszerűség**, az **ügyféllel való együttműködés** és a **jóhiszeműség** követelményeinek megfelelően, a **törvény előtti egyenlőség** és az **egyenlő bánásmód** követelményét megtartva, indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül, a jogszabályban meghatározott **határidőn belül, észszerű időben** jár el.

A hivatalbóliség elve:

A hatóság (a kizárólag kérelemre indítható eljárások kivételével) hivatalból eljárást indíthat. (A kérelemre indult eljárást jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén folytathatja.) Hivatalból állapítja meg a tényállást, határozza meg a bizonyítás módját és terjedelmét, valamint az Ákr. keretei között felülvizsgálhatja a saját és a felügyelete alá tartozó hatóság döntését és eljárását.

A hatékonyság elve:

A hatóság úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy az az eljárás valamennyi résztvevőjének a legkevesebb költséget okozza, és - a tényállás tisztázására vonatkozó követelmények sérelme nélkül, a fejlett technológiák alkalmazásával - az eljárás a lehető leggyorsabban lezárható legyen.

Az ügyfélre vonatkozó alapelvek:

Az ügyfél az eljárás során bármikor nyilatkozatot, észrevételt tehet. A hatóság biztosítja az ügyfél, és az eljárás egyéb résztvevői (pl. tanú, szakértő, a tolmács, az ügyfél képviselője) számára, hogy jogait és kötelezettségeiket megismerhessék, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását.

A jóhiszeműség elve és a bizalmi elv:

Az eljárás valamennyi résztvevője köteles jóhiszeműen eljárni és a többi résztvevővel együttműködni. Senkinek a magatartása nem irányulhat a hatóság megtévesztésére vagy a döntéshozatal, illetve a végrehajtás indokolatlan késleltetésére. Az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője jóhiszeműségét az eljárásban vélelmezni kell. A rosszhiszeműség bizonyítása a hatóságot terheli.

Hatáskör és illetékesség

A **hatóság a hatáskörébe tartozó ügyben az illetékességi területén** vagy kijelölés alapján **köteles eljárni**. Ha eljárási kötelességének az ügyintézési határidőn belül nem tesz eleget, felügyeleti szerve az eljárás lefolytatására utasítja. Ha nincs felügyeleti szerv, vagy az nem intézkedik, az eljárás lefolytatására a közigazgatási bíróság kötelezi a hatóságot.

Ha jogszabály másként nem rendelkezik, az azonos hatáskörű hatóságok közül az jár el, amelynek illetékességi területén az ügy tárgyát képező ingatlan fekszik, vagy a tevékenységet gyakorolják, gyakorolni kívánják, vagy a jogellenes magatartást elkövették. Ha ezek alapján nem állapítható meg az **illetékes hatóság**, a kérelmező ügyfél választása szerint lakóhelye vagy tartózkodási helye, illetve székhelye, telephelye vagy fióktelepe szerint illetékes hatóság jár el. Ha az ügyfél lakóhelye ismeretlen vagy nem rendelkezik magyarországi lakóhellyel vagy értesítési címmel az illetékességet az ügyfél utolsó ismert hazai lakcíme alapján kell megállapítani. Ha ez alapján sem állapítható meg az illetékes hatóság - ha jogszabály másként nem rendelkezik -, az eljárásra az adott ügyfajtában a

fővárosban eljárásra jogosult hatóság jár el, több azonos hatáskörű fővárosi hatóság esetén pedig az illetékességi vita szabályait kell megfelelően alkalmazni.

Az Ákr. illetékességi rendelkezések esetében megengedi, hogy más jogszabályok eltérjenek tőle. Ilyen **eltérő illetékességi rendelkezések** vonatznak például a szociális igazgatási eljárásokra és a gyermekvédelmi támogatásokra. Az eltérő rendelkezéseket Kézikönyvünk adott fejezeteiben bemutatjuk.

Az ügyben illetékes hatóságok közül az jár el, amelynél az eljárás előbb indult meg (**megelőzés**).

A hatóság **a hatáskörét és illetékességét az eljárás minden szakaszában hivatalból vizsgálja**. Ha valamelyik hiányát észleli, és kétséget kizáróan megállapítható az ügyben illetékességgel rendelkező hatóság, az ügyet átteszi, ennek hiányában a kérelmet visszautasítja vagy az eljárást megszünteti.

Ha ugyanabban az ügyben **több hatóság állapította meg hatáskörét és illetékességét**, vagy ezek **hiányát**, és emiatt az eljárás nem indulhat meg vagy nincs folyamatban, illetve több illetékes hatóság előtt indult az eljárás, és a megelőzés alapján nem lehet eldönteni, hogy melyik hatóság jogosult az eljárásra, az érdekelt hatóságok kötelesek egymás között azonnal, de legfeljebb három napon belül megkísérelni a vita eldöntését. Az **egyeztetést** az a hatóság kezdeményezi, amelyiknél az eljárás később indult meg, amelyik hatáskörének és illetékességének hiányát később állapította meg, vagy amelyik hatóságnál az ügyfél az egyeztetés lefolytatása iránti kérelmét benyújtotta.

Ha az egyeztetés **nem vezetett eredményre**, az **eljáró hatóságot** illetékességi összeütközés esetén a legközelebbi közös felügyeleti szerv, ennek hiányában a vita eldöntését kérő hatóság működési területe szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal öt napon belül, hatásköri összeütközés esetén a közigazgatási bíróság **jelöli ki**.

Illetékesség hiányában az ügy megszüntethető, vagy más hatósághoz áthelyezhető. Illetékesség kérdésében a hatóságok egyeztethetnek, ha ez nem vezet eredményre, a legközelebbi felügyeleti szerv dönt.

A **hatóság az illetékességi területén kívül is végezhet eljárási cselekményt**, ennek keretében ideiglenes biztosítási intézkedést is hozhat. Ha a hatóság illetékességi területén kívül kíván eljárási cselekményt végezni, erről az illetékes hatóságot előzetesen értesíti.

A hatóság - legalább ötnapos határidő tűzésével - más szervet vagy személyt kereshet meg, ha az ügyben a megkereső hatóság illetékességi területén kívül kell eljárási cselekményt végezni, vagy az eljárás során szükséges adattal vagy irattal más rendelkezik. A megkeresett szerv a **megkeresés** teljesítését megtagadja, ha az nem tartozik a hatáskörébe, vagy arra nem illetékes.

Kérelem

A hatósági eljárás az ügyfél kérelmére vagy hivatalból indul meg. A kérelem az ügyfél olyan nyilatkozata, amellyel hatósági eljárás lefolytatását, illetve a hatóság döntését kéri jogának vagy jogos érdekének érvényesítése érdekében. A szociális ügyintézés során előforduló hatósági eljárások általában **kérelemre** indulnak meg. (Kivétel például a pénzbeli szociális ellátások jogszabályban előírt felülvizsgálata, melyet hivatalból indít meg a hatóság.)

Ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, a kérelmet a hatósághoz **írásban vagy személyesen lehet előterjeszteni**. Az ügyfél kérelmével a tárgyában hozott döntés véglegessé válásáig rendelkezhet. Ha jogszabály további követelményt nem állapít meg, a kérelemnek tartalmaznia kell **az ügyfél és képviselője azonosításához szükséges adatokat és elérhetőségét**. **Nem kérhető** az ügyféltől szakhatósági állásfoglalás vagy **előzetes szakhatósági állásfoglalás** csatolása, és az ügyfél azonosításához szükséges adatok kivételével **olyan adat, amely nyilvános**, vagy amelyet **jogszabállyal rendszeresített közhiteles nyilvántartásnak tartalmaznia kell**.

A kérelem **az illetékes hatóságnál vagy** - ha azt törvény vagy kormányrendelet nem zárja ki - a **kormányablaknál terjeszthető elő**. Az eljárás a kérelemnek az eljáró hatósághoz történő megérkezését követő napon indul. A kérelmet tartalma szerint kell elbírálni akkor is, ha az nem egyezik az ügyfél által használt elnevezéssel.

A hatósági eljárások típusai

A kérelem automatikus döntéshozatali eljárásban, sommás vagy teljes eljárásban bírálható el. Törvény egyes ügyekben kizárhatja a sommás eljárás alkalmazását.

Automatikus döntéshozatalnak van helye, ha azt törvény vagy kormányrendelet megengedi, a hatóság részére a kérelem benyújtásakor minden adat rendelkezésére áll, a döntés meghozatala mérlegelést nem igényel, és nincs ellenérdekű ügyfél. Az **ügyintézési határidő** automatikus döntéshozatali eljárásban 24 óra.

Sommás eljárásnak van helye, ha a hiánytalanul előterjesztett kérelem és mellékletei, valamint a hatóság rendelkezésére álló adatok alapján a tényállás tisztázott és nincs ellenérdekű ügyfél. Az **ügyintézési határidő** sommás eljárásban 8 nap.

Abban az esetben, ha a hatóság megállapítja, hogy a sommás eljárás lefolytatásához szükséges feltételek nem állnak fenn, függő hatályú döntést hoz, vagy:

- a kérelmet visszautasítja,
- az eljárást megszünteti,
- érdemben dönt,
- az eljárást felfüggeszti vagy a beadvány elintézését függőben tartja, vagy
- az eljárás szünetelteti,
- ügyet teljes eljárásban intézi el.

Ha az ügyfél erre irányuló **felhívás nélkül terjeszt elő új bizonyítékot**, vagy tesz bizonyítási indítványt, **ezt a hatóság az ügy teljes eljárásban való lefolytatása iránti kérelemnek tekinti**, és a kérelmet teljes eljárásban bírálja el.

Ha az automatikus döntéshozatali eljárásban és a sommás eljárásban hozott döntéssel szemben fellebbezésnek nincs helye, a döntés közlését követő öt napon belül **az ügyfél kérheti**, hogy a hatóság **a kérelmét ismételten, teljes eljárásban bírálja el**.

A teljes eljárásban a hatóság - szükség esetén - szakhatóságot keres meg, rendelkezik a arról, ha az eljárást felfüggeszti vagy a beadvány elintézését függőben tartja, az eljárást szünetelteti. Ugyancsak rendelkezik a tényállás tisztázásához szükséges előre látható eljárási cselekményekről, hiánypótlásra hív fel, továbbá tájékoztatást ad a határidő túllépésének jogkövetkezményeiről. Az **ügyintézési határidő** teljes eljárásban 60 nap.

Függő hatályú döntés

A hatóság **az eljárás megindításától számított nyolc napon belül** függő hatályú döntést hoz. **A függő hatályú döntéshez akkor kapcsolódnak joghatások, ha az ügyintézési határidő elteltével a hatóság a hatósági ügy érdemében nem döntött**, és az eljárást nem szüntette meg. A függő hatályú döntés tartalmazza az ügyintézési határidő leteltének időpontját naptári dátum szerint meghatározva.

A függő hatályú döntésben a **hatóság rendelkezik arról**, hogy az eljárás lefolytatásáért fizetendő **illetéknek vagy igazgatási szolgáltatási díjnak megfelelő összeget**, ennek hiányában tízezer forintot **a hatóság köteles a kérelmező ügyfél részére megfizetni**, ha az ügyintézési határidő elteltével a hatóság a hatósági ügy érdemében nem döntött és az eljárást nem szüntette meg. A kérelmező ügyfél mentesül az eljárási költségek megfizetése alól, és a kérelmezett jog gyakorlása megilleti.

Az ügyfelet nem illeti meg a kérelmezett jog gyakorlása:

- a hatósági bizonyítvány (pl. hatósági bizonyítvány szociális hozzájárulási adókedvezményhez, hatósági erkölcsi bizonyítvány) kiállítására,
- a hatósági igazolvány (pl. személyazonosító igazolvány, fogyatékosági támogatásban részesülők hatósági igazolványa) kiállítására,
- a hatósági nyilvántartásba való bejegyzésre, törlésre és módosításra vonatkozó ügyekben (pl. lakcímnnyilvántartás, ingatlan nyilvántartás),
- valamint azokban az eljárásokban, ahol az ügy érdemében a hatóság mérlegelésétől vagy a tényállás tisztázásától függő összeget kell meghatározni,
- ha az ügyben jogszabály hatósági szerződés kötését teszi lehetővé, vagy írja elő,
- ha törvény ekként rendelkezik.

Az eljárás szünetelése (felfüggesztése vagy függőben tartása) **esetén** az eljáró hatóság legkésőbb a szünetelés, felfüggesztés vagy függőben tartás időtartamának végét követő nyolcadik napon függő hatályú döntést hoz, amelyben rendelkezik az eljárás folytatásáról és a szünetelés időtartamának figyelmen kívül hagyásával számított időpontról.

A függő hatályú döntés meghozatalát mellőzi a hatóság, ha az eljárás megindításától számított nyolc napon belül a kérelmet visszautasítja, az eljárást megszünteti, érdemben dönt, az eljárást felfüggeszti, vagy a beadvány elintézését függőben tartja, vagy az eljárás szünetelteti.

Nincs helye függő hatályú döntés meghozatalának, ha a döntés - központi hivatal (pl. KSH, NAV, Kormányhivatal) kivételével - központi államigazgatási szerv vagy annak vezetője, vagy a Magyar Nemzeti Bank hatáskörébe tartozik, vagy az ügy tárgya honvédelmi és katonai, továbbá nemzetbiztonsági célú építmény.

A függő hatályú határozattal szembeni jogorvoslati és döntés-felülvizsgálati eljárásban vizsgálni kell, hogy a kérelmezett jogosultság gyakorlásának feltételei fennállnak-e.

Az ügyintézési határidő

Ha törvény eltérően nem rendelkezik, az ügyintézési határidő az eljárás megindulásának napján kezdődik.

Az ügyintézési határidő:

- automatikus döntéshozatal esetén huszonnégy óra,

- sommás eljárásban nyolc nap,
- teljes eljárásban hatvan nap.

Az Ákr-ben meghatározott ügyintézési határidőknél hosszabb határidőt törvény, rövidebb határidőt jogszabály állapíthat meg. Az ügyintézési határidőn belül a döntés közlése iránt is intézkedni kell.

Az ügyintézési határidőbe **nem számít be** az eljárás felfüggesztésének, szünetelésének és - ha függő hatályú döntés meghozatalának nincs helye - az ügyfél mulasztásának vagy késedelmének időtartama.

Ha törvény vagy kormányrendelet valamely eljárási cselekmény teljesítésének határidejéről nem rendelkezik, a hatóság, az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője azonnal, de legkésőbb nyolc napon belül gondoskodik arról, hogy az eljárási cselekményt teljesítse, vagy a végzést meghozza.

Ha a hatóság testületi szerv, a hatáskörébe tartozó ügyben az ügyintézési határidőn belül, vagy ha ez nem lehetséges, a határidő letelte utáni első testületi ülésen határoz.

Az ügyet **oron kívül kell elintézni**, ha a kiskorú ügyfél érdekeinek veszélyeztetettsége indokolja, életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet elhárítása indokolja, a hatóság ideiglenes biztosítási intézkedést rendelt el, vagy a közbiztonság, a közrend vagy a nemzetbiztonság érdekében egyébként szükséges.

Ha a hatóság határidőben **nem hoz függő hatályú döntést, vagy az ügyintézési határidőt túllépi** azokban az ügyekben, amikben függő hatályú döntés meghozatalának nem volt helye, vagy az automatikus döntéshozatal, vagy a sommás eljárás szabályait indokolatlanul mellőzi, az eljárás lefolytatásáért illetéknek vagy díjnak megfelelő összeget, ennek hiányában tízezer forintot megfizet a kérelmező ügyfélnek, aki mentesül az eljárási költségek megfizetése alól is.

A **napokban megállapított** határidőbe nem számít **bele** a határidő kezdetére okot adó cselekmény vagy körülmény bekövetkezésének, a közlésnek, a kézbesítésnek, a hirdetmény kifüggesztésének és levételének, valamint a közhírré tétel napja. A **hónapokban vagy években megállapított** határidő azon a napon jár le, amely számánál fogva megfelel a kezdőnapnak, ha pedig ez a nap a lejárat hónapjában hiányzik, a hónap utolsó napján. Az **órákban megállapított** határidő az okot adó cselekményt követő óra első percében kezdődik.

Ha a határidő utolsó napja olyan nap, amelyen a hatóságnál a munka szünetel, a határidő - az ügyintézési határidő kivételével - a következő munkanapon jár le. A postán küldött beadvány és megkeresés előterjesztési ideje a postára adás napja. A határozott naphoz kötött jogszerzés a nap kezdetén következik be. A határidő elmulasztása vagy a késedelem jogkövetkezménye a határidő utolsó napjának elteltével áll be. A határidőt kétség esetén megtartottnak kell tekinteni.

Hiánypótlás

Ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, amennyiben a kérelem a jogszabályban foglalt követelményeknek nem felel meg, vagy megfelel, de a tényállás tisztázása során felmerült új adat miatt szükségessé válik, az eljáró hatóság határidő megjelölésével, a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett egy ízben hiánypótlásra hívja fel a kérelmezőt.

A kérelem visszautasítása

A hatóság **a kérelmet visszautasítja**, ha az eljárás megindításának jogszabályban meghatározott feltétele hiányzik, és e törvény ahhoz más jogkövetkezményt nem fűz, vagy az ugyanazon jog érvényesítésére irányuló kérelmet a bíróság vagy a hatóság érdemben már elbírálta, és a kérelem tartalma, valamint az irányadó jogi szabályozás nem változott. A hatóság a kérelmet akkor is visszautasíthatja, ha azt nem az előírt formában terjesztették elő. Ha a kérelmező a kérelmét öt napon belül az előírt formában ismételten előterjeszti, a hatóság az eljárást teljes eljárásban folytatja le, azzal, hogy a kérelmet az eredeti benyújtáskor előterjesztettnek kell tekinteni, de az ügyintézési határidőt az ismételt benyújtást követő naptól kell számítani.

Az eljárás megszüntetése

A hatóság **az eljárást megszünteti**, ha

- a kérelem visszautasításának lett volna helye, annak oka azonban az eljárás megindítását követően jutott a hatóság tudomására,
- a kérelmező ügyfél a hatóság felhívására nem nyilatkozik, és ennek hiányában a kérelem nem bírálható el, és az eljárást hivatalból nem folytatja,
- az eljárás okafogyottá vált,
- az ügyfél nem tesz eleget eljárási költség előlegezési kötelezettségének,
- az eljárás kérelemre indult, és valamennyi kérelmező ügyfél kérelmét visszavonta, illetve ahhoz az ellenérdekű ügyfelek hozzájárultak, és az eljárás hivatalból nem folytatható,
- a hatóság megállapítja, hogy az ügyben más hatóság már eljárt, vagy más hatóság kijelölésére került sor, (ebben az esetben a hatóság szükség esetén a döntést visszavonja, és erről szóló döntését a korábban eljárt vagy kijelölt hatósággal is közli) vagy,
- az ügy érdemi eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ (a továbbiakban: előkérdés), amely bíróság vagy más szerv hatáskörébe tartozik, és az ügyfél a hatóságnak az eljárás megindítására vonatkozó felhívásának nem tesz eleget.

Az eljárás felfüggesztése és szüneteltetése

A hatóság **felfüggeszti az eljárást**, ha az előkérdés bíróság hatáskörébe tartozik, vagy az ügyben külföldi szervet kell megkeresni.

Az **eljárás szünetel**, ha azt - jogszabály kizáró rendelkezésének hiányában - az ügyfél kéri, több ügyfél esetén az ügyfelek együttesen kéri. Az eljárást bármelyik ügyfél kérelmére folytatni kell. Hat hónapi szünetelés után a csak kérelemre folytatható eljárás megszűnik. A megszűnés tényéről a hatóság értesíti azokat, akikkel a határozatot közölné.

Igazolási kérelem

Aki az eljárás során valamely határnapot, **határidőt önhibáján kívül elmulasztott**, igazolási kérelmet terjeszthet elő. Az igazolási kérelemről az a hatóság dönt, amelynek eljárása során a mulasztás történt. A jogorvoslatra megállapított határidő elmulasztásával kapcsolatos igazolási kérelmet a jogorvoslati kérelmet elbíráló szerv bírálja el.

Az igazolási kérelmet a mulasztásról való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követően, de legkésőbb az elmulasztott határnaptól vagy a határidő utolsó napjától számított, **az igazolni kívánt eljárási cselekményre előírt határidővel megegyező időtartamon**, de legfeljebb negyvenöt napon belül lehet előterjeszteni. A határidő elmulasztása esetén az igazolási kérelemmel egyidejűleg pótolni kell az elmulasztott cselekményt is, ha ennek feltételei fennállnak. Ha a hatóság az igazolási kérelemnek helyt ad, az elmulasztott határnapot vagy határidőt megtartottnak tekinti, ezért ha szükséges, a döntését módosítja, vagy visszavonja, illetve egyes eljárási cselekményeket megismétel.

A szakhatóság közreműködése

Törvény vagy a szakhatóságok kijelöléséről szóló kormányrendelet az ügyben érdemi döntésre jogosult hatóság számára előírhatja, hogy az ott meghatározott szakkérdésben és határidőben más hatóság (a továbbiakban: szakhatóság) kötelező állásfoglalását kell beszereznie.

Ha az Ákr. eltérően nem rendelkezik, a szakhatóságra a hatóságra, a szakhatóság állásfoglalására a döntésre vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell. Az ügyintézési határidőre vonatkozó rendelkezéseket csak az előzetes szakhatósági állásfoglalás esetén kell alkalmazni.

A szakhatóság döntése az eljárást befejező döntés elleni jogorvoslat keretében támadható meg.

Ha törvény vagy kormányrendelet nem zárja ki, az ügyfélnek az eljárás megindítása előtt benyújtott kérelmére a szakhatóság a szakhatósági állásfoglalásra vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával előzetes szakhatósági állásfoglalást ad ki. A kérelemhez egy évnél nem régebbi előzetes szakhatósági állásfoglalás csatolható be, ha törvény vagy kormányrendelet más időtartamot nem állapít meg. A hatóság a kérelemmel benyújtott előzetes szakhatósági állásfoglalást szakhatósági állásfoglalásként használja fel.

Idézés

Azt, akinek személyes meghallgatása az eljárás során szükséges, a **hatóság kötelezi**, hogy a megjelölt helyen és időpontban **jelenjen meg**. Ha az idézett személy kora, egészségi állapota vagy más méltányolható ok miatt a hatóság előtt nem képes megjelenni, az idézett személyt a tartózkodási helyén is meg lehet hallgatni. Az idézést - ha az ügy körülményeiből más nem következik - **ügy kell közölni**, hogy arról az idézett **a meghallgatást megelőzően legalább öt nappal értesüljön**. Az idézésben meg kell jelölni, hogy a hatóság az idézett személyt milyen ügyben és milyen minőségben kívánja meghallgatni. Az idézett személyt figyelmeztetni kell a megjelenés elmulasztásának következményeire.

A hatóság az **illetékességi területén lakóhellyel nem rendelkező személyt** vagy székhellyel nem rendelkező szervezet törvényes képviselőjét **akkor idézheti a székhelyére**, ha ezt jogszabály írja elő, az idézés célja a tárgyaláson, egyeztetésen való részvétel, a megkeresés útján történő meghallgatás csorbítaná bármely ügyfél eljárási jogait, az idézni kívánt személy lakóhelyén nem működik olyan hatóság, amely megfelelő szakismeretek birtokában tudná elvégezni a szükséges eljárási cselekményt, vagy azt az idézett személy kéri. A fővárosban működő hatóság a főváros egész területéről idézhet.

Ha az idézett személy a szabályszerű idézésnek **nem tesz eleget**, vagy meghallgatása előtt az eljárás helyéről engedély nélkül eltávozik, és távolmaradását előzetesen alapos okkal nem menti ki, vagy

utólag megfelelően nem igazolja, vagy az idézésre, meghallgatásra alkalmatlan állapotban jelenik meg, és ezt a körülményt nem menti ki, **eljárási bírsággal sújtható**, illetve a rendőrség útján elővezetethető.

A tényállás tisztázása

Ha a döntéshozatalhoz nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, a hatóság **bizonyítási eljárást** folytat le. Az eljárásban minden olyan bizonyíték felhasználható, amely a tényállás tisztázására alkalmas. Nem használható fel bizonyítékként a hatóság által jogszabálysértéssel megszerzett bizonyíték. A hatóság által hivatalosan ismert és a köztudomású tényeket nem kell bizonyítani. A hatóság szabadon választja meg a bizonyítás módját, és a rendelkezésre álló bizonyítékokat szabad meggyőződése szerint értékeli. Törvény vagy kormányrendelet közérdeken alapuló kényszerítő indok alapján, meghatározott ügyekben kötelezővé teheti valamely okirat vagy más irat bizonyítási eszközként történő alkalmazását.

Ha a tényállás tisztázása azt szükségessé teszi, a hatóság az ügyfelet **nyilatkozattételre** hívhatja fel. Ha jogszabály nem zárja ki, az ügyfél a nyilatkozatával pótolhatja a hiányzó bizonyítékot, ha annak beszerzése nem lehetséges.

Irat

A hatóság, ha a tényállás tisztázása során szükséges, felhívhatja az ügyfelet okirat vagy más irat bemutatására. Az ügyfél az iratot másolatban is benyújthatja, ha nyilatkozik arról, hogy az az eredetivel mindenben megegyezik.

Határozat és végzés

A döntés **határozat** vagy **végzés**. A hatóság az ügy érdekében határozatot hoz, az eljárás során hozott egyéb döntések végzések.

Az ügyfelet megilleti a kérelmezett jog gyakorlása, ha a hatóság az ügyintézési határidőn belül mellőzi a határozathozatalt, ezt nevezik **jogszerű hallgatásnak**. Jogszerű hallgatásnak van helye, ha automatikus döntéshozatali eljárásban intézhető ügyben törvény vagy kormányrendelet nem zárja ki, sommás eljárásban intézhető ügyben törvény vagy kormányrendelet így rendelkezik, teljes eljárásban törvény vagy kormányrendelet így rendelkezik, továbbá nincs helye függő hatályú döntés meghozatalának, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél. A jogszerű hallgatás esetén a hatóság a megszerzett jogot rávezeti a kérelemre, és annak az ügyfél birtokában levő másolati példányára, vagy a hatóságnál levő példányról az ügyfél részére másolatot ad ki.

Ha az eljárás a jogszabályban meghatározott jogosultak pénzbeli ellátásának mérlegelés nélkül a jogszabályban meghatározott mértékre történő emelésére irányul, a hatóság mellőzi a határozathozatalt.

A **döntés tartalmazza** az eljáró hatóság, az ügyfelek és az ügy azonosításához szükséges minden adatot, a rendelkező részt - a hatóság döntésével, a szakhatóság állásfoglalásával, a jogorvoslat igénybevitelével kapcsolatos tájékoztatással és a felmerült eljárási költséggel, továbbá a megállapított

tényállásra, a bizonyítékokra, a szakhatósági állásfoglalás indoklására, a mérlegelés és a döntés indokaira, valamint az azt megalapozó jogszabályhelyek megjelölésére is kiterjedő indokolást.

Jogorvoslatról való tájékoztatást mellőző, az indokolásban pedig csak az azt megalapozó jogszabályhelyek megjelölését tartalmazó **egyszerűsített döntés hozható**, ha a hatóság a kérelemnek teljes egészében helyt ad, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél, vagy a döntés az ellenérdekű ügyfél jogát vagy jogos érdekét nem érinti, vagy az egyezség jóváhagyásáról. Az önállóan nem fellebbezhető végzésről az indokolásban csak az azt megalapozó jogszabályhelyek megjelölését tartalmazó egyszerűsített döntés hozható.

A hatóság döntése végleges, ha azt a hatóság már - az e törvényben meghatározott kivételekkel - nem változtathatja meg. A véglegesség a döntés közzétételével áll be. Ha az adott ügytípusban törvény megengedi a fellebbezést, a hatóság döntése véglegessé válik, ha ellene nem fellebbeztek, és a fellebbezési határidő letelt, a fellebbezésről lemondtak, vagy a fellebbezést visszavonták, vagy a másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság döntését helybenhagyta, a másodfokú döntés közzétételével.

A fellebbezési eljárás megszüntetése esetén a hatóság fellebbezéssel támadható elsőfokú döntése a fellebbezési eljárás megszüntetéséről szóló végzés véglegessé válásának napján válik véglegessé. Az **elsőfokú döntés fellebbezéssel nem érintett rendelkezései véglegessé válnak**, ha csak az eljárás egyéb résztvevője fellebbezett a döntés rá vonatkozó rendelkezése ellen, vagy kizárólag a döntés egyes rendelkezései ellen nyújtottak be fellebbezést, és az ügy jellegéből adódóan a fellebbezés elbírálása nem hat ki a fellebbezéssel meg nem támadott rendelkezésekre. A **fellebbezésről lemondás** vagy a fellebbezés visszavonása esetén **véglegessé válik a döntés**.

A döntés közzététele

A határozatot a hatóság közli az ügyféllel, azzal, akire nézve az rendelkezést tartalmaz, illetve az ügyben eljáró szakhatósággal.

A végzést a hatóság közli azzal, akire nézve az rendelkezést tartalmaz, és akinek a jogát vagy jogos érdekét érinti. A hatóság az ügyfél kérelmére egy ízben, külön illeték vagy díj felszámítása nélkül ad ki másolatot a vele nem közölt végzésről.

Ha jogszabály nem zárja ki, a döntést szóban is közölni lehet. A közzététel tényét és időpontját az iratra fel kell jegyezni, és azt alá kell íratni. Ha ügyfél, illetve az, akire nézve a döntés rendelkezést tartalmaz kéri, a szóban közölt döntést a hatóság írásban is megküldi a részére. Ha törvény vagy kormányrendelet másként nem rendelkezik, a döntés közzétételének napja az a nap, amelyen azt írásban vagy szóban közölték.

Az ügyfél köteles az első kapcsolatfelvétel alkalmával - a kézbesítési meghatalmazás előterjesztésével együtt - **kézbesítési meghatalmazottat** megnevezni, ha magyarországi lakcímmel vagy székhellyel nem rendelkezik, képviselőt nem nevezett meg, és elektronikus kapcsolattartásnak nincs helye.

A kézbesítési meghatalmazott az eljárásban keletkezett, az ügyféllel közlendő döntéseket és iratokat átveszi, és azokat az ügyfél részére továbbítja. Az ügyfél részére szóló és a kézbesítési meghatalmazottal szabályszerűen közölt döntést úgy kell tekinteni, hogy az a meghatalmazottal történt közzétételt követő tizenötödik napon minősül az ügyféllel közöltnek.

Kézbesítési vélelem, és a kézbesítési vélelem megdöntése

A nem elektronikusan közölt iratot a kézbesítés megkísérlésének napján kézbesítettnek kell tekinteni, ha a címzett az átvételt megtagadta. Ha a kézbesítés azért volt sikertelen, mert az a címzett hatósági nyilvántartásban szereplő lakcíméről vagy székhelyéről a hatósághoz „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza, az iratot a kézbesítés második megkísérlésének napját, „ismeretlen” vagy „elköltözött” jelzéssel érkezett vissza, az iratot a kézbesítés megkísérlésének napját követő ötödik munkanapon kézbesítettnek kell tekinteni.

Ha a címzett tudomást szerez arról, hogy a neki küldött iratot a hatóság kézbesítettnek tekinti, a tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül, de legkésőbb a közléstől számított negyvenöt napon belül kifogást terjeszthet elő. A kifogásnak a hatóság akkor ad helyt, ha a címzett az iratot azért nem vehette át, mert a kézbesítés a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó jogszabályok megsértésével történt, vagy más okból nem volt szabályszerű, vagy az iratot más, önhibáján kívüli okból nem volt módja átvenni. A kifogásban elő kell adni azokat a tényeket, illetve körülményeket, amelyek a kézbesítés szabálytalanságát igazolják, vagy az önhiba hiányát valószínűsítik. Ha a kifogásnak a hatóság helyt ad, az igazolási kérelemre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. A kifogást az a hatóság bírálja el, amelyik a kézbesítés tárgyát képező iratot kiadmányozta.

A döntés kijavítása, kiegészítése

Ha a döntésben elírás, illetve számítási hiba van, és az nem hat ki az ügy érdemére, a hatóság a döntést **kijavítja**, és ezt közli azzal, akivel az eredeti döntést közölte. A döntés kijavítással érintett része ellen ugyanolyan jogorvoslatnak van helye, mint az eredeti döntés ellen volt.

Ha döntésből jogszabály által előírt **kötelező tartalmi elem hiányzik**, vagy az ügy érdeméhez tartozó kérdésben nem született döntés, a hatóság a döntést **kiegészíti**. Nincs helye a döntés kiegészítésének, ha a döntés véglegessé válásától számított egy év eltelt. A kiegészítést a hatóság egységes döntésbe foglalva, lehetőleg a döntés kicserélésével közli, azzal, akivel az eredeti döntést közölte. A kiegészítés ellen ugyanolyan jogorvoslatnak van helye, mint az eredeti döntés ellen volt.

Hatósági szerződés

Jogszabály lehetővé teheti vagy előírhatja, hogy a hatóság a hatáskörébe tartozó ügynek a közérdek és az ügyfél szempontjából is előnyös rendezése érdekében **határozathozatal helyett** az ügyféllel írásban **hatósági szerződést kössön**. A hatósági szerződés közigazgatási szerződés. A hatósági szerződés tartalmazza a szerződő feleket, a szerződés tárgyát, a felek által vállalt kötelezettségeket és biztosított jogokat, a szakhatósági állásfoglalásban foglalt kikötéseket, a szerződésszegés jogkövetkezményeit, a teljesítés körében felmerült viták rendezésének módját, a szerződést lehetővé vagy kötelezővé tevő jogszabályban előírt kikötéseket és adatokat, továbbá a felek által lényegesnek tekintett kérdésekben kötött megállapodást.

Ha a szerződő ügyfél a **szerződésben foglaltakat megszegi**, a hatóság intézkedik a szerződésszegés szerződésben vállalt jogkövetkezményének kikényszerítése iránt, és ha szükséges, megindítja a végrehajtást. Ha a hatósági szerződésben foglaltakat a hatóság nem teljesíti, a szerződő ügyfél a

teljesítésre irányuló felhívás eredménytelensége esetén - a szerződésszegés tudomására jutásától számított harminc napon belül - a közigazgatási bírósághoz fordulhat.

Az ügy szempontjából jelentős új tény felmerülése, illetve a szerződéskötéskor fennálló körülmények lényeges megváltozása esetén bármelyik fél kezdeményezheti a szerződés módosítását. A módosítás meghíusulása esetén bármelyik fél a közigazgatási bírósághoz fordulhat, ez azonban nem érinti a hatósági szerződés végrehajtását, illetve érvényesítését.

Jogorvoslatok

A hatóság határozata ellen **önálló jogorvoslatnak van helye**. A hatóság végzése ellen önálló jogorvoslatnak akkor van helye, ha azt törvény megengedi.

Kérelemre induló jogorvoslati eljárások a közigazgatási per és a fellebbezési eljárás, **hivatalból induló jogorvoslati eljárások** a döntés módosítása vagy visszavonása a hatóság saját hatáskörében, a felügyeleti eljárás, az ügyészségről szóló törvény szerinti ügyészi felhívás és fellépés nyomán indított eljárás.

Az ügyfél - az önálló fellebbezéssel nem támadható végzések kivételével - a véglegessé vált döntés ellen **közigazgatási pert** indíthat. Fellebbezéssel támadható döntés esetén közigazgatási per akkor indítható, ha az arra jogosultak valamelyike fellebbezett és a fellebbezést elbírálták.

Ha az ügyfél keresetlevele alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, azt **módosítja**, vagy **visszavonja**. Ha a keresetlevélben foglaltakkal egyetért és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél, a hatóság a nem jogszabálysértő döntést is visszavonhatja, illetve a keresetlevélben foglaltaknak megfelelően módosíthatja. Ha a szakhatóság a keresetlevél alapján módosítja állásfoglalását, a hatóság a döntését ennek megfelelően módosítja vagy visszavonja. A döntést visszavonni, módosítani egy ízben lehet.

Az ügyfél, vagy akire a döntés rendelkezést tartalmaz, az elsőfokú döntés ellen akkor fellebbezhet, ha azt törvény kifejezetten megengedi. **Fellebbezésnek van helye**, ha a határozatot járási (kerületi) hivatal vezetője vagy - a képviselő testület kivételével - helyi önkormányzat szerve, vagy rendvédelmi szerv helyi szerve hozta. Azonban **ezekben az esetekben sincs helye fellebbezésnek**, ha:

- ha az elsőfokú döntést - a központi hivatal kivételével - központi államigazgatási szerv vezetője hozta,
- ha a képviselő-testület önkormányzati hatósági ügyben hozott döntést,
- a másodfokú hatóság által hozott önállóan fellebbezhető végzés esetén,
- ha nincs kijelölt másodfokú hatóság,
- nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségűvé nyilvánított ügyben, ha a hatósági szerződés alapján végrehajtást rendeltek el.

Önálló fellebbezésnek van helye (például):

- az ügyféli jogállásról vagy jogutódlásról rendelkező,
- a kérelmet visszautasító,
- az eljárást megszüntető,
- az eljárás felfüggesztése vagy szünetelése tárgyában hozott,
- az eljárási bírságot kiszabó,
- a fellebbezési határidő elmulasztása miatt benyújtott igazolási kérelmet elutasító,
-

- az iratbetekintési jog korlátozására irányuló kérelem tárgyában hozott, valamint
- az eljárási költség megállapításával és viselésével kapcsolatos, a költségmentesség iránti kérelmet elutasító, a költségmentességet módosító vagy visszavonó

elsőfokú végzés ellen.

Ha a hatóság a döntést nem nyilvánította azonnal végrehajthatónak, a fellebbezésnek a döntés végrehajtására **halasztó hatálya van**.

Fellebbezni csak a megtámadott döntésre vonatkozóan, tartalmilag azzal közvetlenül összefüggő okból, illetve csak a döntésből közvetlenül adódó jog- vagy érdeksérelemre hivatkozva lehet. A fellebbezést indokolni kell. A fellebbezésben csak olyan új tényre lehet hivatkozni, amelyről az elsőfokú eljárásban az ügyfélnek nem volt tudomása, vagy arra önhibáján kívül eső ok miatt nem hivatkozott.

A fellebbezést a döntés közzétételétől számított **tizenöt napon belül** az azt meghozó hatóságnál lehet előterjeszteni. A fellebbezésre jogosult a fellebbezési határidőn belül a fellebbezési jogáról lemondhat. A fellebbezési jogról történő lemondás nem vonható vissza, arra egyebekben a kérelemre vonatkozó szabályok az irányadóak.

Ha a fellebbezés alapján a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, azt módosítja vagy visszavonja. Ha a fellebbezésben foglaltakkal egyetért, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél, a hatóság a nem jogszabálysértő döntését is visszavonhatja, illetve a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően módosíthatja.

Ha a hatóság a megtámadott döntést nem vonja vissza, illetve a fellebbezésnek megfelelően azt nem módosítja, javítja vagy egészíti ki, a fellebbezést a hatóság az ügy összes iratával, a fellebbezési határidő leteltét követően felterjeszti a - jogszabályban kijelölt - másodfokú hatósághoz. A fellebbezést a másodfokú hatóság bírálja el, amely a fellebbezéssel megtámadott döntést és az azt megelőző eljárást megvizsgálja. A másodfokú hatóság eljárása során nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz. A másodfokú hatóság a döntést helybenhagyja, vagy a fellebbezésben hivatkozott érdeksérelem miatt, illetve jogszabálysértés esetén azt megváltoztatja vagy megsemmisíti.

Ha a döntés meghozatalához nincs elég adat, vagy ha egyébként szükséges, a másodfokú hatóság tisztázza a tényállást és meghozza a döntést. Ha valamennyi fellebbező visszavonta a fellebbezését, a másodfokú hatóság a fellebbezési eljárást megszünteti.

Ha a hatóság **döntése jogszabályt sért**, a felügyeleti szerv legfeljebb egy ízben azt megváltoztatja vagy megsemmisíti, és szükség esetén a döntést hozó hatóságot új eljárásra utasítja.

II. A szociális törvény speciális eljárási szabályai és fogalmai

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról

A szociális törvény (a továbbiakban: Szt.) illetékességi szabályai a 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (a továbbiakban: Ákr.) illetékességi szabályaitól jelentősen eltérnek. A Szt. nem definiálja, ugyanakkor Ákr. elismeri az értesítési címet és az utolsó bejelentett lakóhely definíciót, az Ákr. azonban nem használja a Szt.-ben definiált hajléktalan fogalmat.

A Szt-ben szereplő ellátások iránti **kérelmet** az a szociális hatáskört gyakorló szerv bírálja el, amelynek illetékességi területén a kérelmező lakóhelye, vagy ha a kérelmező életvitelszerűen a bejelentett tartózkodási helyén lakik, a tartózkodási helye van.

Hajléktalan a pénzbeli és természetbeni ellátások szempontjából az, aki bejelentett lakóhellyel nem rendelkezik, kivéve azt, akinek bejelentett lakóhelye a hajléktalan szállás. A hajléktalan személyek ügyében szociális igazgatási eljárásra az a szociális hatáskört gyakorló szerv illetékes, amelynek illetékességi területét a hajléktalan személy az ellátás igénybevételekor nyilatkozatában tartózkodási helyeként megjelölte.

A települési önkormányzat tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére köteles települési támogatást megállapítani, ha annak hiánya a rászoruló életét és testi épségét veszélyezteti. A **települési támogatás megállapítása szempontjából hajléktalannak** tekinti azt, aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti.

A Szt. szerint nyújtható alábbi **pénzbeli** ellátásokat elbírálja a **járási hivatal:**

- időskorúak járadéka
- aktív korúak ellátásai
- ápolási díj
- **önkormányzat** képviselő testülete:
- települési támogatás (természetben is nyújtható)
- nyugdíjbiztosítási szerv:
- tartós ápolást végzők időskori támogatása.

Az alábbi **természetbeni** ellátásokat elbírálja a

járási hivatal:

- közgyógyellátás
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság
- **önkormányzat** képviselő testülete:
- köztemetés.

Szt-ben számos olyan **fogalom** definíciója megtalálható, melyekre más jogszabályok is hivatkoznak. Ezek közül a legfontosabbakat ismertetjük.

Jövedelem: elismert költségekkel és a befizetési kötelezettséggel csökkentett, a személyi jövedelemadóról szóló törvény szerint meghatározott jövedelem. **Nem minősül** jövedelemnek a rendkívüli települési támogatás, a lakásfenntartási támogatás, az adósságcsökkentési támogatás, valamint a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez, a gyógyszerkiadások viseléséhez és a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére nyújtott települési támogatás, a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás, a nevelőszülők számára fizetett nevelési díj és külön ellátmány, az anyasági támogatás, a vakok személyi járadéka és a fogyatékosági támogatás, a fogadó szervezet által az önkéntesnek biztosított juttatás, az egyszerűsített foglalkoztatás alapján történt munkavégzés, a házi segítségnyújtás keretében társadalmi gondozásért kapott tiszteletdíj, az energiafelhasználáshoz nyújtott támogatás, valamint a közfoglalkoztatásból származó havi jövedelemnek a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegét meghaladó része.

Vagyon: az a hasznosítható ingatlan, jármű, továbbá vagyoni értékű jog, amelynek külön-külön számított forgalmi értéke, illetőleg összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a harmincszorosát, vagy együttes forgalmi értéke az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének

a nyolcvanszorosát meghaladja. **Nem minősül vagyonnak** az az ingatlan, amiben a kérelmező lakik, vagy a mozgáskorlátozottság miatt fenntartott jármű.

Család: egy lakásban, vagy személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos szociális, gyermekvédelmi intézményben együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező közeli hozzátartozók közössége.

Közeli hozzátartozó a házastárs, az élettárs, az önálló keresettel nem rendelkező gyermek, ha húszévesnél fiatalabb, vagy huszonhárom évesnél fiatalabb és nappali oktatásban tanul, vagy huszonöt évesnél fiatalabb és felsőoktatási intézmény nappali tagozatán tanul. Közeli hozzátartozónak számít korhatárra való tekintet nélkül a fogyatékos gyermek.

Egyedülálló: az, aki hajadon, nőtlen, özvegy, elvált vagy házastársától külön él, kivéve, ha élettársa van.

Egyedül élő, aki egyszemélyes háztartásban lakik.

Háztartás: az egy lakásban együtt lakó, ott bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező személyek közössége.

Rendszeres pénzellátás: a táppénz, csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj, az öregségi nyugdíj, a korhatár előtti ellátás, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai, az özvegyi nyugdíj - kivéve az ideiglenes özvegyi nyugdíjat, továbbá a házastársa jogán árvaellátásra jogosult fogyatékkal élő, illetve tartósan beteg vagy legalább két árvaellátásra jogosult gyermek eltartásáról gondoskodó személy özvegyi nyugdíját -, a baleseti táppénz, az Ft. alapján folyósított pénzbeli ellátása, rokkantsági járadék, a hadigondozottak és nemzeti gondozottak pénzbeli ellátásai, a gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás, gyermekgondozást segítő támogatás, az időskorúak járadéka, foglalkoztatást helyettesítő támogatás, a rendszeres szociális segély, az ápolási díj, tartós ápolást végzők időskori ellátása, a nemzeti helytállásért elnevezésű pótlék, a közszolgálati járadék, valamint az uniós rendeletek alapján külföldi szerv által folyósított egyéb azonos típusú ellátás.

III. Munkavállalás és munkanélküliség

Az álláskereső nyilvántartása és az álláskeresői ellátások igénylése a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat területileg illetékes foglalkoztatási osztályánál történik (korábban: munkaügyi központ).

A szociális rászorultság alapján biztosított aktív korúak ellátása szintén a Kormányhivatal területileg illetékes járási hivatalának hatáskörébe tartozik. Ebben a fejezetben az aktív korúak ellátásai közül azokat ismertetjük, melyek a munkanélküliséghez kapcsolódnak.

A **foglalkoztatási osztályok** segítik az álláskereső elhelyezkedési esélyeit képzések szervezésével és támogatásával. A Nemzeti Pályaorientációs Portálon megtalálhatók az egyes szakmák rövid leírása. Ha az álláskereső a nyolc általános iskolai osztályt nem fejezte be, a lakhelyéhez közeli dolgozók általános iskoláját keresheti fel. Budapesten az általános iskolai felnőttképzést indít például a Wesley János Általános Iskola, Semper Stúdió Felnőttek Általános Iskolája és Gimnáziuma, Lakatos Menyhért Általános Iskola és Gimnázium. A JóKépzés hírportálján található az aktuális támogatott képzések, a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Virtuális Munkaerő Piaci Portálján pedig az aktuális állásajánlatokat. Álláskeresőben segíthetnek továbbá a magán-munkaközvetítők, ezek működését

jogszabály szabályozza. A magán-munkaközvetítők a munkát keresővel szemben díjat, költséget nem számolhatnak fel. A különféle álláskereső portálok a munkaközvetítés mellett önéletrajz mintákkal is szolgálnak (pl. Profession.hu, Jobline.hu, CV-Online, az uniós álláskereső portál, az EURES).

Az illetékes foglalkoztatási osztályok közfoglalkoztatást, ill. a szabálysértést elkövetők részére közérdekű munkát is biztosíthatnak.

A **foglalkoztatás** történhet munkaviszonyban, ösztöndíjasként (felsőfokú végzettségű pályakezdők esetén munkatapasztalat szerzésére), valamint egyszerűsített foglalkoztatásban. A munkaviszonyban, ill. ösztöndíjasként történő foglalkoztatás minősül a társadalombiztosítási törvény alapján biztosítási jogviszonynak, azaz jogosít pl. táppénzre. Az egyszerűsített foglalkoztatás (korábban az alkalmi munkavállalók könyvével történő foglalkoztatás) fajtái a mezőgazdasági és turisztikai idénymunka, a filmipari statiszta és az alkalmi munka. Az egyszerűsített foglalkoztatásban dolgozók a baleseti egészségügyi szolgáltatáson túl álláskeresési ellátásra, nyugellátásra és baleseti ellátásra szereznek jogosultságot.

A kormányhivatalok foglalkoztatási osztálya által nyújtott szolgáltatások és ellátások

- 1991. évi IV. törvény a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról
- 2/2011. (I. 14.) NGM rendelet az álláskeresőként való nyilvántartásba vételről, valamint a nyilvántartásból való törlésről
- 34/2009. (XII. 30.) SZMM rendelet az álláskeresési járadék és álláskeresési segély megállapításához szükséges igazolólapról

Álláskeresők ellátása

Az állami foglalkoztatási szerv az álláskeresőket álláskeresési járadékkal, nyugdíj előtti álláskeresési segéllyel, valamint költségtérítéssel támogatja.

Álláskereső az aki:

- a munkaviszony létesítéséhez szükséges feltételekkel rendelkezik, és
- oktatási intézmény nappali tagozatán nem tanul, és
- öregségi nyugdíjra nem jogosult, rehabilitációs járadékban, valamint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban nem részesül, és
- az alkalmi foglalkoztatást kivéve munkaviszonyban nem áll, és egyéb kereső tevékenységet sem folytat, és
- elhelyezkedése érdekében a foglalkoztatási szervvel együttműködik, és akit
- az állami foglalkoztatási szerv álláskeresőként nyilvántart.

Törlik az álláskeresőt a nyilvántartásból, ha kéri, ha nem felel meg álláskereső státusz feltételeinek, mivel például betöltötte az öregségi nyugdíjkorhatárt vagy egészségkárosodottként egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesül. Akit jelentkezési vagy együttműködési kötelezettségének megszegése miatt törölnek a nyilvántartásból, 60 nap elteltével kérheti ismét a regisztrációját.

Az álláskeresőként való **nyilvántartás szünetel**, ha az álláskereső:

- a foglalkoztatási szerv által támogatott képzésben vesz részt,
- rövid, 120 napot meg nem haladó időtartamú kereső tevékenységet (kivéve az egyszerűsített foglalkoztatást) folytat, továbbá
- az időtartamától függetlenül, közfoglalkoztatásban vesz részt,
- csecsemőgondozási díjra, gyermekgondozási díjra vagy gyermekgondozást segítő ellátásra való jogosultságának megállapítását jelenti be, a csecsemőgondozási díj és gyermekgondozási díj esetén a jogosultság megállapítását követő naptól, gyermekgondozást segítő ellátás esetén a jogosultság megállapításának napjától,
- önkéntes tartalékos katona tényleges szolgálatot teljesít,
- szabadságvesztés büntetését tölti.

A foglalkoztatási szervvel együttműködik az álláskereső, ha

- a meghatározott időpontban, de legalább háromhavonta jelentkezik,
- a körülményeiben bekövetkezett változást 15 napon belül bejelenti (akár elektronikusan is),
- aktívan keres munkahelyet, és 30 napon belül kész munkába állni,
- a felajánlott munkaerő-piaci szolgáltatást, támogatott képzési lehetőséget elfogadja,
- részt vesz a megfelelő munkahelyhez jutást elősegítő munkaerő-piaci programban,
- a megfelelő munkahelyre szóló állásajánlatot elfogadja.

Megfelelő a munkahely, ha

- egészségi állapota szerint az álláskereső a munka elvégzésére alkalmas,
- a várható kereset eléri az álláskeresői járadék összegét, vagy a legkisebb munkabér összegét,
- az közfoglalkoztatásban történik, amennyiben a 25. életévét betöltött álláskereső sem álláskeresői járadékra, sem nyugdíj előtti álláskeresői segélyre nem jogosult,
- az álláskereső foglalkoztatása munkaviszonyban történik,
- a munkahely és a lakóhely közötti naponta - tömegközlekedési eszközzel- történő oda- és visszautazás ideje a három órát, a megváltozott munkaképességű, a tíz éven aluli gyermeket nevelő nő és a tíz éven aluli gyermeket egyedül nevelő férfi álláskereső esetében a két órát nem haladja meg, ill. közfoglalkoztatási jogviszonynál a kettő, illetve a három órát is meghaladhatja,
- a napi négy órát meghaladja, de a munkavégzés helyétől 20 km belül térítésmentes elhelyezést, tisztálkodást és étkezést biztosít a foglalkoztató. A napi négy órát meghaladó közlekedést igénylő munkavégzés alól a település jegyzője felmentést adhat, ha az hátrányosan érinti a családi körülményeket.

Álláskeresői járadék

Álláskeresői járadékot **kérhet** az álláskereső, ha az utóbbi három évben 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik, azaz munkaviszonyban állt, egyszerűsített foglalkoztatásban vállalt munkát, vállalkozó volt és a vállalkozói járulékot megfizette, munkát akar vállalni, de sem maga sem a foglalkoztatási szerv nem tud munkát felajánlani. A vizsgálható három év ideje meghosszabbodik az alábbiak időtartamával:

- keresőképtelenséggel járó betegség,
- beteg gyermek ápolására igénybe vett táppénz,
- terhességi-gyermekágyi segély, csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, gyermekgondozást segítő ellátás folyósítása
- megváltozott munkaképességű személyek ellátásai,
- letartóztatás, szabadságvesztés, és az elzárás büntetés,

- az ápolási díj és a gyermeknevelési támogatás folyósítása,
- nappali tagozaton történő tanulmányok folytatása.

Az álláskeresői járadék **megállapításánál** figyelembe kell venni az európai unió másik tagállamában végzett munkát vagy biztosítási időt. A munkaviszony megszűnésekor a munkavégzés helye szerinti állam foglalkoztatási szervétől kell kérni az **U1, U2-es** nyomtatványokat, és azt az álláskeresői ellátás kérelméhez csatolni, mivel a hivatalból történő beszerzés sok időt vehet igénybe. Magyarországi munka esetén igazolólapot kell kitölteni az álláskeresői járadék megállapításához.

Az álláskeresői járadék **összege** az álláskeresővé válást megelőző négy naptári negyedév járadékalapjának (kereset) a 60%-a, de legfeljebb a kötelező legkisebb munkabérrel megegyező összeg. Tíz nap jogosultsági idő egy nap álláskeresői járadékra jogosító időtartamnak felel meg, a folyósítási idő legfeljebb 90 nap. Ha a jogosult a járadék lejárta előtt, legalább napi négy órában elhelyezkedik, kérheti a fennmaradó álláskeresői járadéka 80%-ának kifizetését. Feltétele, hogy a kifizetés napján is munkaviszonyban álljon, s ezt a munkaadó igazolja. A fennmaradó ellátás kifizetését az álláskeresői járadék megszűnését követő harminc napon belül kell kérni.

Nyugdíj előtti álláskeresői segély

A kötelező legkisebb munkabér összegének 40%-áig álláskeresői segélyt **kérhet** az álláskereső, ha:

- a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárhoz legfeljebb öt év hiányzik, és
- legalább 45 napig álláskeresői járadékba részesült, és
- a jogosultsághoz szükséges életkora előtt három éven belül szűnt meg az utolsó álláskeresői járadéka, továbbá
- rendelkezik az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati idővel,
- a megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül, továbbá
- nem talál munkát és a foglalkoztatási szerv sem tud számára munkát felajánlani.

Az álláskeresői járadék és a nyugdíj előtti munkanélküli segély szüneteltetése, megszüntetése

Szünetel az ellátások folyósítása, ha az álláskereső csecsemőgondozási díjra, gyermekgondozási díjra vagy gyermekgondozást segítő ellátásra lesz jogosult, vagy ha szabadságvesztés-büntetését tölti kivéve, ha azt pénzbüntetés átváltoztatása miatt állapították meg. Szünetel az ellátások folyósítása munkaviszony, közfoglalkoztatási jogviszony esetén. Ettől eltérően az álláskeresői járadék esetében csak akkor szünetel az ellátás, ha a munkaviszony rövid időtartamú, legfeljebb 120 nap. Ha az ellátásban részesülő nem jelentette be a munkaviszony létesítését, 90 nap elteltével kérheti ismét az ellátásokat.

Megszűnik az ellátásokra való jogosultság, ha az álláskereső kéri, a megváltozott munkaképességűek ellátására lesz jogosult, oktatási intézményben tanul, képzést fogad el, mely során a legkisebb munkabér összegét elérő támogatást kapja, keresőtevékenységet folytat, kivéve az alkalmi foglalkoztatást. Megszűnik az álláskeresői járadék, ha az álláskereső **kimerítette** a folyósítás idejét. Meg kell szüntetni az ellátásokat, ha az álláskeresőt **törlik a nyilvántartásból**, ha munkába áll és azt nem jelentette be.

Az alkalmi foglalkoztatásnak minősülő munkaviszony esetén sem megszüntetni, sem szüneteltetni nem kell az ellátások folyósítását.

Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Költségtérítés

Az álláskeresői ellátások megállapításával, munkahelykereséssel kapcsolatos (ideértve a lakóhelytől az állami foglalkoztatási szervhez történő oda- és visszautazást, valamint az állami foglalkoztatási szerv által kezdeményezett foglalkozás-egészségügyi szakvélemény beszerzéséhez szükséges utazást is), a tömegközlekedési eszköz igénybevételével felmerült indokolt helyközi utazási költséget meg kell téríteni. A közfoglalkoztatott részére meg kell téríteni a tömegközlekedési eszköz igénybevételével felmerült, azon indokolt helyközi utazási költséget, amely az állami foglalkoztatási szerv által kezdeményezett utazással összefüggésben - ideértve a lakóhelyétől az állami foglalkoztatási szervhez, valamint a foglalkoztatóhoz történő oda- és visszautazást - merül fel.

Képzések támogatása

A foglalkoztatási szerv által felajánlott vagy elfogadott képzése **támogatható**:

- az álláskeresőnek,
- a 25. életévét - felsőfokú végzettségű esetén a 30. életévét - be nem töltött személynek, amennyiben tanulmányait követően álláskeresői járadékra és álláskeresői segélyre nem szerzett jogosultságot,
- a gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban, gyermekgondozási díjban részesülőnek, ha tevékenységet nem folytat, illetve a csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban vagy ápolási díjban részesülőnek, amennyiben a képzés a heti 30 órát nem haladja meg,
- a rehabilitációs ellátásban részesülőnek,
- akinek munkaviszonya várhatóan egy éven belül megszűnik, és ezt a munkaadó a munkavállalóval és az állami foglalkoztatási szervvel előzetesen írásban közölte, vagy
- a közfoglalkoztatásban résztvevőnek, ha a képzésben való részvételt vállalja, továbbá
- a munkaviszonyban állónak, ha rendszeres foglalkoztatása képzés nélkül nem biztosítható.

Képzési támogatás **fajtái**:

- keresetpótló juttatás, melynek legkisebb összege a közfoglalkoztatási bér 60 százaléka, legfeljebb közfoglalkoztatási bérral megegyező összeg,
- a keresetkiegészítés, melynek összege a képzést megelőzően elért átlagkereset és a képzés alatt elért kereset különbözete,
- képzés időtartama alatt a hozzátartozó ápolásával (kivéve, ha a hozzátartozó intézményi elhelyezett), valamint a gyermek felügyeletével (kivéve, ha a gyermek óvodába vagy bölcsődébe jár) kapcsolatban felmerült indokolt kiadás számlával való igazolás esetén megtéríthető (napi összege nem haladhatja meg az 5000 Ft-ot.)

A képzéssel kapcsolatos költségek részben vagy teljes egészében megtéríthetők.

Munkaerőpiaci szolgáltatáshoz kapcsolódó keresetpótló juttatás

- 30/2000. (IX. 15.) GM rendelet a munkaerőpiaci szolgáltatásokról, valamint az azokhoz kapcsolódóan nyújtható támogatásokról

Az álláskereső keresetpótló juttatást kérhet, ha az **álláskeresői klubban** csoportos foglalkozásokon vesz részt, vagy több munkaerőpiaci szolgáltatást személyre szabottan kap, és az legalább 5 napig tart. A szolgáltatást a járási hivatal nyújtja. Az ellátást egy naptári évben legfeljebb 90 napig lehet kapni,

összege azonos képzési támogatásként kapható keresetpótló támogatás összegével. A járási hivatal a résztvevővel hatósági szerződést köt.

Munkába járással kapcsolatos költségek támogatása

- 39/1998. (III. 4.) Korm. rendelet a munkába járással összefüggő terhek csökkentését célzó támogatásokról, valamint a munkaerő-toborzás támogatásáról

Helyközi utazás támogatása

A munkaadó és a munkavállaló **legfeljebb egy év időtartamra** támogatást kérhet a munkába járással kapcsolatos utazási költségek megtérítésére. A támogatás megállapításának feltétele, hogy a leendő munkavállaló legalább 6 hónapja, vagy pályakezdő illetve megváltozott munkaképességű esetén 3 hónapja regisztrált álláskereső legyen. A támogatás további feltétele, hogy a munkaadó hasonló munkakörben foglalkoztatottat nem bocsátott el az utolsó 6 hónapban.

Lakhatási támogatás.

Ha az álláskereső **távol otthonától vállal munkát**, lakhatásához támogatást kérhet, mely felhasználható bérleti díjra és közüzemi díjakra: villany, víz-, csatornadíj, gáz, központfűtés, a hulladékszállítás díjára és közös költségre. A támogatás egymást követően több ingatlanra is kérhető. A támogatást legfeljebb 12 hónapig lehet folyósítani, ezt követően csak 24 hónap elteltével kérhető ismét. Az elbírálásra vonatkozó ügyintézési határidő 45 nap.

Lakhatási támogatás **kérhet**, aki

- legalább egy hónapja nyilvántartott álláskereső, kivéve a pályakezdőt és a csoportos létszámleépítéssel érintett munkavállalót, esetükben a nyilvántartási idő lehet ennél rövidebb is, és
- legalább hat hónapra vállalt munkát legalább heti 20 órában, és
- az állandó lakóhelyétől **legalább 60 km** távolságra vállal munkát, és az oda- és visszautazás ideje tömegközlekedéssel napi 5 óránál több, és
- nem rendelkezik sem maga, sem a vele együtt élő házastársa lakóingatlanl a munkavégzés helyén, valamint annak 60 km-es körzetében sem, és
- akinek az utolsó munkahelye más foglalkoztatónál volt, kivéve, ha a munkavégzés helye eltérő,
- a munkavégzés helyén, vagy annak 60 km-es körzetében lakhatását bérleti jogviszonnyal szeretné megoldani, és
- nem részesül más lakhatási vagy közüzemi támogatásban.

A munkaviszonynak rendszeres jövedelmet kell biztosítania, amit munkaszerződéssel vagy kinevezéssel kell igazolni, a lakhatásról **csatolni kell** a bérleti szerződést, és annak a tartózkodási hellyel megegyező címűnek kell lennie. A támogatás megállapításának további feltétele, hogy a munkaviszonyból származó havi bruttó jövedelem nem lehet több a kötelező legkisebb munkabér 300%-ánál. A munkaviszonynak számít az ösztöndíjas foglalkoztatási jogviszony is.

A támogatásra való **kérelmet** vagy a foglalkoztatást megelőzően, vagy annak létesítésétől számított 30 napon belül kell benyújtani a járási hivatal foglalkoztatási osztályánál.

Az ellátást **meg kell szüntetni**, ha munkaviszony megszűnik és 30 napon belül nem sikerül ismét munkahelyet találni, illetve, ha a bérleti jogviszony megszűnik és a támogatás ideje alatt nem sikerül

másikat létesíteni. Akinek a jövedelme az előírt jövedelemhatárt meghaladja, vagy öregségi nyugdíjra, vagy rehabilitációs, ill. rokkantsági ellátásra szerez jogosultságot, nem kaphatja tovább a támogatást.

A támogatás **összege** egy naptári hónapra:

- ha csak egy személy felel meg a támogatás feltételeinek: 100 ezer Ft,
- ha az ingatlant igénybe vevő közeli hozzátartozók közül legalább ketten megfelelnek a támogatás feltételeinek: 150 ezer Ft,
- a támogatás mértéke ugyanazon lakóingatlanra a 200 ezer forintot nem haladhatja meg, ha az ingatlant olyan három vagy több személy veszi igénybe, akik megfelelnek a feltételeknek, ill., ha az ingatlant igénybe vevő közeli hozzátartozók közül legalább hárman vagy többen megfelelnek a támogatás feltételeinek.

Az ellátást a kifizetést igazoló bizonylatok bemutatását követően, **utólag folyósítják**, de egy alkalommal a bérleti szerződésben foglalt kaució erejéig, de legfeljebb kettő havi összeghatárig előleget lehet kérni. Az ellátást tekintve közeli hozzátartozó a házastárs, élettárs 20 évesnél fiatalabb gyermek, vagy a 23 évesnél fiatalabb gyermek, ha önálló keresettel nem rendelkezik továbbá korhatárra való tekintet nélkül a fogyatékos gyermek.

Közfoglalkoztatás

- 2011. évi CVI. törvény a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról
- 328/2015. (XI. 10.) Korm. rendelet a közfoglalkoztatottak elhelyezkedési juttatásáról
- 170/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet a közfoglalkoztatási bér és a közfoglalkoztatási garantált bér megállapításáról

Közfoglalkoztatott lehet az, aki a 16. életévét betöltötte, és álláskeresőként nyilvántartott. A közfoglalkoztatási jogviszony határozott időre létesíthető, és nem lehet hosszabb a hatósági szerződésben előírtnál (ami meghosszabbítható), nem lehet több 10 évnél. Közfoglalkoztatási jogviszonyban próbaidő nem köthető ki. A közfoglalkoztatottnak évente 20 munkanap szabadság jár.

Ki kell zárni a közfoglalkoztatásból három hónapra, akinek tanköteles gyermeke nem jár iskolába, a felajánlott megfelelő munkahelyet vagy egyszerűsített foglalkoztatást nem fogadja el, a megelőző három hónapban maga mondta fel foglalkoztatási jogviszonyát vagy a munkáltató rendkívüli felmondással szüntette meg, kivéve a próbaidő alatti felmondást.

A közfoglalkoztató köteles a közfoglalkoztatott részére fizetés nélküli szabadságot engedélyezni, ha legalább 3, legfeljebb 120 nap időtartamú határozott idejű munkaviszonyt kíván létesíteni, és az erről szóló nyilatkozatot a fizetés nélküli szabadság megkezdése előtt legalább 2 munkanappal korábban benyújtotta.

A közfoglalkoztatott mentesül a munkavégzési kötelezettségének teljesítése alól, ha állásinterjúra megy, azonban ezt azonban igazolnia kell.

Elhelyezkedési juttatást kérhet az a közfoglalkoztatott:

- akinek legalább egy hónapos közfoglalkoztatása a kérelem benyújtását megelőző 30 napon belül szűnt meg, mert határozatlan idejű vagy legalább egy évre szóló határozott idejű munkaviszonyt létesített, és

- a kérelem benyújtása előtti két évben legalább 180 napig közfoglalkoztatott volt, és
- legalább napi 6 órában, illetve megváltozott munkaképességű esetén 4 órában vállalt munkát.

Az elhelyezkedési juttatás összege megegyezik a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegével, és a közfoglalkoztatási jogviszony fennállásának még hátralévő időtartamára folyósítható. Az ellátást a munkaadó havonkénti igazolását követően utólag fizetik. A kérelmet a járási hivatalok foglalkoztatási osztályához kell benyújtani.

Fejlesztő Foglalkoztatás

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről

Célja az egyén egészségi állapotának, korának, fizikai és mentális állapotának megfelelő fejlesztési és foglalkoztatási szolgáltatás biztosítása, az egyén felkészítése az önálló munkavégzésre vagy a nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedésre. A fejlesztő foglalkoztatást az állam a fenntartókkal kötött szerződésekkel támogatja

Fejlesztő foglalkoztatásban az vehet részt a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig, aki az alábbi intézmények valamelyikével jogviszonyban áll:

- közösségi alapellátás
- támogató szolgáltatás
- nappali ellátás
- átmeneti elhelyezést nyújtó intézményi ellátás
- ápolást, gondozást nyújtó intézményi ellátás
- rehabilitációs intézményi ellátás
- lakóotthoni ellátás
- támogatott lakhatás

Határozott idejű munkaviszonyban vagy **fejlesztési jogviszonyban** történik. Előbbi esetben az önálló munkavégzést segítő képességek, készségek fenntartása, fejlesztése, új munkafolyamatok megismerése, új szakma elsajátítása, az ellátott felkészítése a nyílt munkaerőpiacon történő munkavégzésre a cél. A fejlesztési jogviszonyban történő foglalkoztatás célja az ellátott testi és szellemi képességeinek, valamint a munkavégzéssel összefüggő készségeinek helyreállítása, megőrzése és fejlesztése, továbbá az ellátott felkészítése az önálló munkavégzésre. Munkaviszony keretében a 16. életévét betöltött személy foglalkoztatható, a napi munkaidő a 8 órát, illetve a heti 40 órát nem haladhatja meg, ill. többműszakos munkavégzésre nem vehető igénybe.

A **fejlesztési jogviszony** pszichológiai javaslat vagy rehabilitációs szakvélemény alapján fejlesztési szerződéssel jön létre az ellátott és a szolgáltatást nyújtó intézmény között. A foglalkoztatás időtartama nem haladhatja meg a napi 6 órát és a heti 30 órát, de az ellátott - az egyéni szükségleteire tekintettel - egyenlőtlen napi munkaidő-beosztással is foglalkoztatható. A fejlesztési foglalkoztatási óradíj összege, nem lehet kevesebb a mindenkori kötelező legkisebb órabér 30%-ánál,

A fejlesztési szerződés, illetve a munkaszerződés megkötését követő 30 napon belül egyéni foglalkoztatási tervet kell készíteni, az elért eredményeket évente értékelni kell.

Közérdekű munka

- 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről
- 2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

A bíróság vagy szabálysértési hatóság büntetésként közérdekű munkát szabhat ki. A büntetésként kiszabott közérdekű munka végzéséhez a foglalkoztathatósági szakvélemény költségét az elkövető lakóhelye vagy tartózkodási helye, ennek hiányában az elkövetés helye szerint illetékes általános szabálysértési hatóság viseli.

Bíróság vagy hatóság olyan pénzbírságot is megállapíthat, amely átváltható közérdekű munkára, ez esetben a foglalkoztathatósági szakvélemény költségét az elkövetőnek kell fizetnie.

A pénzbüntetés helyébe lépő közérdekű munka esetén a kötelezettnek lakóhelye vagy tartózkodási helye, ennek hiányában szálláshelye szerint illetékes járási hivatal foglalkoztatási osztályán jelentkeznie.

A büntetőügyben kiszabott közérdekű munka végrehajtása a pártfogó felügyelői szolgálatok feladata.

Ha a kötelezett nem teljesíti a közérdekű munkát, a bíróság átválthatja szabálysértési elzárásra, 6 óránként egy nappal számolva.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat honlapján [tájékoztató](#) található közérdekű munkáról elkövetőknek és foglalkoztatóknak is.

Aktív korúak ellátása

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

A járási hivatal aktív korúak támogatását nyújtja annak, aki nem töltötte be a reá irányadó nyugdíjkorhatárt, és sem neki, sem családjának a megélhetése nem biztosított. Az aktív korúak ellátására egy **családban csak egy személy jogosult** kivéve, ha az egyikőjük foglalkoztatást helyettesítő támogatást a másik családtag gyermekfelügyeleti és egészségkárosodási támogatást kap.

Nem biztosított a család megélhetése, ha az egy fogyasztási egységre jutó jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 90%-át és vagyona nincs. Nem számít vagyonnak az az ingatlan, amiben a család él. A **fogyasztási egységet** arányszámokkal állapítják meg. Egy felnőtt 1 fogyasztási egységnek felel meg (ha egyedül neveli a gyermekét, akkor ez az érték 1,2), a házastárs vagy élettárs 0,9, az első és második gyermek 0.8 egység. Ha a család fogyatékos gyermeket nevel, akkor e gyermek arányszáma 1, ha valamelyik szülő fogyatékosági támogatásban részesül, akkor az ő arányszámuk 0,2-vel növekszik.

A **kérelmet az ahhoz a járási hivatalhoz** kell benyújtani, ahol a kérelmező lakóhelye van, ha a kérelmező a tartózkodási helyén lakik, akkor a tartózkodási hely szerinti járási hivatal az illetékes.

Nem jogosult aktív korú ellátásra vagy az ellátását **meg kell szüntetni** annak, aki előzetes letartóztatásban van vagy szabadságvesztés-büntetését tölti, csecsemő-, gyermekgondozási díjat, gyermeknevelési támogatást kap, vagy a gyermekgondozást segítő ellátásra jogosult, álláskeresési támogatásra szerzett jogosultságot, köznevelési vagy felsőoktatásban nappali oktatásban tanul, keresetpótló juttatást kap képzésének támogatására, vagy aki keresőtevékenységet folytat, és annak időtartama a 120 napot meghaladja. Ez esetekben az ellátás megszűnésétől számított **36 hónapon belül előzetes együttműködési kötelezettség nélkül** újból lehet kérni az ellátást. Ha valaki a felülvizsgálat során nem működik együtt vagy két éven belül ismétlen jogellenesen végezett munkát (első alkalommal egy hónapra felfüggesztik az ellátás folyósítását), szintén megszüntetik az ellátását. Nem jogosult továbbá, akinek egybefüggően több mint egy év időtartamig szünetelt az ellátása.

Szünetel az aktív korúak ellátása, ha a jogosult 120 napnál rövidebb ideig dolgozik, közfoglalkoztatásban, vagy képzésben vesz részt, valamint, ha keresetpótló juttatást kap.

A járási (kerületi) hivatal aktív korú ellátásként

- egészségkárosodási támogatást,
- gyermekfelügyeleti támogatást,
- foglalkoztatást helyettesítő támogatást

állapíthat meg.

Aktív korúak ellátásában részesülők a helyi közlekedésben közlekedési kedvezményre jogosultak. Az igazolás kiállítását a kedvezményes bérlet vásárlásához az ellátást megállapító **járási hivataltól** kell kérni.

A **hajléktalan** emberekre vonatkozó szabályokat ld. a szociális törvény speciális eljárási szabályainál. Ez esetben az ellátást az országos illetékességgel a kijelölt hivatal a határozatban foglalt címre folyósítja. A fővárosban élő hajléktalanok aktív korú ellátásának megállapítására és az ellátás országos folyósítására Budapest IX. Kerületi Hivatal Hatósági Osztálya az illetékes.

Foglalkoztatást helyettesítő támogatás

Aktív korúak ellátásként **foglalkoztatást helyettesítő támogatás** jár:

- ha az álláskeresési járadék folyósítási ideje lejárt, vagy lejárát előtt megszűnt, mert az álláskereső elhelyezkedett, de újabb jogosultságot álláskeresési járadékra nem szerzett, és foglalkoztatást helyettesítő támogatást (továbbiakban támogatás) az álláskeresési járadék vagy a munkaviszony megszűntét követő **tizenkét hónapon belül** kéri. Ha a kérelmet az álláskeresési járadék megszűnését követő 30 napon belül nyújtják be, akkor a támogatás az álláskeresési járadék megszűnésétől jár, vagy
- ha a kérelem benyújtását megelőzően az igénylő az utóbbi két évben egy évet együttműködött a nemzeti foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal, (együttműködésnek számít a keresőtevékenység is), vagy
- ha az igénylő részére folyósított ápolási díj, a gyermekgondozást segítő ellátás, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj vagy özvegyi nyugdíj 12 hónapon belül szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően a foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött (együttműködésnek számít a keresőtevékenység is).

Az aktív korú ellátásokra való **kérelmet** a 63/2006. kormányrendelet 3. számú mellékletében szereplő formanyomtatványon kell benyújtani, csatolva az 1. számú melléklet vagyonyilatkozatát. Mellékelni kell továbbá:

- a háztatásban nevelt már nem tanköteles gyermek tanulói, hallgatói jogviszonyának igazolását,
- a szükséges együttműködésekéről szóló igazolást (a foglalkoztatási szerv hatósági bizonyítványát),
- a korábban folyósított ellátásról szóló igazolást,
- az iskolai végzettségről szóló igazolást,
- igazolást arról, hogy a gyermek napközben nem gondozható.

Hajléktalanok együttműködési kötelezettsége azzal a foglalkoztatási szervvel illetve azzal a járási hivatal által kijelölt szervvel áll fenn, amelyik az ellátást megállapító járási hivatal székhelyén van.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő **köteles** az állami foglalkoztatási szervvel **együttműködni**.

Az aktív korúak ellátásainál leírtakon túl **meg kell szüntetni** a foglalkoztatást helyettesítő támogatást, ha:

- az álláskereső a foglalkoztatási szerv által felajánlott munkahelyet nem fogadja el, vagy
- az álláskereső a közfoglalkoztatását jogellenesen megszünteti, illetve a közfoglalkoztató azonnali hatállyal felmond, vagy
- törlik az álláskeresőt, vagy
- az álláskereső a megállapító határozatban szereplő határidőig nem veteti magát nyilvántartásba, vagy
- az álláskereső az éves felülvizsgálatot megelőzően legalább 30 napot nem folytat kereső tevékenységet (ide értve az egyszerűsített foglalkoztatást valamint a háztartási munkát), vagy legalább hat hónapos képzésen nem vesz részt. Ha nem sikerül elhelyezkednie, a járási hivatal elfogadja az önkéntes munkát is. Az önkéntes munkáról és szervezetekről bővebb információ: <http://civil.info.hu/> , <http://www.onkentes.hu/>
- ha a foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult a felülvizsgálattal érintett időszakban legalább 30 napig igazoltan keresőképtelen volt, a járási hivatal a kötelezettség teljesítésére 60 napos határidőt ad.

Az ellátás összege az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 80%-a. Az ellátást a családból csak egy személy kaphatja.

Ha a gyermekfelügyeleti támogatásra vagy az egészségkárosodási támogatásra való jogosultság megszűnik, az együttműködési kötelezettség előírásával **foglalkoztatást helyettesítő támogatást** kell megállapítani.

(Egészségkárosodási) és gyermekfelügyeleti támogatás

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatást kaphat, aki 14 éven aluli gyermeket nevel, a család nem részesül gyermekgondozást segítő ellátásban vagy gyermeknevelési támogatásban, és a gyermeket óvodában vagy iskolában nem tudják napközbeni ellátásban részesíteni. Az egészségkárosodás jogcímén kapott támogatás szabályai a „Megváltozott munkaképességűek és fogyatékos személyek ellátásai” fejezetben található.

Az ellátás havi **összege** a családi jövedelemhatár (a legkisebb öregségi nyugdíj 90%-a) összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-át azzal, ha a gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult családja tagjának foglalkoztatást helyettesítő támogatásra való jogosultságot állapítottak meg, az összege nem haladhatja meg a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-ának és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegének különbözetét.

IV. Gyermeket nevelő családok támogatása

A gyermekes családok, attól függően, hogy a gyermek születése előtt a szülő dolgozott-e (volt-e biztosítása), vagy nehéz anyagi körülmények között nevelik gyermekeiket, a gyermek különböző életszakaszaiban különféle támogatásokat kaphatnak.

Biztosítástól függő családtámogatási ellátások

- 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól
- 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet

Csecsemőgondozási díj

Csecsemőgondozási díjat kérhet az édesanya (szülő, örökbefogadó szülő, gyám), ha a szülést megelőzően két éven belül 365 napon át biztosított (pl. munkaviszony, álláskeresési járadék) volt, és a biztosítás tartama alatt vagy az ezt követő negyvenkét napon belül megszületik a gyermeke. Az ellátás a szülési szabadság időtartamára, legfeljebb 168 napra jár. Biztosítási időnek számít a biztosítás megszűnését követő baleseti táppénz, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, egy évnél hosszabb nappali tagozatos közép- vagy felsőfokú tanulmányok idejéből 180 nap, a rehabilitációs járadék, rokkantsági ellátás.

Nem kérhető arra az időszakra, amely alatt kereső tevékenységet folytat, kivéve a szerzői jogi díjazást és a személyi jövedelemadó-mentes tiszteletdíjat.

Ha a szülő különböző korú gyermekeire tekintettel az egyik gyermeke után jogosult csecsemőgondozási díjra vagy gyermekgondozási díjra, akkor a másik gyermeke jogán járó csecsemőgondozási díjat vagy gyermekgondozási díjat egyidejűleg is igénybe veheti.

Összegének számításánál csak az a jövedelem vehető figyelembe, amelyet az ellátást igénylő annál a munkáltatónál kapott, ahol biztosítási jogviszonyban áll. Vagyis a korábbi munkáltatónál megszűnt jogviszonyból származó jövedelem nem számít. Az ellátás összege a napi átlagkereset 70%-a.

A kérelmet a „Nyilatkozat csecsemőgondozási díj megállapításához” elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani a foglalkoztatónál, a biztosítás fennállása alatt és annak megszűnését követően is. Ha a munkáltató jogutód nélkül megszűnt, a kérelmet a volt foglalkoztató székhelye szerint illetékes kormányhivatalnál, a fővárosban Budapest Főváros Kormányhivatala XIII. Kerületi Hivatalánál kell beadni.

Mellékelni kell a terhes gondozásról szóló kiskönyvet, a terhességről az orvosi igazolást, a szülésről a kórház igazolását, a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, az örökbefogadásról a határozatot, valamint a foglalkoztatói igazolást.

Visszamenőleg legfeljebb hat hónapra kérhető. Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Gyermekgondozási díj

Gyermekgondozási díjat akkor kaphat a szülő (kivéve a nevelőszülő), ha a gyermekgondozási díj igénylését megelőzően két éven belül 365 napon át biztosított volt, vagy csecsemőgondozási díjat kapott.

Biztosítási időnek számít a biztosítás megszűnését követő táppénz, csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díj, egy évnél hosszabb nappali tagozatos közép- vagy felsőfokú tanulmányok idejéből 180 nap, a rehabilitációs járadék, rokkantsági ellátás.

Gyermekgondozási díjat kaphat az a szülő nő, aki a gyermeke születését megelőző két éven belül államilag elismert felsőoktatási intézmény nappali képzésében legalább két félév aktív hallgatói jogviszonnyal rendelkezik.

Nem jár a gyermekgondozási díj, ha a jogosult rendszeres pénzellátást kap (a munkanélküli ellátások kivételével), szabadságvesztését tölti, vagy gyermekét a gyámhatóság elhelyezte vagy a gyermek bölcsődébe jár, kivéve a jogosult kereső tevékenysége miatti bölcsődei elhelyezést.

Összege a naptári napi átlagkereset 70 %-a, legfeljebb a minimálbér kétszeresének 70%-a.

A **kérelmet** a munkáltatónál vagy a területileg illetékes Kormányhivatalnál az Igénybejelentés gyermekgondozási díjra elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani.

A gyermekgondozási díj legkorábban a csecsemőgondozási díj lejártát követő naptól, legfeljebb a **gyermek 2. életévének betöltéséig**, ikergyermekek esetén a 3. életévük betöltéséig jár. Az ún. diplomás gyed a gyermek kétéves koráig jár. Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Biztosítástól és jövedelmi helyzettől független családtámogatási ellátások

- 1998. évi LXXXIV. törvény - a családok támogatásáról
- 223/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet

Családi pótlék

A gyermek nevelésével, iskoláztatásával járó költségekhez az állam havi rendszerességgel járó **nevelési ellátást** vagy **iskoláztatási támogatást** (együtt: családi pótlékot) nyújt.

Nevelési ellátásra jogosult a szülő (nevelőszülő, gyám) a gyermek **tankötelessé** válása évének október 31. napjáig. Saját jogán jogosult nevelési ellátásra a tizennyolcadik életévét betöltött tartósan beteg,

illetve súlyosan fogyatékos személy az iskoláztatási támogatásra való jogosultság megszűnésének időpontjától.

Iskoláztatási támogatásra jogosult a szülő (nevelőszülő, gyám) a gyermek tankötelezettsége időtartamára, vagy a tankötelezettség megszűnését követően közoktatási intézményben tanulmányokat folytató gyermekekre (személyre) tekintettel annak a közoktatási tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a 20. évet betölti (sajátos nevelési igényű, fogyatékos gyermek esetén a 23. évet betölti). Saját jogán jogosult iskoláztatási támogatásra tankötelezettsége megszűnését követően a közoktatási intézményben tanuló árva, az intézeti nevelésből, gyámságból kikerülő, a szülőtől külön háztartásban élő személy, annak a tanévnek az utolsó napjáig, amelyben a 20. évet betölti.

A 16. életévét betöltött kiskorú szülő a saját nevében nyújthat be kérelmet. A 16. életévét be nem töltött kiskorú szülő nevében a kérelmet a törvényes képviselőjét ellátó személy nyújtja be.

Összege:

- egygyermekes család esetén 12 200 Ft,
- egy gyermeket nevelő egyedülálló esetén 13 700 Ft,
- kétgyermekes család esetén gyermekenként 13 300 Ft,
- két gyermeket nevelő egyedülálló, vagy intézetben, nevelőszülőnél elhelyezett gyermek esetén gyermekenként 14 800 Ft,
- három- vagy többgyermekes család esetén gyermekenként 16 000 Ft,
- három vagy több gyermeket nevelő egyedülálló esetén gyermekenként 17 000 Ft,
- tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek esetén 23 300 Ft,
- tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermeket nevelő egyedülálló esetén 25 900 Ft, 18. életév betöltése után saját jogon 20 300 Ft.

Egyedülállónak kell tekinteni azt a szülőt is, aki saját maga, illetve házas- vagy élettársa felsőoktatási tanulmányokat folytat, az aktív korúak ellátásában, időskorúak járadékában, nyugellátásban, a megváltozott munkaképességűek ellátásában vagy fogyatékosági támogatásban részesül.

Szünetel az iskoláztatási támogatás folyósítása, ha a gyermek az adott tanévben igazolatlanul 50 kötelező tanórát mulaszt.

A **kérelmet** a területileg illetékes kormányhivatalnál „Kérelem családi pótlék megállapítására” elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani. A magasabb összegű családi pótlék igazolásához csatolni kell az „Igazolás tartósan beteg, illetőleg súlyosan fogyatékos gyermekről” elnevezésű nyomtatványt. Az ellátás az igény benyújtásának időpontjától jár.

Az igény késedelmes benyújtása esetén az ellátást legfeljebb az igénybejelentés napját megelőző második hónap első napjától állapítják meg.

Anyasági támogatás

Anyasági támogatásra jogosult a szülést követően az a nő, aki terhessége alatt legalább négy alkalommal - koraszülés esetén legalább egyszer - várandósgondozáson vett részt. Az anyasági támogatás jogosultat akkor is megilleti, ha a gyermek halva született. Jogosult továbbá az örökbefogadó szülő, ha a szülést követő hat hónapon belül az örökbefogadást jogerősen engedélyezték, a gyám, ha a gyermek a születését követően hat hónapon belül jogerős határozattal a

gondozásába kerül. Az anya halála esetén a gyermeket gondozó apa is kérheti a támogatást. Az anyasági támogatás a külföldön született magyar állampolgárságú gyermek után is jár.

Nem jár anyasági támogatás, ha a szülők a gyermek születését megelőzően nyilatkozatban hozzájárultak a gyermek örökbefogadásához vagy a megszületett gyermek a gyámhatóság jogerős határozata alapján családból kikerült. Ha a szülést követő hat hónapon belül az örökbefogadó nyilatkozatot visszavonták vagy a gyermek a családba a gyámhatóság jóváhagyásával visszakerült, a jogosult kérheti az anyasági támogatást.

Összege a legkisebb öregségi nyugdíj 225%-a (64 125 Ft), ikergyermekek esetén 300%-a (85 550 Ft).

A **kérelmet** a várandósgondozási igazolás csatolásával a munkáltatónál vagy a területileg illetékes kormányhivatalnál a „Kérelem anyasági támogatás megállapítására” elnevezésű nyomtatványon lehet benyújtani a szülést követő 6 hónapon belül.

Gyermekgondozást segítő ellátás

Gyermekgondozást segítő ellátásra (2016-ig GYES) jogosult a szülő, a vele együttélő élettárs, a nevelőszülő, a gyám) a háztartásában nevelt gyermek 3. életévének betöltéséig, ikergyermekek esetén a tankötelessé válás évének végéig, de legfeljebb a gyermek 10. életévé betöltéséig. Tartósan beteg, illetve súlyosan fogyatékos gyermek 10. életévének betöltéséig.

A **kiskorú szülő**, ha a gyermekének nincs gyámja, vagy a kirendelt gyámmal nem él egy háztartásban, saját háztartásában nevelt gyermeke után igényelheti a gyermekgondozást segítő ellátást. A **nagyszülő**, ha az unoka az első életévét betöltötte, gondozása a szülő háztartásában történik, valamint a szülők írásban nyilatkoznak arról, hogy az ellátásról lemondanak és egyetértenek annak a nagyszülő részéről történő igénylésével.

Nem jár gyermekgondozást segítő ellátás annak, aki rendszeres pénzellátásban részesül, vagy a félévesnél fiatalabb (nagyszülő esetén három évesnél fiatalabb) gyermekét napközbeni ellátást biztosító intézményben helyezi el, vagy gyermeke féléves kora előtt teljes munkaidőben dolgozik, vagy szabadságvesztés-büntetését tölti, vagy akinek gyermekét a gyámhatóság átmeneti vagy tartós nevelésbe vette.

Kereső tevékenységet végezni a gyermek féléves kora után időkorlátozás nélkül lehet. A nagyszülő kereső tevékenységet a gyermek három éves kora után heti harminc órát meg nem haladó időtartamban folytathat, vagy időkorlátozás nélkül, ha a munkavégzés az otthonában történik.

Méltányosságból a gyermekgondozást segítő ellátás megállapítható, illetőleg meghosszabbítható a gyermek általános iskolai tanulmányainak megkezdéséig, legfeljebb azonban a gyermek 8. életévének betöltéséig, ha a gyermek-szakorvos igazolja, hogy a gyermek betegsége miatt napközbeni ellátását biztosító intézményben nem gondozható.

15 napon belül be kell jelenteni az ellátás folyósítását érintő változásokat, ennek elmulasztása esetén a jogalap nélküli kifizetett összeget vissza kell fizetni.

Összege azonos a legkisebb öregségi nyugdíj összegével (28 500 Ft), ikergyermekek esetén annyiszor 100 %-ával, ahány ikergyermek született.

A **kérelmet** a területileg illetékes kormányhivatalnál a „Kérelem gyermekgondozást segítő támogatás megállapítására” elnevezésű nyomtatványon kell benyújtani. Nagyszülő kérelmezőnek a „Nyilatkozat a nagyszülői gyermekgondozást segítő ellátás megállapításához” c. nyomtatványt kell kitölteni. Az ellátás az igény benyújtásának időpontjától jár.

Az igény késedelmes benyújtása esetén, az ellátást legfeljebb az igénybejelentés napját megelőző második hónap első napjától állapítják meg. Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Gyermeknevelési támogatás

Gyermeknevelési támogatást kérhet a szülő (nevelőszülő, gyám), aki háztartásában három vagy több kiskorút nevel. A támogatás a legfiatalabb gyermek 3. életévének betöltésétől 8. életévének betöltéséig jár. **Kereső tevékenység** heti 30 órát meg nem haladóan, otthoni munkavégzés esetén időkorlátozás nélkül végezhető. A gyermeknevelési támogatás jár akkor is, ha a szülő a gyermekeket óvodában, napköziben helyezi el.

Nem jár annak, akinek gyermekét a gyámhatóság átmeneti vagy tartós nevelésbe vette, aki rendszeres pénzellátást kap, vagy szabadságvesztés büntetését tölti.

15 napon belüli be kell jelenteni az ellátás folyósítását érintő változásokat, ennek elmulasztása esetén a jogalap nélküli kifizetett összeget vissza kell fizetni.

Összege - függetlenül a gyermekek számától - azonos a legkisebb öregségi nyugdíj összegével (28 500 Ft).

A **kérelmet** a területileg illetékes kormányhivatal kerületi (járási) hivatalánál a „Kérelem gyermeknevelési támogatás megállapítására” elnevezésű formanyomtatványon kell benyújtani. Az ellátás az igény benyújtásának időpontjától jár.

Az igény késedelmes benyújtása esetén, az ellátást legfeljebb az igénybejelentés napját megelőző második hónap első napjától állapítják meg. Az ellátás időtartama szolgálati idő és egészségügyi ellátásra jogosít.

Szociális helyzettől függő családtámogatási ellátások

- 1997. évi XXXI. törvény - a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet
- 2013. évi CCXXXII. törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult a gyermek, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a legkisebb öregségi nyugdíj 135 %-át. Ha a gyermeket egyedülálló szülő, illetve más törvényes képviselő gondozza, vagy a gyermek nagykorú, vagy tartósan

beteg, súlyosan fogyatékos, 145%-át. A jövedelemben nem számít a közfoglalkoztatotti bérnek a foglalkoztatást helyettesítő támogatáson (22 800 Ft) felüli összege.

A **nagykorú** gyermek akkor jogosult, ha a közoktatás a nappali oktatás szerinti munkarendjében tanul, legfeljebb 23. évének betöltéséig, továbbá, ha a felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanul, legfeljebb a 25. évének betöltéséig.

A jogosultság megállapításának további feltétele, hogy a **családban élők vagyona** (ide nem számítva az életvitelszerűen lakott ingatlant) ne haladja meg külön-külön számítva az öregségi nyugdíj legkisebb összegének húszszorosát, vagy együtt számítva annak hetvenszeresét.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény **havi összege** - gyermekenként - az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 22 százaléka, 2018-ban 6 270 Ft.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő a bölcsődei, óvodai, az általános iskolai intézményi és szünidei **étkezést** térítésmentesen veheti igénybe, középiskolában a térítési díj 50%-át kell fizetni, és jogosult **ingyenes tankönyvek** igénybevételére.

A gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága augusztus 1-jén, illetve november 1-jén fennáll, **természetbeni támogatást** nyújt fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában. A támogatás összegét az Országgyűlés a költségvetésről szóló törvényben határozza meg. 2018-ban a természetbeni támogatás havi összege 6 000 Ft, hátrányos, vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetében 6 500 Ft.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapítására vonatkozó **kérelmet** a szülő vagy más törvényes képviselő, illetve a nagykorú személy a lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes polgármesteri hivatalnál nyújthatja be. A kérelem letölthető: R. 3. számú melléklet: formanyomtatvány a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításához és felülvizsgálatához, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapításához.

A támogatásra való jogosultságot **1 év időtartamra** állapítják meg.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

Jogosult a gyermeket gondozó szülő, ha a bíróság a tartásdíjat jogerős határozatában már megállapította, és a gyermektartásdíj összegének behajtása átmenetileg lehetetlen, továbbá a gyermeket gondozó szülő vagy más törvényes képviselő nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani, feltéve, hogy a gyermek családjában az egy főre jutó havi átlagjövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét (57 000 Ft). **Nem kérhető**, ha a kötelezett lakóhelye ismeretlen vagy olyan államban van, ahol a végrehajtás nem érvényesíthető, vagy ha a kötelezett a gyerektartásdíj legalább 50%-át megfizeti.

Nagykorú részére is megállapítható, ill. továbbfolyósítható, legfeljebb 20. éve betöltéséig, ha közoktatásban, nappali tagozaton tanul.

Összege a bíróság által megállapított összeg, százalékos marasztalás esetében az alapösszeg, de nem haladhatja meg gyermekenként az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 50%-át (14 250 Ft).

A **kérelmet** a lakcím szerint illetékes gyámhivatalnál kell benyújtani. Kérelemnyomtatvány: R. 8. számú melléklet: „formanyomtatvány gyermektartásdíj megelőlegezéséhez.”

Csatolni kell a gyermektartásdíjat megállapító bírósági végzést, az eredménytelen végrehajtást igazoló jegyzőkönyvet, vagy a gyermektartásdíj behajtása iránti eljárás megindítását igazoló okiratot.

Az ellátás legfeljebb **három évig** folyósítható. Egy alkalommal, legfeljebb további három évre továbbfolyósítható, illetve ismételten elrendelhető.

Otthonteremtési támogatás

Otthonteremtési támogatásra jogosult, akinek legalább hároméves időtartamú folyamatos nevelésbe vétele a nagykorúvá válásával szűnt meg, és készpénzének, lekötött betétjének, vagy ingatlan vagyonának értéke a nagykorúvá válásakor nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hatvanhétszeresét (1 909 500 Ft). A készpénz vagyonba az árvaellátásából és a keresményéből származó megtakarítást nem lehet beszámítani.

A **három évnél rövidebb** időtartamú nevelésbe vétel esetén is jár a támogatás, ha a nevelésbe vétel szülők halála miatt történt vagy a szülői felügyeleti jogot mindkét szülőtől megvonták, vagy a gyermek szülei ismeretlenek.

Összege a négy évnél rövidebb időtartamú nevelésbe vételnél a legkisebb öregségi nyugdíj negyvenhétszerese, négy évet meghaladó esetén ötvenhétszerese, öt évet meghaladó esetén hatvanhétszerese. Ha a jogosult vagyonnal rendelkezik, a támogatást a fenti összeghatárokig kell kiegészíteni.

A **támogatás felhasználható** építési telek, életvitelszerű lakhatásra alkalmas ingatlan vásárlására vagy építésére, tulajdon vagy tulajdonrész szerzéssel járó felújítására vagy bővítésére, bérlet felújítására, bérleti díjának kifizetésére, lakás-előtakarékosságra. Indokolt esetben az otthonteremtési támogatás felhasználható a tartósan beteg vagy fogyatékos fiatal felnőtt megfelelő ellátását biztosító, bentlakásos szociális intézménybe fizetendő egyszeri hozzájárulásra.

A gyámhatóság a gyermeket nagykorúságának elérése előtt 6 hónappal írásban tájékoztatja az otthonteremtési támogatás lehetőségéről.

A **kérelmet** a nagykorúvá válást követően, de **legkésőbb a 30. évének betöltéséig** lehet benyújtani a lakcím szerint illetékes gyámhivatalnál. Kérelem: R. 15. sz. melléklet: „formanyomtatvány az otthonteremtési támogatás iránti kérelemhez” és R. 16. sz. melléklet: „formanyomtatvány az otthonteremtési támogatás iránti kérelemhez kapcsolódó pénzfelhasználási tervhez.”

Kedvezményes intézményi és étkezési díj

50%-os intézményi és étkeztetési térítési díj kedvezményre jogosult a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tartósan beteg vagy fogyatékos, a három- vagy többgyermekes családban nevelkedő gyermek.

Ingyenes tankönyvhasználat

Ingyenes tankönyvhasználatra jogosult a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tartósan beteg vagy fogyatékos, sajátos nevelést igénylő, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, a három- vagy többgyermekes családban nevelkedő, valamint a nagykorú és saját jogán iskoláztatási támogatásban részesülő gyermek.

A családokat támogató egyéb kedvezmények

Családi adókedvezmény

- 1995. évi CXVII. törvény - a személyi jövedelemadóról

Családi adókedvezményre jogosult, aki gyermeke után családi pótlékot kap, a várandós nő a terhesség 91. napjától, és vele közös háztartásban élő házastársa, továbbá aki saját jogán kap családi pótlékot.

A családi kedvezmény eltartottanként havonta egy gyermek esetén 66 670 Ft, kettő eltartott esetén 116 670 Ft, három és minden további eltartott esetén 220 000 Ft levonást jelent az adóalapból.

Saját háztartásban nevelt gyermeknek kell tekinteni azt a gyermeket is, aki a szülő beleegyezésével, vagy kérelmére részesül átmeneti gondozásban, ezért az átmeneti gondozásba helyezett gyermek a családi kedvezmény szempontjából figyelembe vehető.

Fiatalok életkezdési támogatása

- 2005. évi CLXXIV. törvény a fiatalok életkezdési támogatásáról

A 2005. december 31. napja után született gyermek 42.500 Ft összegű **egyszeri életkezdési támogatásban** részesül, ez automatikusan a gyermek nevére megnyitott letéti számlán kerül elhelyezésre a Magyar Államkincstárnál. Az összeg ezen a letéti számlán kamatozik, melyet a gyermek a hozammal együtt a 18. életévének betöltése után, de legfeljebb 23 éves korának betöltéséig a továbbtanulás, pályaválasztás, otthonteremtés vagy családalapítás céljára használhat fel.

Családok utazási kedvezménye

- 85/2007. (IV. 25.) Korm. rendelet - a közforgalmú személyszállítási utazási kedvezményekről

Az utazási kedvezmények igénybevételére jogosultak az alábbi mértékben:

Felnőtt kíséretében utazó gyermek 6 éves korig	100 %
gyermek 6-14 éves kor között	50 %

6 éven felüli óvodás	90 %
nappali oktatás munkarendje és esti oktatás munkarendje szerint folyó oktatásban részt vevő tanuló és hallgató a közép-, ill. felsőoktatási tanulmányok végéig bármely utazásra	50 %
18 éves korig a képzésben résztvevő a lakóhely és a képzés helye között	90 %
A szülő (szülők) és a vele (velük) együtt utazó legalább 3 gyermekük	90 %
A magasabb összegű családi pótlékban részesülő gyermek	90 %
A budapesti lakcímmel rendelkező csecsemőgondozási díj, gyermekgondozási díjban, gyermekgondozást segítő támogatásban, vagy gyermeknevelési támogatásban részesülők: https://bkk.hu/apps/docs/ertesites/helyi_kedvezmenyek.pdf	3450 Ft

V. Megváltozott munkaképességűek és fogyatékos személyek ellátásai

A megváltozott munkaképességű személyek ellátásai

- 2011. évi CXCI. törvény a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról
- 359/2017. (XI. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és egyes más ellátások 2018 januári emeléséről

Jogosult, akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján 60 százalékos vagy annál kisebb mértékű, és a kérelem benyújtását megelőző 5 éven belül legalább 3 éven át, vagy 10 éven belül legalább 7 éven át, vagy 15 éven belül legalább 10 éven át biztosított volt, keresőtevékenységet nem végez és rendszeres pénzellátásban nem részesül. A biztosításának tartamára tekintet nélkül jár, aki 35 éves kora előtt lett megváltozott munkaképességű, és ezen életkor betöltése előtt megkezdett iskolai tanulmányai alatt, vagy e tanulmányok megszűnését követő 180 napon belül vált biztosítottá, és ebben 30 napnál hosszabb megszakítása nem volt, illetve aki 2011. december 31-én (baleseti) rokkantsági nyugdíjban, rehabilitációs járadékban vagy egészségkárosodott személyek szociális járadékban részesült. Az előírt biztosítási időbe beleszámít a táppénz, a terhességi-gyermekágyi segély, a gyermekgondozási díj, álláskereső támogatás, a rokkantsági nyugdíj, a rehabilitációs járadék, a megváltozott munkaképességű személyek ellátásának folyósítási idejét, ideje is.

Ha az igénylő rehabilitációja nem javasolt, akkor **rokkantsági ellátásra**, ha rehabilitálható, akkor **rehabilitációs ellátásra** jogosult. Ha rehabilitálható, de a nyugdíjkorhatárt 5 éven belül eléri, akkor is rokkantsági ellátást állapítanak meg.

Rehabilitációs ellátás

Az ellátásban részesülő személy ún. rehabilitációs szolgáltatásra jogosult, ami a gyakorlatban együttműködési kötelezettséget jelent. Köteles a rehabilitációs hatóságnál írásban történő felszólításra megjelenni, aktívan munkát keresni, a **területileg illetékes foglalkoztatási szervvel együttműködni**, a felajánlott átképzést és állást (közfoglalkoztatást is) elfogadni. Ha ezt a kérelmező, neki felróható módon nem teljesíti, a folyósítást három hónapra felfüggesztik, ami a folyósítás idejébe beleszámít.

A kérelem benyújtásának napjától, vagy a rendszeres pénzellátás_megszűntét követő naptól legfeljebb **3 évre** állapítható meg. Folyósítását szüneteltetni kell, ha heti 20 órát meghaladó keresőtevékenységet végez vagy közfoglalkoztatásban vesz részt, vagy keresőképtelen (ez esetben egészségbiztosítása alapján_táppénzre jogosult). A szüneteltetés időtartamára járó ellátást levonják, de ez csak az ellátás 50%-áig terjedhet. Időtartama meghosszabbodik a keresőképtelenség idejével. Újabb egészségkárosodás esetén ismételt megállapítható.

Összege:

- akinek foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, a havi átlagjövedelem 35 százaléka, de legalább az alapösszeg (2018 évben 98 890 Ft, a nyugdíjmelés mértékében emelkedik) 30 százaléka és legfeljebb annak 40 százaléka, ha havi átlagjövedelemmel nem rendelkezik, akkor az alapösszeg 30 százaléka **(29 667 Ft)**.
- aki tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, a havi átlagjövedelem 45 százaléka, de legalább az alapösszeg 40 százaléka) és legfeljebb annak 50 százaléka, ha havi átlagjövedelemmel nem rendelkezik, akkor az alapösszeg 40 százaléka **(39 556 Ft)**.

Megszűntetik többek között, ha egészségi állapotában javulás, vagy a rehabilitációt lehetetlenné tevő rosszabbodás áll be, ha együttműködési kötelezettségét megszegi, ha a felülvizsgálat során nem működik együtt, ha feketén vállal munkát (ez esetben az elmúlt egy évben folyósított ellátás visszakövetelhető), **keresőtevékenységet** folytat, és jövedelme 3 egymást követő hónapon keresztül meghaladja a minimálbér 150 százalékát, vagy más rendszeres pénzellátásban részesül.

Rokkantsági ellátás

Legkorábban a jogosultsági feltételek bekövetkezése napjától, de legfeljebb a kérelem benyújtásának napját megelőző hatodik hónap első napjától vagy a rendszeres pénzellátás megszűntét követő naptól állapítható meg.

Összege:

- akinek a foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, de rehabilitációja nem javasolt, a havi átlagjövedelem 40 százaléka, de legalább az alapösszeg 30 százaléka, és legfeljebb az alapösszeg 45 százaléka, ha havi átlagjövedelemmel nem rendelkezik, akkor az alapösszeg 30 százaléka **(29 667 Ft)**.
- akinek egészségi állapota tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, de rehabilitációja nem javasolt, a havi átlagjövedelem 60 százaléka, de legalább az alapösszeg 45 százaléka és legfeljebb az alapösszeg 150 százaléka, ha havi átlagjövedelemmel nem rendelkezik, akkor az alapösszeg 45 százaléka **(44 501 Ft)**.
- aki kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható, a havi átlagjövedelem 65 százaléka, de legalább az alapösszeg 50 százaléka és legfeljebb az alapösszeg 150 százaléka, ha havi átlagjövedelemmel nem rendelkezik, akkor az alapösszeg 50 százaléka **(49 445 Ft)**.

- akinek egészségkárosodása jelentős és önellátásra nem, vagy csak segítséggel képes, a havi átlagjövedelem 70 százaléka, de legalább az alapösszeg 55 százaléka és legfeljebb a az alapösszeg 150 százaléka, ha havi átlagjövedelemmel nem rendelkezik, akkor az alapösszeg 55 százaléka (**54 390 Ft**).

Megszűntetik az ellátást, ha egészségi állapotában tartós javulás áll be, keresőtevékenységet folytat és jövedelme 3 egymást követő hónapra vonatkozó havi átlaga meghaladja a minimálbér 150 százalékát, ha az értesítési kötelezettségét megszegi, ha a felülvizsgálat során nem működik együtt, ha feketén vállal munkát (ez esetben az elmúlt egy évben folyósított ellátás visszakövetelhető). Nem hívják be felülvizsgálatra azt, aki a rá vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatárt 5 éven belül betölti.

Kivételes rokkantsági ellátás

Jogosult: akinek az egészségi állapota 50 százalékos, vagy ennél kisebb mértékű, aki a rá vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatárt 5 éven belül betölti, aki a megváltozott munkaképességű személyek ellátásához szükséges biztosítási idő felével rendelkezik, keresőtevékenységet nem folytat, és rendszeres pénzellátásban nem részesül. Előnyben részesül, aki a biztosítási idő 90 százalékával rendelkezik.

A megváltozott munkaképességű személyek pénzbeli ellátása iránti igény jogerős elutasítását követő hat hónapon belül nyújtható be. Ha az igényt az éves keretösszeg kimerítése miatt utasították el, akkor a következő naptári évben ismét kérelmezhető.

Összege:

- akinek egészségi állapota tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, de rehabilitációja nem javasolt, az alapösszeg 40 százalékanak (2018-ban 39 556 Ft) a 65 százaléka (**25 711 Ft**)
- aki kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható, az alapösszeg 50 százalékanak (**49 445 Ft**) a 65 százaléka (**32 139 Ft**)
- akinek egészségkárosodása jelentős és önellátásra nem, vagy csak segítséggel képes, az alapösszeg 55 százalékanak (**54 390 Ft**) a 65 százaléka (**35 354 Ft**)

Közös eljárási szabályok

Formanyomtatványon igényelhető, amely letölthető: [Igénybejelentő és Nyilatkozat az NRSZH honlapjáról](#)

12 hónapon belül előterjesztett újabb kérelmet csak akkor kell elbírálni, ha megállapítható, hogy a kérelmező egészségi állapotában tartós rosszabbodás következett be. 12 hónapon belül előterjesztett újabb kérelmet felülvizsgálatnak kell tekinteni.

Ha az ellátás összege adathiány miatt a benyújtástól számított 50 napig nem határozható meg, előleget lehet megállapítani. Az ellátást a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság törzsszámmal megjelölve folyósítja.

A rehabilitációs hatóság **komplex minősítés** keretében megvizsgálja a kérelmező egészségi állapotának százalékos mértékét, a rehabilitáció irányát és időtartamát, és a megváltozott munkaképességű személy rehabilitálhatósága esetén rehabilitációs javaslatot készít. Ha a kérelmező a személyes megjelenési kötelezettségének önhibájából nem tesz eleget, úgy kell tekinteni, hogy a kérelmét visszavonta, és az eljárást meg kell szüntetni. Ellátásban részesülők estében a hatóságnak

rendszeresen (leggyakrabban a határozatban szereplő felülvizsgálati időpontban, de az ellátott kérelmére is) felül kell vizsgálnia az ellátásban részesülő állapotát, körülményeit (ez a gyakorlatban sokszor hónapokat csúszik). A 2012. január 1-jétől érvényes minősítési kategóriák:

„B1” minősítési kategóriába az a személy sorolható, akinek az egészségi állapota 51–60% között van (tehát egészségkárosodása 40-49% közötti) és foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható.

„B2” kategóriában az egészségi állapot 51–60% közötti (egészségkárosodása tehát 40-49% közötti), egészségi állapota alapján tartós rehabilitációt igényel, azonban a körülményei miatt nem foglalkoztatható, foglalkozási rehabilitációja nem javasolt.

„C1” kategóriában az a személy sorolható, akinek egészségi állapot 31–50% közötti (egészségkárosodása tehát 50-69% közötti) és tartós foglalkoztatási rehabilitációt igényel.

„C2” kategóriában az egészségi állapot 31–50% közötti (egészségkárosodása tehát 50-69% közötti) és egészségi állapota alapján tartós rehabilitációt igényel, azonban a körülményei miatt nem foglalkoztatható, foglalkozási rehabilitációja nem javasolt.

„D” kategóriában az egészségi állapot 1–30% közötti (egészségkárosodása tehát 70-99% közötti) és csak folyamatos támogatással foglalkoztatható.

„E” kategóriában az egészségi állapota 1–30% közötti (egészségkárosodása tehát 70-99% közötti) és önellátásra részben, vagy csak egyáltalán nem képes.

Az ellátásban részesülőnek tíz napon belül értesítenie kell a hatóságot, ha egészségi állapotában tartós javulás, vagy rosszabbodás következett be, vagy ha keresőtevékenységet folytat és jövedelme 3 egymást követő hónapban meghaladja a minimálbér 150 %-át.

Az ellátásokat a nyugdíjmelésre vonatkozó szabályok szerint, azzal megegyező arányban emelik.

A szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter pályázati úton támogatást nyújthat a munkahely rehabilitációs célú átalakításához, bér-, képzés- és költségtámogatást nyújthat, ha a munkáltató megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatását biztosítja. A 25 főt meghaladó létszámú foglalkoztatók ún. rehabilitációs hozzájárulás fizetésére kötelesek, ha a megváltozott munkaképességűek létszáma nem éri el az 5 %-ot (kötelező foglalkoztatási szint). A megváltozott munkaképességű személy **Rehabilitációs kártyára** jogosult, ha a komplex minősítés alapján foglalkoztathatósága rehabilitációval helyreállítható, vagy tartós foglalkozási rehabilitációt igényel.

Rokkantsági járadék

- 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet a rokkantsági járadékról
- 359/2017. (XI. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és egyes más ellátások 2018 januári emeléséről

Jogosult, aki a 25. életéve betöltése előtt teljesen munkaképtelenné vált, illetve 70 %-os vagy azt meghaladó mértékű egészségkárosodást szenvedett, és nyugellátást, baleseti nyugellátást részére nem állapítottak meg. A 25. életév betöltése után is igényelhető, de kérni kell a megrokkánás időpontjának megállapítását (pl. értelmi fogyatékosok esetében). Az ellátást (legfeljebb 6 hónapra visszamenőleg) attól a hónaptól folyósítja a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság, melyben az igénylő a 18. életévét betölti.

Az ellátás megállapításához szolgálati idő nem szükséges. **Nem kaphatja**, aki térítésmentesen van intézetben elhelyezve. Kaphatja, aki fogyatékosági támogatásban, vagy családi pótlékban részesül, vagy munkaviszonyban áll.

Összege 2018. január 1-jétől 36 365 forint.

Rokkantsági járadékos a helyi tömegközlekedéshez kedvezményes bérlet kiváltására jogosult.

Kérelem nyomtatvány letölthető: Igénybejelentő az ONYF Nyomtatványtárából: K04 rokkantsági járadékhoz.

Fogyatékosági támogatás

- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról,
- 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól
- 359/2017. (XI. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és egyes más ellátások 2018 januári emeléséről

Jogosult az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos, Magyarországon élő (magyarországi lakcímmel rendelkező) magyar állampolgár, letelepedett, valamint bevándorolt jogállású személy, továbbá a magyar hatóság által menekültként, illetve hontalanként elismert személy, vagy a szabad mozgás, vagy tartózkodás jogával rendelkező személy, akinek

- látóképessége teljesen hiányzik vagy aliglátóként kizárólag tapintó-halló életmódra képes (látási fogyatékos), vagy
- aki a beszédnek hallás útján történő megértésére segédeszközzel sem képes, feltéve, hogy halláskárosodása 25. életévének betöltését megelőzően következett be (hallási fogyatékos), vagy
- 14 éves kora előtt fennálló értelmi akadályozottsága közép súlyos vagy annál nagyobb mértékű (értelmi fogyatékos), vagy
- akinek állapota a személyiség egészét érintő fejlődés átható zavara miatt súlyosnak vagy közép súlyosnak minősíthető (autista), vagy
- a helyváltoztatása segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy segédeszközzel eredményesen sem befolyásolható (mozgásszervi fogyatékos), vagy
- állapota kromoszóma-rendellenesség miatt súlyosnak vagy közép súlyosnak minősíthető,
- és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes vagy mások állandó segítségére szorul.

Akinek e fogyatékoságok közül legalább két fogyatékosága van, vagy a beszéd megértésére segédeszközzel sem képes, és a felsoroltak közül egyéb fogyatékosága is van, az **halmozottan fogyatékos**.

Nem jogosult fogyatékosági támogatásra, aki vakok személyi járadékában vagy magasabb összegű családi pótlékban részesül, csak akkor, ha ezen ellátásokra való jogosultságáról lemond.

A kérelmet az első fokon illetékes járási hivatalnál kell benyújtani, fellebbezés esetén a másodfokú hatóság Budapest Főváros Kormányhivatala (BFKH), míg a folyósítása a Magyar Államkincstár - Nyugdíjfolyósító Igazgatóság hatáskörébe tartozik.

A kérelem letölthető a Magyar Államkincstár honlapjáról

A kérelemhez mellékelni kell a háziorvos által kitöltött orvosi beutalót, a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció másolatát és a személyi igazolvány másolatát is. Ha a kérelmező a vizsgálaton nem jelenik meg, úgy kell tekinteni, hogy kérelmét visszavonta, így az eljárás megszűnik.

A fogyatékosági támogatás havi **összege** 2018-ban:

- 21 150 Ft, ha hallási fogyatékos - függetlenül az önkiszolgálási képesség meglététől vagy hiánytól - vagy, ha nem hallási, hanem más fogyatékosága van, és önkiszolgálási képessége nem hiányzik
- 26 032 Ft, ha a súlyosan fogyatékos személynek nem hallási, hanem más fogyatékosága van, és önkiszolgálási képessége hiányzik, vagy halmozottan fogyatékos.

Az ellátást utólag, a tárgyhót követő hónap 5. napjáig folyósítják.

A jogosult állapotrosszabbodás miatt a felülvizsgálat időpontja előtt maga is kezdeményezheti felülvizsgálatát.

Ha a kérelmet azért utasították el, mert a kérelmező nem súlyosan fogyatékos, egy éven belül előterjesztett újabb kérelmet csak akkor bírálják el, ha az orvos igazolja, hogy az igénylő állapota rosszabbodott. Az ellátást ötévenként az orvosszakértői szerv felülvizsgálja. Az ellátás a kérelem benyújtásától esedékes.

Megszűnik a jogosultság, ha a súlyosan fogyatékos állapot nem áll fenn, vagy a felülvizsgálaton nem jelenik meg és a távolmaradását nem igazolja. Szünetel a folyósítása, ha a jogosult 3 hónapot meghaladóan nem EGT tagországba távozik (ezt az ellátottnak be kell jelentenie a járási hivatalnál).

Az ellátásban részesülő személy 90 %-os utazási támogatást kap a helyközi, míg 100 %-os támogatást a helyi közlekedésben. Ennek igénybevételéhez a megállapító szerv hatósági bizonyítványt állít ki.

A rokkantság jogcímén igényelhető özvegyi nyugdíjat és árvaellátást lásd a VI. fejezetben az „Időskorúak ellátásainál”.

Ellátások a szociális törvény alapján

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

A törvény hatálya kiterjed a magyar állampolgárokon kívül a bevándoroltakra, letelepedettekre, hontalanokra, a menekültként, vagy oltalmazottként elismert személyekre, valamint a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyekre (amennyiben három hónapot meghaladóan magyarországi címmel rendelkeznek).

Aktív korúak ellátása – Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

A járási (kerületi) hivatal egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti ellátást állapít meg az egészségkárosodottaknak. A gyermekfelügyeleti támogatás jogcímén megállapított ellátás szabályait lásd a „Munka és munkanélküliség” című fejezetben.

A kérelmet a Budapesten életvitelszerűen élő és hajléktalanszállóra bejelentett, vagy ún. „lakcím nélküli” címmel rendelkező hajléktalanok esetében a BFKH IX. Kerületi Hivatalánál kell benyújtani. Az ellátás folyósításáról a fővárosi és megyei kormányhivatal gondoskodik.

Jogosult, akinek egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy vakok személyi járadékában vagy fogyatékosági támogatásban részesül, feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat. Ha valaki érvényes komplex vizsgálati szakvéleménnyel rendelkezik, azt egy éven belül csak háziorvos által igazolt állapotrosszabbodás esetén vizsgálják felül.

Havi **összege** a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, de nem haladhatja meg a nettó minimális közfoglalkoztatási bér (2018-ban 54 217 Ft) 90%-át. Maximális összege 2018-ban 48 795 Ft, azzal, hogy ha a jogosult családja tagjának foglalkoztatást helyettesítő támogatást állapítottak meg, akkor összege nem haladhatja meg a nettó közfoglalkoztatási bér 90%-ának és a foglalkoztatást helyettesítő támogatás összegének (2018-ban 22 800 Ft) különbözetét. Maximális összege ez esetben 2018-ban 25 995 Ft. A családi jövedelemhatár összege megegyezik a család fogyasztási egységeihez tartozó arányszámok összegének és az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összege 95%-ának (27 075 Ft) szorzatával. A megállapító szerv a jogosultság feltételeit két évente felülvizsgálja.

Ha arra a fővárosi és megyei kormányhivatalban lehetőség van, **hajléktalan** személyek esetében a folyósítás a kormányhivatal házipénztára útján is történhet.

Az ellátásban részesülő kedvezményes bérlet kiváltására jogosult a helyi tömegközlekedésben.

Az Szt. szerinti ellátásokat utólag, minden hónap 5-éig kell folyósítani.

Az Szt. szerinti, első fokon a járási hivatal hatáskörébe utalt hatósági ügyekben a fővárosi és megyei kormányhivatal jár el fellebbezés elbírálására jogosult hatóságként és felügyeleti szervként.

A kérelem letölthető: Korm. R. 3. sz. melléklete, csatolni kell a Korm. R. 1. sz. melléklete szerinti vagyonynyilatkozatot.

Ápolási díj

Ápolási díjra jogosult - a jegyes kivételével - a hozzátartozó, ha állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg (előreláthatólag három hónapnál hosszabb időtartamban állandó ápolást, gondozást igénylő) 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi.

Emelt összegű ápolásra jogosult, aki kiemelt ápolási díjra nem jogosult, de fokozott ápolást igénylő személy ápolását-gondozását végzi. Ilyen személy az, akinek esetében legalább három fennáll az alábbi öt kritérium közül: nem képes étkezni, tisztálkodni, öltözködni, illemhelyet használni, lakáson belül közlekedni. Ennek vizsgálatára az elsőfokú hatóság szakértőt rendel ki.

Kiemelt ápolási díjra jogosult, aki olyan személyt ápol, aki önellátásra nem, vagy csak segítséggel képes, vagy súlyos betegségére, fogyatékoságára tekintettel magasabb családi pótlékban részesülő személyt ápol-gondoz. Annak a személynek áll fent a kiemelt ápolási szükséglete, aki a szakorvosi igazolás alapján:

- más személyes segítsége nélkül nem képes az illemhelyet használni,
- más személyes segítsége nélkül segédeszköz igénybevételével sem képes lakáson belül közlekedni, és
- más személyes segítsége nélkül nem képes az étkezéssel, a tisztálkodással vagy az öltözködéssel kapcsolatos tevékenységcsoportok közül legalább kettőt ellátni.

Az eljáró hatóság dönthet úgy is, hogy az egészségkárosodás és fogyatékoság mértékét ún. komplex minősítés keretében vizsgálja meg.

Az ellátás iránti kérelmet az ápolást végző személy lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes **járási hivatalhoz** kell benyújtani. A folyósításáról a fővárosi és megyei kormányhivatal gondoskodik. Egyazon kérelemben több jogcímen (kiemelt, emelt, alap) is kérhető. Akár mindhárom jogcím alapján is benyújtható egyidejűleg, ez esetben elsődlegesen a kiemelt ápolási díjra való jogosultság feltételeit vizsgálják meg.

Az ápolási díj havi **alapösszege** 2018 évben 32 600 Ft, az emelt ápolási díj összege az alapösszeg 150 %-a (2018-ban 48 900 Ft), míg a kiemelt ápolási díj az alapösszeg 180 %-a (2018-ban 58 680 Ft). Rendszeres pénzellátásban részesülő jogosult esetén ezen összegeknek és a jogosult részére folyósított más rendszeres pénzellátás havi összegének a különbözete.

A települési önkormányzat települési támogatást adhat a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személynek. Ez ápolási díjnak minősül, ha az összege eléri az alapösszeg 80 %-át.

Nem jár az ápolási díj, ha az ápolat két hónapot meghaladóan kórházban, bentlakásos intézményi elhelyezésben részesül, vagy oktatási intézmény nappali tagozatos tanulója, hallgatója, **kivéve** ha a közoktatási intézményben eltöltött idő a kötelező tanórai foglalkozások időtartamát nem haladja meg, vagy az óvoda, a nappali ellátást nyújtó, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatási kötelezettségének időtartama átlagosan a napi 5 órát nem haladja meg, vagy az óvoda, a közoktatási, illetőleg a felsőoktatási intézmény látogatása, vagy a nappali ellátást nyújtó szociális intézmény igénybevétele csak az ápolást végző személy rendszeres közreműködésével valósítható meg. Nem jár továbbá az ápolási díj, ha az ápolat rendszeres pénzellátásban részesül, és annak összege meghaladja az ápolási díj összegét, vagy keresőtevékenységet folytat és munkaideje a napi 4 órát meghaladja.

Meg kell szüntetni, ha az ápolat állapota az állandó ápolást már nem teszi szükségessé, ha az ápoló a kötelezettségét nem teljesíti, az ápolat meghal, ha az ápoló vagy az ápolat tartózkodási joga megszűnt, vagy a fent említett jogosultságot kizáró körülmény következik be. Fogyatékos személy ápolása, vagy kiemelt ápolási díj vonatkozásában a jogosultság továbbra is fennáll, ha az ápoló saját jogú nyugellátásban részesül, és az ápolat súlyos fogyatékosága több mint 20 éve fennáll, vagy az ápolási díjat több mint tíz éve folyósítják.

A folyósítási időtartama szolgálati időnek minősül. Ha arra a fővárosi és megyei kormányhivatalban lehetőség van, **hajléktalan** személyek esetében a folyósítás a kormányhivatal házipénztára útján is történhet.

A kérelem letölthető: Korm. R. 4. sz. melléklete. Az orvosi és óvodai-iskolai igazolások: Korm. R. 5-8. sz. mellékletei. A csatolandó vagyonynyilatkozat: Korm. R. 1. sz. melléklete.

Tartós ápolást végzők időskori támogatása

Jogosult az a személy, aki öregségi nyugdíja megállapítása előtt legalább 20 évig ápolási díjban részesült, és ezen időszakon belül

- legalább egy évig emelt összegű, vagy kiemelt ápolási díjat kapott,
- vagy tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekre tekintettel folyósított családtámogatási ellátásban (GYES) részesült. Ez az időszak legfeljebb tíz év időtartamban vehető figyelembe.

Összege havi 50 000 Ft, és legfeljebb a kérelem benyújtását megelőző hatodik hónap első napjától állapítható meg. Nem minősül nyugellátásnak.

A kérelmet formanyomtatványon a lakóhely szerint illetékes nyugdíjmegállapító szervnél kell benyújtani. Bár az elbíráláshoz szükséges dokumentumokat az eljáró szerv hivatalból beszerzi, az eljárást meggyorsíthatja az ápolási díj vagy GYES megállapító határozatok (közhiteles okiratok) csatolása.

Közgyógyellátás

A közgyógyellátási igazolvány (a továbbiakban: igazolvány) **térítésmentességre jogosít** a társadalombiztosítási támogatásba befogadott egyes gyógyszerekre, gyógyászati segédeszközökre. A gyógyszerkeret a rendszeres gyógyszeres szükséglet támogatását szolgáló egyéni gyógyszerkeretből, és az akut megbetegedésből eredő eseti keretből tevődik össze.

Alanyi jogcímen jogosult közgyógyellátásra:

- az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú,
- az aktív korúak ellátásában részesülő egészségkárosodott,
- a rokkantsági járadékos,
- a rokkantsági ellátásban részesülő, akinek egészségi állapota nem haladja meg a 30%-os mértéket, vagy 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra volt jogosult,
- öregségi nyugdíjban részesül és 2011. december 31-én I. vagy II. csoportú rokkantsági, nyugdíjra volt jogosult, vagy
- az, aki, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.

Normatív jogcímen jogosult, akinek esetében a havi rendszeres gyógyító ellátásnak a térítési díja az öregségi nyugdíj mindenkor legkisebb összegének a 10%-át meghaladja, feltéve, hogy a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkor legkisebb összegének 105%-át, egyedül élő esetén 155%-át.

Az alanyi és a normatív közgyógyellátásra való jogosultságról a járási hivatal dönt, az egészségbiztosítási szerv szakhatósági állásfoglalása alapján. Az alanyi jogosultságot két évre, a normatív jogosultságot egy évre állapítják meg. A közgyógyellátás iránti újabb kérelem a jogosultság időtartama alatt, annak lejártát megelőző három hónapban is benyújtható.

Önkormányzati rendelet alapján települési támogatás nyújtható a gyógyszerkiadások viseléséhez.

Az **egyéni gyógyszerkeret** összege 2018-ban legfeljebb havi 12 000 Ft lehet. Az **eseti keret** éves összege 2018-ban 6 000 Ft. Amennyiben egyéni gyógyszerkeret nem kerül megállapításra (a rendszeres gyógyszerköltség a havi 1000 Ft-ot nem éri el), a gyógyszerkeret megegyezik az eseti kerettel. Az egészségbiztosítási szerv az egyéni gyógyszerkeretet háromhavonta, egyenlő részletekben - első alkalommal a jogosultság kezdő időpontjával - nyitja meg. Ha a szükséges gyógyszerköltség legalább 1000 forinttal megváltozik, az ellátott kérelmére lehetőség van az egyéni gyógyszerkeret év közbeni újbóli megállapítására.

Kérelem letölthető: Korm. R. 9. sz. melléklete. A havi rendszeres gyógyszereszkükségletet a házi orvos igazolja. Orvosi igazolás nyomtatvány: Korm. R. 10. sz. melléklete.

VI. Időskorúak ellátásai

Az időskorúak, amennyiben rendelkeznek egy meghatározott tartamú szolgálati idővel (ledolgozott munkaévekkel), öregségi nyugdíjra, amennyiben nincs meg a szükséges szolgálati idejük, időskorúak járadékára jogosultak.

Öregségi nyugdíj

- 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
- 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény végrehajtásáról
- 359/2017. (XI. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és egyes más ellátások 2018 januári emeléséről

Öregségi **(teljes) nyugdíjra jogosult**, aki legalább **20 év** szolgálati időt szerzett, biztosítási jogviszonyban már nem áll. Az öregségi nyugdíjjogosultság korhatára:

aki 1952. január 1. előtt született:	62 év
1952-ben született:	62,5 év
1953-ben született:	63 év
1954-ben született:	63,5 év
1955-ben született:	64 év
1956-ben született:	64,5 év
1957-ben, vagy ezt követően született, egységesen:	65 év

Öregségi (teljes) nyugdíjra jogosult életkorától függetlenül az a **nő**, aki legalább **40 év** szolgálati időt, de ebből legalább **32 év** kereső tevékenységből származó biztosítási időt szerzett. Szolgálati időnek

számít az 1998 előtti terhességi- gyermekágyi segély, csecsemőgondozási díj, a gyermekgondozási díj, gyermekgondozási segély, a gyermeknevelési támogatás és a súlyosan fogyatékos gyermek után folyósított ápolási díj is, Ha súlyosan fogyatékos gyermekére tekintettel ápolási díjat állapítottak meg, harminc év szolgálati idő szükséges. Ha a nő legalább 5 gyermeket nevelt fel, ez további egy-egy év kedvezményt jelent, illetve minden további gyermek további egy-egy évet (maximum 7 év kedvezmény érvényesíthető).

Öregségi **résznyugdíjra** jogosult, aki a rá vonatkozó korhatárt betöltötte és legalább **15 év** szolgálati időt szerzett, és biztosítási jogviszonyban nem áll.

Nem jogosult, sem teljes, sem résznyugdíjra, aki Magyarországon, vagy EGT vagy szociálpolitikai egyezmény hatálya alá tartozó államban biztosítási jogviszonyban áll.

A korhatár betöltése előtt az adott naptári év végéig szüneteltetik a folyósítását, ha a keresete az adott évben meghaladja a minimálbér 18-szorosát. A saját jogú nyugellátás mellett folytatott keresőtevékenység időtartama szolgálati időként, illetőleg a havi átlagkereset kiszámítása során nem vehető figyelembe.

Az öregségi nyugdíj **összegét** a szolgálati idő és az 1988 után elért átlagkereset határozza meg: ennek az átlagkeresetnek a szolgálati idő időtartamával arányos százaléka. Ha az igénylőre nézve ez kedvezőbb, úgy a számításakor az anyasági, munkanélküli és nyugdíjszerű ellátások összegét figyelmen kívül hagyják. 1996. december 31-e előtt csak a főfoglalkoztatásból származó (nettó) jövedelmet, ezt követően minden jövedelmet figyelembe vesznek a számításakor. A teljes nyugdíj nem lehet kevesebb, mint a mindenkori **öregségi nyugdíj legkisebb összege** (minimálnyugdíj), amely **2008 óta 28 500 Ft.** Aki a korhatár betöltése után a nyugdíj megállapítása nélkül tovább dolgozik, az minden havi jövedelme után 0,5%-os nyugdíjnövelésben részesül. A folyósítást megszüntetik, ha a nyugdíjas közalkalmazotti, közszolgálati jogviszonyba, vagy fegyveres testületbe lép.

A 65 évesnél idősebb állampolgár mind a helyi mind a helyközi közlekedést ingyenesen veheti igénybe. Ezen életkor alatti nyugdíjasok a helyközi utazásokra a nyugdíjbiztosítótól utazási utalványt kapnak, amely évi 16 egyirányú utazásra 50%-os, míg 2 utazásra 90%-os kedvezményt biztosít. A helyi tömegközlekedésben kedvezményes nyugdíjas bérlet vásárlására jogosultak.

Kérelem nyomtatvány letölthető: [Igénybejelentő az Magyar Államkincstár Nyomtatványtárából: K02 öregség nyugdíjhoz](#)

A nyugdíjigénylés szabályai

1998. január elsejétől **szolgálati időnek** az számít, ami után az előírt nyugdíjárulékot megfizették. Ez előtti időkre vonatkozólag szolgálati időnek számít pl. az anyasági és munkanélküli ellátások, a nyugdíj folyósítási ideje, a táppénz, a katonaidő, a szakmunkás tanulmányok és az 1998 előtti felsőoktatási képzés ideje (özvegyi nyugdíj esetén 1998 utánit is elismerik), a kisiparosként-kiskereskedőként végzett munka, a mezőgazdasági- vagy ipari szövetkezetben végzett munka. Az anya ténylegesen megszerzett szolgálati idejét annyszor 365 nappal növelni kell, ahány gyermeke született 1968. január 1-je előtt. Ha ezen gyermeke (gyermekei) tartósan betegnek, illetve fogyatékosnak minősültek (minősülnek), a növelés gyermekenként 550 naptári nap. Ha a minimálbérnél kevesebbet keresett, akkor a szolgálati idő és a biztosítási idő aránya azonos a nyugdíjárulék alapját képező kereset, és a mindenkori érvényes minimálbér arányával. **Nem**

szolgálati idő a 30 napot meghaladó fizetés nélküli szabadság, a szabadságvesztés időtartama (akkor sem, ha a börtönben dolgozott), illetve, ha a vállalkozónak (mezőgazdasági őstermelőnek) járulékfizetési tartozása van.

A nyugellátás csakis formanyomtatvány kitöltésével igényelhető, amely elektronikusan is kitölthető, vagy le is tölthető. A nyugdíjbiztosító a biztosított jogviszonyaira és kereseteire, jövedelmeire vonatkozó, nyilvántartásába bejelentett adatokat a biztosított kérésére, naptári évenként egyszer hatósági eljárás keretében egyeztetési (az elismert szolgálati idő tartamáról, a foglalkoztatók adatairól, a számított jövedelmekről hatósági bizonyítványt állít ki). Az értesítés adatait 60 napon belül lehet vitatni, ekkor van mód a nyilvántartásban nem szereplő jogviszonyok elismertetésére. Sajnos ez az eljárás csak elektronikus ügyintézés keretében kérelmezhető. Az adategyeztetési egyeztetési eljárás a biztosított benyújtott kérelmére vagy hivatalból indul. Az 1960. évben vagy azt követően született biztosítottak, volt biztosítottak esetében 2017. január 1-jétől ötéves korcsoportonként kell az egyeztetési eljárásról szóló értesítést hivatalból megküldeni. Egy ötéves korcsoport kiértékelésére két év áll rendelkezésre.

A személyes, illetve munkaviszonyra vonatkozó adatokat a biztosítóval közölni kell, a dokumentumok hiteles másolatát csatolni kell, az előírt vizsgálatokon a személyes megjelenés kötelező.

Nyugellátás legfeljebb **hat hónapra visszamenőlegesen** igényelhető, de csak attól a naptól állapítható meg, amely napon a jogosultsághoz szükséges összes feltétel bekövetkezik. Saját jogú nyugellátást legkorábban a közalkalmazotti, vagy közszolgálati jogviszony, vagy a munkanélküliség miatti ellátás folyósításának megszűnését követő naptól lehet megállapítani.

Ha az igénylő jogosult, de a megállapítás 30 napon túl elhúzódik, a biztosítónak rendszeres **előleget** külön kérelem nélkül kell megállapítania.

Egészségi állapoton alapuló, egy éven belül ismételten kért ellátást csak akkor bírálják el, ha az igénylő állapota igazolt módon rosszabbodott.

Az ellátást a nyugdíjfolyósító szerv a nyugdíjfolyósítási törzsszám, mint azonosító szám alatt folyósítja. A folyósítást a Nyugdíjfolyósító a megadott címre történő kézbesítéssel vagy átutalással teljesíti.

Az, aki a korhatárt elérte és legalább húsz év szolgálati időt szerzett, kérheti a nyugdíja folyósítás nélküli megállapítását (rögzített nyugdíj). Amennyiben tovább dolgozik legalább 365 napig, és nem kéri a nyugdíja folyósítását, a tényleges nyugdíjba menetelkor - ha számára kedvezőbb - választhatja a rögzített nyugdíj kiszámított és évenkénti emelésekkel növelt összegét. Nem választhatja ezt, aki a korhatár betöltésétől a tényleges nyugdíjazásig eltöltött idő legalább fele része alatt (állandó) özvegyi nyugdíjat folyósítottak. Aki nyugdíjának folyósítás nélküli megállapítását kéri, nem minősül öregségi nyugdíjasnak.

Az igény érvényesítésével kapcsolatos minden ellátás illeték- és költségmentes. Az e törvényen alapuló követelés adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül. A tartozás mérséklésére, vagy elengedésére fizetési kedvezmény engedélyezhető.

Kivételes (**méltányossági**) nyugellátás, valamint kivételes nyugellátás emelése, valamint krízishelyzetben (pl. elemi kár, haláleset, betegség) egyszeri segély kérelmezhető. Kivételes (méltányossági) nyugellátás akkor állapítható meg, ha a kérelmező, vagy hozzátartozói ellátások esetén a jogszerző rendelkezik a nyugdíj megállapításához szükséges szolgálati idő legalább felével.

Kivételes nyugellátás-emelés - legfeljebb háromévenként egyszer - akkor állapítható meg, ha a folyósított nyugellátás havi összege nem haladja meg a 85 000 forintot. Előnyben kell részesíteni férfiaknál a 35, nőknél a 30 év szolgálati idővel rendelkezőket, a 70 éven felülieket, aki háztartásában gyermeket nevelt, illetve aki még nem kapott méltányossági emelést.

Igénybejelentők a Magyar Államkincstár Nyomtatványtárából: K15 nyugellátás méltányossági megállapításához, K 16 méltányossági felemeléséhez, K17 egyszeri segélyhez

Időskorúak járadéka

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól
- 359/2017. (XI. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és egyes más ellátások 2018 januári emeléséről

Időskorúak járadékát igényelheti az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött személy, amennyiben nem szerezte meg az öregségi nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt.

Jogosult, aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és a saját, továbbá a vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg a legkisebb öregségi nyugdíj 85%-át. A járadék havi **összege** ez esetben a legkisebb öregségi nyugdíj 85%-a (**24 225 Ft**).

Az egyedülálló, **75 évesnél fiatalabb** személynek, aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte, de havi jövedelme nem haladja meg a minimál nyugdíj összegét, a minimál nyugdíj összege jár (**28 500 Ft**).

Az egyedülálló, **75. életévét betöltött** személy, ha havi jövedelme nem haladja meg a minimál nyugdíj 135%-át, a minimál nyugdíj 135%-át kapja (**38 475 Ft**)

2018-tól a jövedelmi jogosultsági határok és az ellátás összege a nyugdíjemeléssel megegyező arányban emelkednek.

Jövedelemmel rendelkező jogosult esetén az ellátás összege a minimál nyugdíj fent írt százalékos összegeinek és a jogosult havi jövedelmének a különbözete.

Nem állapítható meg illetve a folyósítást **meg kell szüntetni**, ha a személy előzetes letartóztatásban van, illetőleg szabadságvesztés büntetését tölti, vagy 3 hónapot meghaladó időtartamban külföldön tartózkodik.

Az ellátást a lakó- vagy tartózkodási hely szerinti **járási hivatalnál** kell kérelmezni, az ellátás folyósításáról a fővárosi és megyei kormányhivatal gondoskodik

Az aktív korúak ellátására való jogosultságnak a nyugdíjkorhatár betöltésére tekintettel történő megszüntetését követően a járási hivatal hivatalból eljárást indít az időskorúak járadékára való jogosultság megállapítása iránt, melynek kezdő napja az aktív korúak ellátására való jogosultság megszűnését követő nap.

Az ellátás a **kérelem benyújtásától** állapítható meg,

Kérelem letölthető: Korm. R. 2. sz. melléklete. Hivatalból indult eljárások esetén letölthető: Korm. R. 2/A. sz. melléklete, a csatolandó vagyonynyilatkozat: Korm. R. 1. sz. melléklete.

VII. Hozzá tartozói ellátások

- 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
- 168/1997. (X. 6.) Korm. rendelet a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló törvény végrehajtásáról
- 359/2017. (XI. 30.) Korm. rendelet a nyugellátások és egyes más ellátások 2018 januári emeléséről

Özvegyi nyugdíjat illetve árvaellátást a velük együtt élő házas- vagy élettárs illetve szülő megszerzett jogosultsága alapján igényelhetnek. Aki egyidejűleg több hozzátartozói nyugellátásra jogosult, választhat az őt megillető hozzátartozói nyugellátások közül. A hozzátartozói ellátások iránti kérelem általános szabályait lásd a "A nyugdíjigénylés közös szabályai" c. fejezetben.

Özvegyi nyugdíj

Az ellátásra **jogosult**, akinek házas- vagy élettársa (a továbbiakban: házastárs) öregségi nyugdíjasként halt meg, vagy elhunytáig az alábbi szolgálati időt megszerezte:

ha a házastárs 22 éves kora előtt hunyt el, akkor	az iskolai tanulmányokat követő 180 napon belül legalább 1 napot, vagy 2 évet
22-25 éves kora között	4 évet
25-30 éves kora között	6 évet
25-35 éves kora között	8 évet
35-45 éves kora között	10 évet
45 éves kora után	15 évet

Akkor is jogosult, ha ezt az időtartamot nem szerezte, meg, de az eggyel alacsonyabb életkorhoz előírt szolgálati időt, ezen életkor betöltéséig megszerezte, és ezt követően a szolgálati idejében 30 napot meghaladó megszakítás nincs (a táppénz nem minősül megszakításnak). Szolgálati idő a rokkantsági nyugdíj, ill. ellátás időtartama is.

Élettárs az, aki a jogszerzővel haláláig legalább egy évig megszakítás nélkül együtt élt és gyermekük született, vagy megszakítás nélkül tíz év óta együtt élt. Élettársa után nem jogosult, aki ezen együttélési időszak vagy ennek egy része alatt özvegyi nyugdíjban részesült.

Az **ideiglenes özvegyi nyugdíj** a házastárs halálától számítva 1 évig, árva gyermek esetén annak 1,5 éves, fogyatékos, vagy tartósan beteg gyermek esetén, annak 3 éves koráig jár. Ezt követően (állandó)

özvegyi nyugdíjra az jogosult, aki a rá vonatkozó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, vagy megváltozott munkaképességű, vagy elhunyt házastársától származó legalább két, vagy legalább egy fogyatékos árva gyermeket nevel. Akkor is jár, ha ezen feltételek valamelyike tíz éven belül következik be. Aki elvált, annak csak akkor jár az özvegyi nyugdíj, ha elhunyt házastársától tartásdíjban részesült és a jogosultsági feltételek valamelyike a különéléstől számított 10 éven belül bekövetkezik. Az, akinek házastársa a házasság megkötésekor a rá irányadó öregségi nyugdíjra jogosító életkort már betöltötte, csak akkor jogosult, ha gyermekük született, vagy öt éven át megszakítás nélkül együtt éltek, Több jogosult esetén az özvegyi nyugdíjat egyenlő arányban meg kell osztani.

Összege: Az ideiglenes özvegyi nyugdíj, valamint a saját jogú nyugellátásban nem részesülő, vagy megváltozott munkaképességű özvegy esetében az özvegyi nyugdíj **hatvan** százaléka az elhunyt halála időpontjában számított öregségi nyugdíjának. Akinek van saját jogú nyugellátása, vagy a megváltozott munkaképességűek ellátásában részesül, vagy árvaellátás jogcímén igényli, az elhunyt öregségi nyugdíjának **harminc** százaléka jár. Tartásdíj esetén, annak összegénél több nem lehet.

Megszüntetik az ellátást, ha az özvegy nyugdíjas kora előtt új házasságot köt, vagy már nem megváltozott munkaképességű, vagy már egyik gyermekét sem illeti meg az árvaellátás. **Feléled** a jogosultság az utóbbi két megszüntetési ok újbóli bekövetkezése, vagy megszűnése, vagy korhatár betöltése esetén, a házastárs halálát követő tíz éven belül.

A magánnyugdíjpénztárból a társadalombiztosítási rendszerbe visszalépett elhunyt jogszerző után az özvegyi nyugdíj jogosultsági feltételeinek megfelelő személy - özvegyi nyugdíj helyett - **özvegyi járadékra** jogosult, ha annak összege magasabb, mint az özvegyi nyugdíj összege. Özvegyi járadék fizetése esetén özvegyi nyugdíj nem folyósítható.

Ígénybejelentők a Magyar Államkincstár Nyomtatványtárából: K08 özvegyi nyugdíjhoz

Árvaellátás

Árvaellátásra az a gyermek **jogosult**, akinek nyugdíjas, vagy az özvegyi nyugdíjhoz szükséges szolgálati időt szerző szülője elhunyt. Az örökbe fogadott gyermeknek vér szerinti szülője jogán nem jár, kivéve, ha a gyermeket a vér szerinti szülő házastársa fogadta örökbe. Árvaellátás jár a testvérnek és az unokának, ha őt az elhunyt saját háztartásában eltartotta, és a gyermeknek tartásra köteles és képes hozzátartozója nincs.

Az ellátás a gyermek 16. életévének betöltéséig jár. Ha a gyermek nappali tagozaton tanul, a tanulmányok tartamára, de legfeljebb a 25. év betöltéséig jár. Ha a jogosultság megszűnése előtt a gyermek megváltozott munkaképességűvé válik, ennek tartamára életkorra tekintet nélkül megilleti. Nem érinti a jogosultságot, ha a gyermek vagy életben maradt szülője házasságot köt, vagy örökbe fogadják.

Iskolai tanulmányok címén azt a gyermeket is megilleti, aki betegsége, testi vagy szellemi fogyatékosága miatt tanulmányait magántanulónaként végzi, vagy huszonöt évesnél fiatalabb és a felnőttoktatás keretében folytat tanulmányokat. A jogosultságot nem érinti, ha a középiskola tanulójának a tanuló, illetőleg a felsőoktatási intézmény hallgatójának a hallgatói jogviszonya betegség vagy szülés miatt szünetel.

Az árvaellátás **összege** gyermekenként annak a nyugdíjnak a **harminc** százaléka, ami az elhunyt öregségi nyugdíjként halála időpontjában megillette, vagy megillette volna. E nyugdíj **hatvan** százaléka jár annak, akinek mindkét szülője elhunyt, vagy akinek életben lévő szülője megváltozott munkaképességű. Ha a gyermek mindkét szülője után jogosult az árvaellátásra, azt az árvaellátást kell folyósítani, amelynek összege számára előnyösebb. Legkisebb összege 2018. évben **24 250 Ft**.

A kérelem nyomtatvány letölthető: [Igénybejelentő Magyar Államkincstár Nyomtatványtárából: K11 árvaellátáshoz](#)

VIII. Települési támogatás

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról,
- 63/2006. Kormányrendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

A települési támogatás keretében az önkormányzatok az általuk támogatandónak ítélt, rendeletükben szabályozott élethelyzetekre nyújthatnak támogatást. Annak eldöntése, hogy e támogatás keretében milyen célokra, mely feltételek teljesülése esetén milyen összegű támogatást nyújt, teljes mértékben az önkormányzat mérlegelési jogkörébe tartozik.

Települési támogatás keretében nyújtható támogatás:

- a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez,
- a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére,
- a gyógyszerkiadások viseléséhez,
- a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

Rendkívüli települési támogatásban elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem tudnak gondoskodni vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások - így különösen betegséghez, halálesethez, elemi kár elhárításához, a válsághelyzetben lévő várandós anya gyermekének megtartásához, iskoláztatáshoz, a gyermek fogadásának előkészítéséhez, a nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartásához, a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások - vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak.

Ha a fővárosi önkormányzat és a kerületi önkormányzat nem állapodik meg ettől eltérően, a fővárosban a hajléktalanok számára nyújtott rendkívüli települési támogatás megállapítása a fővárosi önkormányzat feladata.

A települési önkormányzat rendeletében a havi rendszerességgel nyújtott települési támogatás összegét úgy kell szabályozni, hogy az nem haladhatja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, kivéve a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékkezelésre nyújtott támogatást.

Hajléktalanok rendkívüli települési támogatása a fővárosban

- 15/2015. Főv.Kgy. rendelet a Budapest területén tartózkodó hajléktalanok rendkívüli települési támogatásáról

Jogosultak:

- akik bejelentett lakóhellyel nem rendelkeznek, vagy
- bejelentett lakóhelyük a főváros területén lévő hajléktalan szállás,
- akiknek a települési önkormányzat, tekintet nélkül hatáskörére és illetékességére, köteles rendkívüli települési támogatást, étkezést, illetve szállást biztosítani, ha ennek hiánya a életüket, testi épségüket veszélyezteti, így
 - azok a személyek, akik éjszakáikat a főváros közterületein, vagy a főváros területén lévő nem lakás céljára szolgáló helyiségben, vagy a főváros területén lévő hajléktalanszálláson töltik, és ezt a hajléktalanszálló vezetőjének, vagy a Budapesten bejegyzett utcai szociális szolgálat koordinátorának 8 napnál nem régebbi, 1. melléklet szerinti igazolásával bizonyítják, vagy
 - azok a személyek, akik egyéb okból (elemi kár, baleset, bűncselekmény stb.) kerültek életüket, testi épségüket veszélyeztető helyzetbe.

Egy alkalommal csak egy jogcímen adható segély kivéve a krízis segélyt.

A segély iránti kérelmet a Főpolgármesteri Hivatal Hajléktalanok Információs Irodáján kell beadni (Könyves Kálmán körút 84.) személyesen vagy postai úton.

Kérelemhez mellékelni kell:

- a rendelet 2. sz. melléklete szerinti formanyomtatványt
- személyi- és lakcím igazolványt
- hajléktalanszálló vezetőjének vagy bejegyzett utcai szolgálat koordinátorának 8 napnál nem régebbi, a rendelet 1. sz. melléklete szerinti igazolását

A kérelem benyújtásától számított 15 napon belül kell dönteni a megállapított segélyről.

A támogatást készpénzben kel kifizetni a Hajléktalanok Információs Irodáján.

A rendkívüli települési támogatás felhasználásának ellenőrzése:

- A települési támogatás felhasználását a Fővárosi Közgyűléstől átruházott hatáskörben eljárva a főjegyző a szociális munkás igazolása, nyugta, számla vagy bizonylat alapján ellenőrizheti.
- Amennyiben a segélyben részesülő - az előzetes írásbeli támogatás ellenére - hitelt érdemlően nem tudja igazolni a támogatás felhasználását, akkor 3 hónapra kizárható a rendkívüli települési támogatásból.

A jogosulatlanul és rosszhiszeműen felvett rendkívüli települési támogatás összegét vissza kell fizettetni.

Rendkívüli települési támogatások

Munkaképtelen személy rendkívüli települési támogatása

A kérelemhez a felsoroltakon túl szükséges a hajléktalanok háziiorvosi rendelőjében kitöltött **háziiorvosi igazolás**, amely tartalmazza a munkaképtelenség várható időtartamát.

A segélyt egy naptári évben egy alkalommal, 3 havi időtartamra lehet megállapítani. Kifizetése havonta történik. Összege: 7 000 Ft.

Rendszeres ellátást kérelmező személyek rendkívüli települési támogatása

Kérheti, akinek **munkanélküli, társadalombiztosítási, vagy szociális ellátása van folyamatban**, de az ellátást még nem kapja. Legfeljebb 10 havi időtartamra adható, kifizetés havonta. Havonta igazolást kell bemutatni az eljárás folyamatban lévőségéről. Összege: 11 500 Ft.

Munkába álló személyek rendkívüli települési támogatása

A munkába álló jövedelem nélküli, fővárosban tartózkodó személynek állapítható meg. Egy naptári évben egy alkalommal lehet megállapítani. A munkaviszonyt **munkaszerződéssel** kell igazolni. A munkába állást követő 15 napon belül kell a kérelmet beadni. Összege: 25 000 Ft.

Jövedelem nélküli személyek rendkívüli települési támogatása

Kérheti a munkaképes, fővárosban tartózkodó személy, aki nem jogosult egyéb ellátásra. A kérelemhez csatolni kell a **foglalkoztatási osztály** (9. ker. Haller u. 6.) **vagy rehabilitációs hatóság igazolását** arról, hogy együttműködőnek minősül. Egy naptári évben legfeljebb 4 alkalommal adható, minden alkalommal igazolni kell az együttműködést. Összege: 7 000 Ft.

Krízis települési támogatás

A fővárosban tartózkodó személyeknek rászorultság esetén egy naptári évben legfeljebb egy alkalommal rendkívüli települési támogatás állapítható.

Krízis települési támogatás állapítható meg:

- annak a személynek, akinek élete, testi épsége a támogatás nélkül veszélybe kerülne, és ezt a helyzetet 8 napnál nem régebbi okirattal (pl.: rendőrségi jegyzőkönyv, hajléktalanellátó szervezet igazolása) igazolja,
- annak a nőnek, aki várandósságát terhességi kiskönyvvel vagy orvos által igazolja,
- annak a személynek, aki családjában kiskorú gyermeket nevel és a gyermek iskoláztatásához, vagy a gyermek eltartásához, ellátásához segítségre szorul, és ezt családsegítő, gyermekjóléti szolgálat 8 napnál nem régebbi igazolásával alátámasztja, vagy
- annak a személynek, akinek a nevelésbe vett gyermekével való kapcsolattartáshoz segítségre van szüksége, és ezt hatóság által kiállított igazolással, határozattal, bizonyítvánnyal igazolja.

Összege: 7 000 Ft.

Temetési költségekre adható rendkívüli települési támogatás

Aki elhunyt közeli hozzátartozója eltemettetéséről gondoskodott, de a temetési költségek viselése a saját vagy családja létfenntartását veszélyezteti.

- A temetési támogatás megállapítása iránti kérelmet az elhunyt személy halálát követő négy hónapon belül lehet benyújtani, de legfeljebb a temetési számla kiállításától számított három hónapon belül.
- Csatolni kell a temetés költségeiről a kérelmező nevére kiállított számla eredeti példányát, és be kell mutatni az eredeti halotti anyakönyvi kivonatot. A megállapított támogatás összegét vagy a kérelem elutasításának tényét - az arról szóló határozat számával együtt - a temetési számlára rá kell vezetni és azt a kérelmezőnek vissza kell adni.
- Egy haláleset kapcsán kizárólag egy fő részére állapítható meg temetési támogatás.

- A temetési támogatás összege a fővárosban legolcsóbb temetés költségének 20%-a.
- A fővárosban legolcsóbb temetés költségét a Budapesti Temetkezési Intézet Zrt. által közölt adatok alapján kell megállapítani.
- Ha a jogosult kéri, és az eredeti halotti anyakönyvi kivonatot bemutatja, a temetési támogatás a temetés költségeinek kifizetésére előre is adható. Az előleg temetési költségekre való felhasználásával a temetést követő nyolc napon belül, a kérelmező nevére kiállított számla eredeti példányának bemutatásával el kell számolni.

IX. Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

- 1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről,
- 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól

Jogosult aki:

- biztosított: munkaviszonyban áll, tanulószervezővel szakképző iskolában tanul, álláskereső támogatásban részesül, a vállalkozó, egyházi személy, nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony, önkormányzat választott képviselője, társadalmi megbízatású polgármester stb.
- táppénzben, csecsemőgondozási díjban, gyermekgondozási díjban, baleseti táppénzben,
- saját jogú nyugdíjban, hozzátartozói nyugellátásban, rehabilitációs járadékban
- mezőgazdasági járadékban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásában, bányászok egészségkárosodási járadékában, fogyatékosági támogatásban,
- rokkantsági járadékban,
- gyermekgondozási segélyben, gyermekgondozást segítő ellátásban, gyermeknevelési támogatásban,
- aktív korúak pénzbeli ellátásában,
- időskorúak járadékában,
- ápolási díjban részesül,
- nappali rendszerű iskolai oktatásban vesz részt,
- felsőoktatási intézmény nappali képzésében tanuló magyar állampolgár, menekült, oltalmazott, valamint az a külföldi állampolgár, aki ösztöndíj alapján létesített tanulói, hallgatói jogviszonyt,
- megváltozott munkaképességű, és ennek mértéke eléri az 50 %-ot, illetve egészségkárosodott és ennek mértéke eléri a 40 %-ot, vagy egészségi állapota 50 %-os vagy ennél kisebb mértékű,
- a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és jövedelme nem éri el a minimálbér 30 %-át (29 400 Ft),
- a kiskorú, magyar állampolgársággal, menekült vagy oltalmazott jogállással, ha Magyarország területén lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik,
- nem magyar állampolgárságú kiskorú, ha Magyarországon van bejelentett lakóhelye,
- személyes gondoskodást nyújtó bentlakásos szociális intézményben van elhelyezve,
- a gyermekvédelmi rendszerben utógondozási ellátásban részesülő 18-24 éves fiatal felnőtt,
- fogvatartott,
- az 1993. évi III. törvény 54. §-a alapján szociálisan rászorult,
- hajléktalan,
- egészségügyi járulék fizetésére kötelezett személy (az adóhatóságnál kell bejelenteni a 18T1011-es lapon, összege 2018-ban 7320 FT),
- egészségügyi szolgáltatás megszerzése érdekében az egészségbiztosítóval kötött megállapodás alapján jogosult.

Az egészségügyi ellátásra való jogosultságot vagy a biztosítási jogviszonyt követően az egészségügyi ellátásra való jogosultság **45 napig még fennáll**. Ha valaki ennél rövidebb ideig volt biztosítási jogviszonyban vagy kevesebb jogosultsági idővel rendelkezik, akkor a **passzív jogú egészségügyi ellátásra való jogosultság** ezzel megegyező időtartam.

Az egészségügyi szolgáltatásra jogosultság további feltétele, hogy a jogosult **belföldi személynek** minősüljön. Belföldi személy a magyar állampolgár, a bevándorolt, a menekült vagy az EGT-állampolgár (a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény hatálya alá tartozó személy), aki három hónapot meghaladóan Magyarországon tartózkodik és az 1992. évi LXVI. törvény a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szerint bejelentett lakóhellyel rendelkezik.

Hajléktalanok egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságát az alábbi intézmények vezetői jelenthetik be az egészségbiztosítási szervnél:

- hajléktalanok otthona,
- hajléktalanok átmeneti szállása,
- hajléktalanok rehabilitációs intézménye,
- hajléktalanok éjjeli menedékhelye,
- hajléktalanok nappali melegedője.

A bejelentést az egészségbiztosítási szerv formanyomtatványán kell benyújtani. A bejelentésről az intézmény vezetője igazolást ad ki a hajléktalan személy részére. A bejelentés és az igazolás érvényessége a bejelentés napját magában foglaló naptári hónapot követő hatodik naptári hónap utolsó napjáig tart. A jogszabály nem rendelkezik arról, hogy kit tekint hajléktalannak, feltehetően azokat, akik a felsorolt az intézményeket felkeresik.

Egészségügyi szolgáltatás szociális rászorultság alapján

- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról,
- 63/2006. kormányrendelet a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól

A járási hivatal állapítja meg annak a személynek, akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének 120 %-át (34 200 Ft), egyedül élő esetében 150%-át (42 750 Ft) és családjának vagyona nincs. A kérelmet a 63/2006. kormányrendelet 14. számú melléklete szerinti formanyomtatványon kell benyújtani, mellékelve. Az 1. sz. melléklete szerinti vagyon- és jövedelemnyilatkozatot. A szociális rászorultság igazolásáról a járási hivatal egy évig érvényes hatósági bizonyítványt állít ki. A járási hivatal a szociálisan rászoruló személyekről nyilvántartást vezet és bejelenti az egészségbiztosítási szerv felé.

X. A lakhatás támogatása

Lakásfenntartási támogatások a szociális törvényben

2015. március 1-jétől ez az ellátás nem állapítható meg, helyette az önkormányzatok települési támogatás keretében biztosíthatnak támogatást a lakhatáshoz kapcsolódó kiadásokhoz.

Az önkormányzatok lakhatást segítő támogatása

Az 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról alapján 2015. március 1-jétől az önkormányzatok települési támogatások keretében járulhatnak hozzá a háztartások lakhatási költségeihez. A jellemző lakhatást segítő települési támogatások: lakásfenntartási támogatás, adósságsökkentési támogatás, a lakhatáshoz kapcsolódó kiadásokhoz való hozzájárulás, lakbértámogatás, fűtési támogatás, lakásfelújítás támogatása, lakásvásárlási támogatás. A települési támogatásokról az önkormányzatok helyi rendeletet alkotnak.

A védendő fogyasztókat megillető kedvezményekről

- 2007. évi LXXXVI. törvény a villamos energiáról
- 273/2007. Kormányrendelet a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 2008. évi XL. törvény a földgázellátásról
- 19/2009. Kormányrendelet a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 2011. évi CLXX. törvény a hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról

A kedvezményt a szociálisan rászoruló és a fogyatékkal élő fogyasztók vehetik igénybe.

Szociálisan rászoruló fogyasztó az a természetes személy, aki vagy akinek a háztartásában élő személy:

- időszerű járadékában,
- aktív korúak ellátásában,
- lakásfenntartási támogatásban,
- ápolási díjban,
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- otthonteremtési támogatásban részesült (a támogatás megállapításától számított 3 éven keresztül), vagy
- nevelőszülő, hivatásos nevelőszülő, aki saját háztartásában neveli a gondozásába helyezett átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermeket,
- aki a hitelét nem tudta fizetni és e miatt a Nemzeti Eszközkezelő Zrt.-vel bérleti jogviszonyban áll.

Az **igénybe vehető kedvezmények** a részletfizetés és a fizetési haladék, melyet 12 naptári hónapon belül egy alkalommal lehet kérni. A részletfizetés az igénylést megelőző 12 hónap átlagfogyasztásához igazodik (1 havi fogyasztás ellenértékét meg nem haladó tartozásnál 2 hónap, 3 havi esetén 5 hónap, 3 havin túl 6 hónap). A fizetési haladék időtartama legfeljebb 30 nap.

Előrefizető mérő olyan fogyasztásmérő, amely a fogyasztást csak az ellenérték előzetes megfizetése esetén teszi lehetővé, ezért nem lehetséges hátralék felhalmozása. A készülék beszerzési és felszerelési költségei a szolgáltatókat terhelik, továbbá kötelesek gondoskodni a mérők működtetésének biztosításáról. A készülék felszerelésével egyidejűleg meg kell állapodni a fennálló hátralék törlesztéséről.

Fogyatékossgal élő fogyasztónak minősül, aki

- fogyatékosági támogatásban részesül,
- vakok személyi járadékában részesül,
- továbbá az, akinek életét vagy egészségét az villamosenergia/földgázellátásból való kikapcsolás vagy annak megszakadása közvetlenül veszélyezteti.

Igénybe vehető kedvezmény a megkülönböztetett figyelem a méréssel, leolvasással, számlázással, díjfizetéssel kapcsolatban (pl. készpénzben történő számlakiegyenlítés a felhasználási helyen, az általánostól eltérő mérőhely-kialakítás, a számla értelmezéséhez nyújtott egyedi segítség stb.) abban az esetben jár a kedvezmény, ha a kérelmező a háztartásában nincs fogyatékossgal élőnek nem minősülő személy. További kedvezmény a szükségáramforrás biztosítása a tervezett üzemszünet idejére, szünetmentes áramforrás a váratlan üzemzavar következményeinek megelőzése céljából.

Az igénylés feltétele, hogy a szolgáltató az érintett fogyasztót - kérelmére - nyilvántartásába felvegye. A nyilvántartásba vételhez, illetve annak meghosszabbításához használatos adatlap hozzáférhető a szolgáltatók ügyfélszolgálatain, letölthető honlapjukról (pl. Nemzeti Közművek, EON).

Önkormányzati lakások bérbeadása

- 1993. évi LXXVIII. törvény a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról

A helyi önkormányzat tulajdonában lévő lakásra az önkormányzat rendeletében meghatározott feltételekkel lehet szerződést kötni.

Az önkormányzati rendelet a bérbeadás feltételeként meghatározhatja, hogy a lakásbérleti szerződés fennállása alatt a bérlő köteles életvitelszerűen a lakásban lakni.

Az önkormányzati lakások lakbérének mértékét az önkormányzat rendeletében határozza meg, mely lehet

- szociális helyzet alapján, vagy
- költségelven, vagy
- piaci alapon.

Az önkormányzati rendeletben meg kell határozni az önkormányzati lakás szociális helyzet alapján történő bérbeadásának a lakás bérbeadásakor fennálló **jövedelmi és vagyoni körülményekhez igazodó feltételeit**. A nem szociális helyzet alapján történő bérbeadás esetén szabályozhatja a megfelelő óvadék kikötésének lehetőségét és feltételeit.

A szociális helyzet alapján bérbe adott, illetőleg az állami lakás lakbérének mértékét a lakás alapvető jellemzői, így különösen: a lakás komfortfokozata, alapterülete, minősége, a lakóépület állapota és településen, illetőleg a lakóépületen belüli fekvése alapján kell meghatározni.

A szociális helyzet alapján történő bérbeadással érintett bérlők részére az önkormányzati lakbértámogatás mértékét, a jogosultság feltételeit és eljárási szabályait az önkormányzat rendeletében kell megállapítani. A bérbeadó a jogosultság fennállását évente felülvizsgálja és a feltételek megszűnése esetén a lakbértámogatást megszünteti.

A bérbeadó a rendeltetésszerű használatot, évente legalább egyszer ellenőrzi.

A lakás burkolatainak, ajtóinak, ablakainak és a lakás berendezéseinek karbantartásával, felújításával, illetőleg azok pótlásával, cseréjével kapcsolatos költségek viselésére a bérbeadó és a bérlő megállapodása az irányadó; megállapodás hiányában a karbantartással és felújítással kapcsolatos költségek a bérlőt, a pótlással és cserével kapcsolatos költségek a bérbeadót terhelik. A szociális helyzet alapján bérbe adott esetén a fenti munkálatok mindegyike a bérlőt terhelik.

Lakáscélú támogatások

- 16/2016. Korm. rendelet az új lakások építéséhez, vásárlásához kapcsolódó lakáscélú támogatásról
- 17/2016. Korm. rendelet a használt lakás vásárlásához, bővítéséhez igényelhető családi otthoneremtési kedvezményről
- 337/2017. (XI. 14.) Korm. rendelet a három- vagy többgyermekes családok lakáscélú jelzáloghitel-tartozásainak csökkentéséről

Lakáscélú támogatások fajtái:

- vissza nem térítendő állami támogatás (a továbbiakban: családi otthoneremtési kedvezmény);
- adó-visszatérítési támogatás;
- három vagy több gyermekes családok otthoneremtési kamattámogatása,
- három- vagy többgyermekes családok lakáscélú jelzáloghitel-tartozásainak csökkentése

Családi otthoneremtési kedvezmény

A családok otthoneremtési kedvezményére (a továbbiakban CSOK) a házaspárok, élettársak, illetve egyedülálló szülők már meglévő, vagy előre vállalt gyermekeik száma után új, vagy használt lakás vásárlása, illetve a meglévő lakás bővítése esetén vissza nem térítendő állami támogatásra jogosultak.

Mind új, mind használt ingatlanok tekintetében a rendeletek meghatározzák azt a négyzetméterszámot, amellyel a megvásárolt lakásnak rendelkeznie kell. Emellett, CSOK igénybevétele esetén az állam javára 10 évre szóló jelzálogjog, elidegenítési és terhelési tilalom kerül bejegyzésre.

A támogatásra jogosultaknak életvitelszerűen az adott lakásban kell lakniuk a folyósítást követő 10 évig. Ezen időszak alatt a támogatott személynek lakásbiztosítással kell rendelkeznie az érintett lakásra nézve.

Erkölcsei bizonyítvánnyal kell igazolni a büntetlen előéletet, továbbá az igénylőknek - házastársak esetén legalább az egyiküknek - társadalombiztosítási jogvisztonnyal kell rendelkezniük két évre visszamenőleg, és nem lehet az adóhatóságnál nyilvántartott köztartozásuk. Az igénylők körét új lakás vásárlása esetén kiterjesztették a felsőoktatási intézmények nappali tagozatos hallgatóira, a közfoglalkoztatottak ugyanakkor csak használt lakások tekintetében jogosultak a támogatásra.

Akkor is lehet a támogatást kérni, ha az igénylőknek még nincs gyermekük, de gyermekvállalási szándékukról előre nyilatkoznak. Ebben az esetben a támogatás elnyeréséhez gyermektelen fiatal házaspár esetén három, egygyermekesek esetén kettő, kétgyermekesek esetén egy jövőbeni gyermek vállalása szükséges. A teljesítési határidő egy gyermek vállalása esetén 4 év, két gyermek vállalása

esetén 8 év, három gyermek vállalása esetén pedig 10 év. Az új lakásra vonatkozólag az igénylőknek 100 %-os tulajdont kell szerezniük, és nincs felső értékhatár. Az igénylőknek nem kell megválniuk a már meglévő lakástulajdonuktól, ezt a szabály csak a használt lakásoknál érvényes, emellett továbbra is a támogatottak rendelkezésére áll a lehetőség, hogy átvigyék a támogatás összegét egy másik lakásra.

Használt lakás vásárlása esetén a támogatás feltétele legfeljebb két gyermek vállalása. A rendelet azonban megteremti azt a lehetőséget, hogy lakáscélú hitel felvétele esetén, amennyiben a támogatottnak az előre vállaltnál több gyermeke születik, az utóbb született gyermek után további 400 000 forint támogatás igényelhető, de a kedvezmény összege nem haladhatja meg a bekerülési költséget.

A **kérelmet** lakás vásárlása esetén az adásvételi szerződés megkötésétől számított 120 napon belül, lakás építése vagy bővítése esetén pedig az építkezés, vagy bővítés megkezdése előtt kell benyújtani a hitelintézethez. Mind új, mind használt ingatlanok tekintetében a rendeletek meghatározzák azt a négyzetméterszámot, amellyel a megvásárolt lakásnak rendelkeznie kell. Emellett, CSOK igénybevétele esetén az állam javára tíz évre szóló jelzálogjog, elidegenítési és terhelési tilalom kerül bejegyzésre.

A **CSOK összege új lakás esetén** egy gyermek esetében 600 000 Ft, két gyermek esetén 2 600 000 Ft, három vagy több gyermek esetén pedig 10 millió forint, amelynek teljes összege az új lakás bekerülési költségére vagy vételárának kifizetésére fordítható.

Használt lakás vásárlása esetén a kedvezmény összege egy gyermek esetében 600 000 Ft, két gyermek esetén 1 430 000 Ft, három gyermek esetén 2 200 000 Ft, négy vagy annál több gyermek esetén 2 750 000 Ft. A családi otthonteremtési kedvezménnyel megvásárolt lakásban kizárólag a támogatott személyek szerezhetnek tulajdont, a lakás vételára pedig nem haladhatja meg a 35 millió forintot.

Bővítés esetén a kedvezménnyel érintett lakásban az igénylőnek legalább 50 százalékos tulajdoni hányaddal kell rendelkeznie. A meglévő épület, épületrész vagy építmény átalakítását a jogszabály nem minősíti a lakás bővítésének, csak új épületrész kialakítására, valamint emelet-ráépítésre vagy tetőtér-beépítésre vehető igénybe a támogatás

A vissza nem térítendő támogatást vissza kell fizetni, ha a megadott határidő alatt nem sikerül teljesíteni a gyerekvállalást, illetve, ha a gyermek - a jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve - a 10 éves időszak letelte előtt kiköltözik a lakásból. Visszafizetési kötelezettséget teremt a válás, illetve a párkapcsolat felbomlása, valamint az is, ha a támogatottak az ingatlant nem lakáscélra használják, vagy ha azon harmadik személy is tulajdont szerez.

Adó-visszatérítési támogatás

Legfeljebb 150 m² hasznos alapterületű új lakás, építési telek vételárához igényelhető, legfeljebb egy alkalommal a 2015. január 1-jén, vagy azt követően kiállított számla alapján, legkésőbb 2019. december 31-ig. A támogatás kizárólag a 27%-os általános forgalmi adó mértékkel kiállított számla vagy számlák benyújtása esetén vehető igénybe, legfeljebb 5 000 000 Ft-ig. A támogatás feltétele a büntetlen előélet, továbbá, hogy az igénylő legalább 180 napon át biztosítási jogviszonyban állt -

kivéve a közfoglalkoztatottat - vagy középfokú, illetve felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója és köztartozása nincsen. A kérelmet a hitelintézethez kell benyújtani.

Három vagy több gyermeces családok otthonteremtési kamattámogatása

CSOK-ot igénybe vevő három vagy több gyermeces családok új lakás építéséhez vagy vásárlásához felvett hitelintézeti kölcsönükhöz - legfeljebb 10 millió forintig - otthonteremtési kamattámogatást is kaphatnak, vagyis a piaci kamathoz képest 3 százalékkal kisebb mértékű kamatot kell fizetniük a felvett hitel után. Az otthonteremtési kamattámogatás kizárólag forint alapú kölcsönhöz vehető igénybe, a kamat, a költség, valamint a tőke törlesztése is csak forintban történhet.

Három- vagy többgyermekes családok lakáscélú jelzáloghitel-tartozásainak csökkentése

A harmadik vagy további gyermek születése esetén vissza nem térítendő állami támogatás vehető igénybe a Magyarország területén lévő lakást, lakóházat terhelő lakáscélú jelzáloghitel-tartozás csökkentésére

A támogatás feltétele, hogy az igénylő büntetlen előéletű legyen, és az állami adó- és vámhatóságnál ne legyen köztartozása, Házastársak és élettársak - ideértve azt az esetet is, ha a lakáscélú jelzáloghitel-szerződésnek kizárólag az egyik fél az alanya - a támogatást kizárólag együttesen igényelhetik.

A támogatás összege a harmadik és minden egyes további gyermek esetén 1 millió forint. Ha a kérelem benyújtásának időpontjában a lakáscélú jelzáloghitel tőketartozása és annak járulékai összege alacsonyabb az igénybe vehető támogatás összegénél, az igénylő legfeljebb a tőketartozás és annak járulékai összegének megfelelő támogatásra jogosult.

XI. Illeték- és költségmentesség

A közigazgatási hatósági eljárások során különböző **eljárási költségek** merülnek fel. Eljárási költségnek minősül az **eljárási illeték**, az **igazgatási szolgáltatási díj**, és az eljárás során felmerülő egyéb költségek (pl. az iratbetekintési jog gyakorlásával kapcsolatos költség, a tanú és a hatósági tanú költségtérítése, a szakértői díj, fordítási költség). Az illetékekről az 1990. évi XCIII. törvény rendelkezik, az igazgatási szolgáltatási díjat a szakminisztériumok külön rendeletben állapítják meg.

Tárgyi és személyes illetékmentesség

- 1990. évi XCIII. törvény - az illetékekről

A kérelemre indult eljárásokban felmerülő költségeket, ha jogszabály másként nem rendelkezik, **a kérelmező előlegezi meg**. Az illeték tárgyára vonatkozó mentesség (tárgyi illetékmentesség) esetén nem kell illetéket fizetni.

A szociális ügyintézésben leggyakrabban előforduló tárgyuknál fogva **illetékmentes eljárások és iratok**:

- a gyámhatóság előtt kezdeményezett minden eljárás és az ilyen eljáráshoz szükséges irat,
- a foglalkoztatáspolitikai körébe tartozó juttatások valamint nyugdíjazással kapcsolatos eljárások és az eljáráshoz szükséges iratok,
- a munkaviszony, szövetkezeti tagsági viszony létesítéséhez, igazolásához szükséges irat,
- a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai megállapítására irányuló eljárás,
- a szociálpolitikai feladatot ellátó szervnél vagy ilyen intézetnél, intézménynél szociális ügyben kezdeményezett minden eljárás,
- a lakcímnnyilvántartásban a lakcím érvénytelenné nyilvánítására irányuló eljárás,
- az értesítési cím bejelentésével kapcsolatos eljárás,
- az ideiglenes megelőző távollattó határozat elrendelésére irányuló eljárás,
- az áldozatsegítő támogatások engedélyezésére irányuló eljárás,
- a kötelezően elrendelt orvosi vizsgálatokról kiállított igazolások, orvosi bizonyítványok,
- a bölcsődei, óvodai elhelyezéssel kapcsolatos eljárás és az ilyen eljáráshoz szükséges irat,
- a tankötelezettséggel, valamint a középfokú és felsőoktatási intézménybe való felvétellel, a tanulmányokat folytatónak a tanulmányokkal, a tandíjjal, vizsgadíjjal és a tanulóotthoni, kollégiumi, diákotthoni, napközi otthoni elhelyezésükkel kapcsolatos eljárás, továbbá az iskolai és tanfolyami bizonyítvány, **kivéve** a bizonyítvány másolatát, másodlatát,
- az anyakönyvi kivonat kiállítása születés, házasságkötés és haláleset anyakönyvezését követően az érdekelt részére **első ízben**, vagy örökbefogadás esetén az örökbefogadó részére, vagy a házassági anyakönyvből a házastárs részére, vagy a halotti anyakönyvből a házastárs vagy egyenesági rokon részére, vagy a szülők házassági anyakönyvi kivonata gyermek születésének anyakönyvezéséhez, vagy az elhunyt születési és házassági anyakönyvi kivonatának a haláleset anyakönyvezéséhez,
- a házassági név megváltoztatására irányuló eljárás,
- **évente egy alkalommal** az állandó személyazonosító igazolvány és a lakcímet igazoló hatósági igazolvány kiadására irányuló eljárás,
- a családi állapot változásból eredő névváltozás miatt indult eljárás,
- az eltulajdonított okmányok pótlására irányuló eljárás,
- a mozgásában korlátozott személy parkolási igazolványával kapcsolatos eljárás,
- a hatósági erkölcsi bizonyítvány kiállítása iránti eljárás **évente négy alkalommal**,
- a költségmentesség engedélyezése iránti eljárás, valamint a költségmentesség feltételei fennállásának igazolásához kiállított irat.

Ugyancsak nem kell illetéket fizetni azoknak a **szervezeteknek, intézményeknek**, melyek a törvény alapján **személyes illetékmentességben** részesülnek. Ilyenek például a Magyar Állam, a Magyar Nemzeti Bank, az önkormányzatok, egyházak, alapítványok, közalapítványok, egyesületek.

A közigazgatási **hatósági eljárási illetéket** az eljárás kezdeményezését megelőzően, vagy az eljáró hatóság felhívására - a technikai feltételek megléte esetén - elektronikus fizetési és elszámolási rendszeren keresztül, vagy az eljárást kezdeményező iraton illetékbélyeggel, vagy átutalással **kell megfizetni**.

A fővárosi és megyei **kormányhivatalnál, járási** (fővárosi kerületi) **hivatalnál** és a kormányablaknál nem elektronikus úton kezdeményezett közigazgatási hatósági eljárás illetékét - ha jogszabály másként nem rendelkezik az eljárás megindítását megelőzően készpénz-átutalási megbízás útján, vagy

amennyiben a járási hivatalban vagy a kormányablakban erre lehetőség van, az eljárás megindításával egyidejűleg elektronikus fizetési és elszámolási rendszeren keresztül, bankkártyával vagy házipénztárba készpénzzel, vagy az eljárás megindítását megelőzően átutalással kell megfizetni.

Az igazgatási szolgáltatási díjat, amennyiben megállapító miniszteri rendelet eltérően nem rendelkezik, átutalással **kell megfizetni**.

Természetes személyek költségmentessége

- 2016. évi CL. törvény - az általános közigazgatási rendtartásról
- 469/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet az eljárási költségekről, az iratbetekintéssel összefüggő költségtérítésről, a költségek megfizetéséről, valamint a költségmentességről

A hatóság annak a természetes személy ügyfélnek, aki kereseti, jövedelmi és vagyoni viszonyai miatt **az eljárási költséget** vagy egy részét **nem képes viselni**, jogai érvényesítésének megkönnyítésére, vagy törvényben meghatározott más fontos okból **költségmentességet engedélyezhet**. A költségmentesség az eljárási költség előlegezése és viselése alóli **teljes vagy részleges mentességet** jelent. A költségmentesség a kérelem előterjesztésétől kezdve **az eljárás egész tartamára** és a végrehajtási eljárásra terjed ki. A hatóság előlegezi az ügyfél első alkalommal előterjesztett költségmentesség iránti kérelme benyújtásától az arról szóló döntés véglegessé válásáig terjedő időszakban felmerült olyan eljárási költséget, amelynek előlegezése az ügyfelet terhelné.

A költségmentesség **nem terjed ki a jogellenes magatartással okozott költségek viselésére**. Ez esetben a hatóság - a költségmentesség tényétől függetlenül - a költségek felmerülésekor dönt az eljárási költség viseléséről.

A hatóság az **ügyfél kérelmére** engedélyezi a **teljes vagy részleges költségmentességet**. A részleges költségmentesség az ügyfelet valamely eljárási költségfajta vagy az eljárási költség meghatározott százalékanak viselése alól mentesíti.

Teljes költségmentesség akkor engedélyezhető, ha az ügyfél és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozók egy főre jutó havi nettó jövedelme (nyugdíja) nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, és ingatlantulajdonnal nem, vagy kizárólag a lakóhelyeül szolgáló ingatlan tulajdonával rendelkezik, ide nem értve legfeljebb egy ingatlan tekintetében a kétmillió forint becsült forgalmi értéket meg nem haladó tulajdoni részesedést.

Teljes költségmentesség engedélyezhető - jövedelmi és vagyoni helyzetének vizsgálata nélkül - annak az ügyfélnek is, aki a kérelem benyújtásakor:

- aktív korúak ellátására jogosult, időskorúak járadékában, ápolási díjban, vakok személyi járadékában, fogyatékosági támogatásban részesül, valamint, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeket nevel, vagy saját jogán rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- pénzellátásban részesülő hadigondozott és nemzeti gondozott,
- menekült, menedékes, illetve menekültkénti vagy oltalmazottkénti elismerését kérő vagy menedékeskénti elismerését kérő személy számára biztosított ellátásra és támogatásra jogosult,
- hajléktalan.

A Belügyminisztérium 2005. december 16-án kelt állásfoglalása szerint költségmentesség megállapításakor **hajléktalan** a bejelentett lakóhellyel nem rendelkező személy, kivéve, akinek bejelentett lakóhelye hajléktalanszállás, és az a személy is, aki éjszakáit közterületen vagy nem lakás céljára szolgáló helyiségben tölti. Amennyiben az ügyfélnek van bejelentett lakóhelye, ennek ellenére hajléktalannak vallja magát, ilyen tartamú **nyilatkozat** megtétele elegendő ahhoz, hogy az ügyfelet a hatósági eljárásban hajléktalan személynek tekintsék.

Részleges költségmentesség akkor engedélyezhető, ha az ügyfél és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozók egy főre jutó havi nettó jövedelme nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át, és ingatlanulajdonnal nem, vagy kizárólag a lakóhelyül szolgáló ingatlan tulajdonával rendelkezik, ide nem értve legfeljebb egy ingatlan tekintetében a hárommillió forint becsült forgalmi értéket meg nem haladó tulajdoni részesedést.

Különös méltánylást érdemlő esetben - különösen, ha az ügyfél és az általa eltartott személyek létfenntartása veszélyeztetett a teljes költségmentesség feltételeinek hiányában, de a részleges költségmentesség feltételeinek fennállása esetén teljes költségmentesség, a részleges költségmentesség feltételeinek hiányában is részleges költségmentesség engedélyezhető.

A költségmentesség engedélyezésére irányuló **kérelem benyújtásakor igazolni kell** az ügyfél és a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozó **vagyoni és jövedelmi helyzetének** megítéléséhez szükséges körülményeket. Ha az ügyfél, valamint a vele közös háztartásban élő közeli hozzátartozó nem áll munkavégzésre irányuló jogviszonyban és nem részesül nyugellátásban, valamint **egyéb jövedelme sincs**, a kérelemben erről a tényről **nyilatkozni kell**.

Az ügyfél a kérelemben további olyan körülményeket tárhat fel, amelyek alapján a hatóság a költségmentességben részesítheti.

Az eljárási költség előlegezése és viselése alóli költségmentesség a költségmentesség alapjául szolgáló feltételeknek **az eljárás folyamán** történő bekövetkezése esetén **is engedélyezhető**. A költségmentesség alapjául szolgáló feltételek megváltozása esetén a költségmentesség módosítható vagy visszavonható.

Az ügyfél a költségmentesség alapjául szolgáló **feltételek megváltozását** a változás bekövetkezésétől számított **öt napon belül** köteles a hatóságnak bejelenteni. Ha az ügyfél a feltételek megváltozására vonatkozó **bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget**, vagy a költségmentesség engedélyezésére irányuló kérelemben **valótlan adatokat szolgáltat**, a hatóság a költségmentességet engedélyező végzés módosításával vagy visszavonásával egyidejűleg dönt az eljárási költség előlegezéséről és viseléséről.

Illetékek, díjak és költségek, valamint azok alóli mentesség			
irat	költség	jogszabály	költségmentesség
elsőfokú közigazgatási hatósági eljárás	3 000 Ft általános tételű illeték, ha jogszabály másként nem rendelkezik	<u>1990. évi XCIII. törvény</u>	kérhető
magyar állampolgársági bizonyítvány	3 000 Ft eljárási illeték	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> II. melléklet	kérhető
iratmásolat vagy kivonat	Az államigazgatási eljárásban készített hitelesített vagy hitelesítetlen másolat, illetőleg kivonat illetéke oldalanként magyar nyelvű másolat esetében 100 Ft, idegen nyelvű másolat esetében 300 forint. A nem hitelesített fénymásolat illetéke oldalanként 100 Ft. Illetékmentes az adóbevallás másolata, és az a hitelesített vagy nem hitelesített másolat, amely illetékmentes eljáráshoz szükséges.	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> IV. melléklet	kérhető
TAJ-kártya, adókártya	Első alkalommal történő kiadása, illetve eltulajdonítás miatti pótlása díjmentes, 3 000 Ft eljárási illeték, ha kiállítása elvesztés, megsemmisülés vagy megrongálódás miatt válik szükségessé.	<u>1996. évi XX. törvény</u> 9-10. §	kérhető
iskolai bizonyítvány másolat, másodlat	2 000 Ft illeték	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> VIII. melléklet	kérhető
útlevél	5 évre 7 500 Ft, 10 évre, 14 000 Ft. A 18. életévét be nem töltött személy, a 70. életévét betöltött személy, az egy évig érvényes útlevél, illetve a menekültek számára kiállított kétnyelvű úti okmány esetében 2 500 Ft, illeték. Soron kívüli kiállításáért igazgatási szolgáltatási pótdíjat kell fizetni, ez alapesetben 19 000 Ft.	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> IX. melléklet I. pont <u>69/2011 BM rendelet</u> 1. melléklet I. pont	kérhető, de csak különleges esetekben szokták megadni, az útlevél nem alapokmány
jogosítvány	4 000 Ft illeték. 1 500 Ft, ha a kérelmező az öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte, valamint, ha a jogosítvány érvényessége 1 év, vagy annál rövidebb	<u>1990. évi XCIII. törvény</u> IX. melléklet III. pont	kérhető, de csak különleges esetekben szokták megadni, a jogosítvány nem alapokmány
	orvosi alkalmassági vizsgálat 40 év alatt 7 200 Ft, 40 és 60 éves kor között 4 800 Ft, 60 év felett 2 500 Ft	<u>284/1997. Korm. rend.</u> 1. § 6. bekezdés, 2. számú melléklet 3. pont	a szolgáltató a mérséklésre, elengedésre vonatkozó rendelkezéseit szabályzatban állapítja meg
tulajdoni lap másolat	6 250 Ft a papír alapú hiteles másolat, 3 600 Ft az elektronikus dokumentumként szolgáltatott hiteles tulajdonilap-másolat, 1000 Ft a nem hiteles másolat igazgatási szolgáltatási díja, utóbbi természetes személy számára évente két alkalommal ingyenes	<u>1996. évi LXXXV. törvény</u> 28. §	kérhető

XII. Migráció

Ebben a fejezetben a Magyarországra érkező migránsokkal kapcsolatos fogalmakat, a kapcsolódó jogszabályokat és az országban élő migránsokat megillető ellátásokat ismertetjük.

EGT állampolgárok:

- 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról
- 113/2007. (V. 24.) Korm. rendelet a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény végrehajtásáról

Szabad mozgás és tartózkodás joga illeti meg a magyar állampolgárt és az ő nem magyar állampolgár családtagját, valamint EGT állampolgárt és annak családtagját. Az **EGT állampolgár** az Európai Unió tagállama és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes más állam állampolgára, továbbá az Európai Közösség és tagállamai, valamint az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban nem részes állam között létrejött nemzetközi szerződés alapján a szabad mozgás és tartózkodás joga tekintetében az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes állam állampolgára.

A száznyolcvan napon belül **kilencven napot meghaladó tartózkodás jogát** az gyakorolhatja,

- akinek célja keresőtevékenység folytatása,
- aki a tartózkodás teljes időtartamára elegendő forrással rendelkezik önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy tartózkodásuk ne jelentsen indokolatlan terhet Magyarország szociális ellátórendszerére, és biztosítási jogviszony keretében jogosult az egészségbiztosítási szolgáltatások igénybevételére, vagy azok fedezetéről maga gondoskodik, vagy
- aki oktatási intézményben tanul - ideértve a szakképzést, továbbá a felnőttképzést, ha annak képzési programja akkreditált - és tartózkodása teljes időtartama során elegendő forrással rendelkezik önmaga és családtagjai számára ahhoz, hogy tartózkodásuk ne jelentsen indokolatlan terhet Magyarország szociális ellátórendszerére, valamint biztosítási jogviszony keretében jogosult az egészségbiztosítási szolgáltatások igénybevételére, vagy azok fedezetéről maga gondoskodik.

Ha az EGT-állampolgár teljesíti a három hónapot meghaladó tartózkodás feltételeit, akkor családtagja is jogosult tartózkodásra. **Családtag** az EGT-állampolgára házastársa, valamint saját vagy házastársa a 21 életévet be nem töltött vagy eltartott leszármazottja, és eltartott felmenője.

Az EGT-állampolgár három hónapot meghaladó tartózkodás esetén a **93.** naptól köteles a tartózkodását bejelenteni, csatolni kell a tartózkodás feltételeinek fennállását igazoló dokumentumokat. Ha a tartózkodás célja keresőtevékenység, akkor ezt munkaszerződéssel, vagy vállalkozói nyilvántartási számmal, vagy olyan dokumentummal kell igazolni, ami alátámasztja, hogy munkát keres, és a keresőtevékenység megkezdése valószínű. A tartózkodás bejelentéséről a hatóság **regisztrációs igazolást** állít ki.

Elegendő forrással rendelkezik a kérelmező, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem eléri az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét. Nem rendelkezik elegendő forrással az a személy, aki a szociális törvény alapján három hónapot meghaladóan idős korúak járadékában, aktív korúak ellátásában, kiemelt ápolási díjban részesül.

Az EGT-állampolgár keresőtevékenységének megszűnése esetén a tartózkodási jogát megtartja, ha balesettel vagy egészségkárosodással összefüggő és gyógykezelés miatt keresőképtelen, álláskeresővé vált, vagy szakképzésben vesz részt. Ha az EGT-állampolgár álláskeresővé vált, és keresőtevékenysége több mint egy évig tartott, akkor korlátlan ideig maradhat, ha kevesebb, mint egy évig, akkor hat hónapig.

Harmadik ország állampolgárságával (azaz nem EGT és nem magyar állampolgár) rendelkező családtag számára három hónapot meg nem haladó tartózkodás esetén a hatóság **vízumot** állít ki, ennél hosszabb tartózkodás esetén pedig **tartózkodási kártyát**.

Állandó tartózkodásra jogosult az az EGT-állampolgár és az a harmadik országbeli családtagja, illetve a magyar állampolgár harmadik országbeli családtagja, aki öt éven át megszakítás nélkül, jogszerűen Magyarország területén tartózkodott.

Harmadik országbeli személyek beutazása és tartózkodása

- 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról
- 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról

Harmadik országbeli, a hontalan, és aki nem EGT és nem állampolgár. Hontalan az, akit egyetlen állam sem ismer el állampolgárának.

A száznyolcvan napon belül kilencven napot meg nem haladó tartózkodási vízum kiadására a külpolitikáért felelős miniszter, a konzuli tisztviselő és a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Hivatal) és annak országos illetékességgel rendelkező Nyugat-dunántúli Regionális Igazgatósága (Igazgatóság) jogosult.

A száznyolcvan napon belül kilencven napot meghaladó tartózkodás céljából az a harmadik országbeli állampolgár utazhat be és tartózkodhat Magyarországon, aki, rendelkezik érvényes úti okmánnyal, a vissza- vagy továbbutazáshoz szükséges engedéllyel, igazolja beutazása és tartózkodása célját, Magyarországon van szálláshelye vagy lakóhelye, és a tartózkodás időtartamára rendelkezik a lakhatáshoz, megélhetéshez, kiutazás költségeihez anyagi fedezettel, és egészségügyi ellátások tekintetében biztosított, vagy tudja annak költségeit viselni. Továbbá rendelkezik az alábbiak közül valamelyik engedéllyel:

- száznyolcvan napon belül kilencven napot meghaladó tartózkodásra jogosító vízum,
- három hónapot meghaladó tartózkodási engedély,
- tartózkodási engedéllyel: hivatalos, kutatási, családegyesítési, látogatási, keresőtevékenység, stb.
- bevándorlási engedéllyel (2007. július 1-je előtt elbírált),
- letelepedési engedéllyel (2007. július 1-je előtt elbírált),
- ideiglenes letelepedési engedéllyel,
- nemzeti letelepedési engedéllyel,
- EK letelepedési engedéllyel.

A fenti engedélyekről a hatóság igazolást állít ki.

EU Kék Kártya olyan tartózkodási engedély, amely magas szintű képzettséggel rendelkező birtokosát valamely tagállam területén történő tartózkodásra, és egyúttal magas szintű képzettséget igénylő munkavállalásra jogosítja. Legalább egy évre kell kiállítani. Amennyiben a foglalkoztatásra irányuló szerződés ennél rövidebb időtartamra szól, akkor az EU Kék Kártyát a foglalkoztatásra irányuló szerződés

szerinti jogviszony időtartamát három hónappal meghaladó időtartamra kell kiállítani, de maximális időtartama négy év, amely alkalmanként legfeljebb négy évvel meghosszabbítható.

Menedékjog

Az Alaptörvény XIV. cikkelye alapján Magyarország kérelemre **menedékjogot** biztosít azoknak a nem magyar állampolgároknak, akiket hazájukban vagy a szokásos tartózkodási helyük szerinti országban faji, nemzeti hovatartozásuk, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásuk, vallási, illetve politikai meggyőződésük miatt üldöznek, vagy a közvetlen üldöztetéstől való félelmük megalapozott. Nem jogosult menedékjogra az a nem magyar állampolgár, aki Magyarország területére olyan országon keresztül érkezett, ahol üldöztetésnek vagy üldöztetés közvetlen veszélyének nem volt kitéve.

- 2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról,
- 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról

A menedékjogról szóló törvény határozza meg a menedékjog tartalmát, a menekültként, oltalmazottként, menedékesként való elismerés feltételeit. A menedékjogról szóló törvény rendelkezéseit a Genfi Egyezményrel és az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezményrel összhangban kell alkalmazni.

Menedékesként ideiglenes védelembe helyezik azt a külföldit, aki tömegesen menekülők csoportjába tartozik, és az Európa Unió Tanácsa ideiglenes védelemre jogosultként elismer, valamint azokat, akik hazájukból, polgárháború vagy az emberi jogok durva megsértése miatt elmenekülni kényszerülnek. A menedékes kap személyazonosításra alkalmas, egyszeri ki- és visszautazásra alkalmas okmányt, ellátást, támogatást, szállást. A menedékes köteles szálláshelyét a menekültügyi hatóságnak bejelenteni és a hatósággal együttműködni. Az ideiglenes védelem időtartama legfeljebb egy év. Ez alatt az év alatt dől el, hogy elismerik-e a hatóságok menekültként vagy oltalmazottként, de letelepedett státuszt is szerezhethet.

Befogadottként védelemben részesül az a külföldi, aki nem felel meg a menekültként vagy oltalmazottként való elismerés feltételeinek, de fennáll annak a veszélye, hogy származási országába történő visszatérése esetén faji, illetve vallási okok, nemzeti hovatartozása, meghatározott társadalmi csoporthoz tartozása, vagy politikai meggyőződése miatt üldöztetés veszélyének és nincs olyan biztonságos harmadik ország, amely befogadja.

Menekültet többnyire a magyar állampolgárral azonos jogok és kötelezettségek illetik meg, azonban a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választását, valamint a helyi népszavazást kivéve nem rendelkezik választójoggal, és nem tölthet be olyan munkakört, amihez magyar állampolgárság kell. Rendelkezik személyazonosító igazolvánnyal és kétnyelvű úti okmánnyal. Kérheti kedvezményes honosítását.

Magyarország **oltalmazottként** kiegészítő védelemben részesíti azt a külföldit, aki nem felel meg a menekültkénti elismerés feltételeinek, de fennáll annak a veszélye, hogy származási országába történő visszatérése esetén őt súlyos sérelem érné, és nem tudja, vagy az e veszélytől való félelmében nem kívánja a származási országa védelmét igénybe venni. Az oltalmazott a menekültnél kevesebb jogosítvánnyal rendelkezik: nem választhat, és nem kérheti a kedvezményes honosítását.

A **befogadó állomáson tartózkodó menekültet és oltalmazottat** az alábbi ellátások és támogatások illetik meg:

- a befogadás anyagi feltételeinek további biztosítása (a befogadó állomáson nyújtott elhelyezés és ellátás, az utazási kedvezmények igénybevétele),
- az egészségügyi ellátás,
- az oktatási, nevelési költségek megtérítése,
- az ország végleges elhagyásának támogatása.

A **magánszálláson tartózkodó menekültet és oltalmazottat** az alábbi ellátások és támogatások illetik meg:

- az egészségügyi ellátás,
- az ország végleges elhagyásának támogatása.

A **befogadottat** a személyes gondoskodás körébe tartozó ellátások illetik meg:

- a befogadó állomáson való elhelyezés és ellátás,
- egészségügyi ellátás.

A magyar állampolgárság megszerzése (honosítás)

- 1993. évi LV. törvény a magyar állampolgárságról
- 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelete magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról

Kérelemre honosítható a nem magyar állampolgár, ha

- megelőző nyolc éven át folyamatosan Magyarországon lakott,
- büntetlen előéletű és vele szemben büntető eljárás nincs folyamatban,
- megélhetése, lakhatása Magyarországon biztosított,
- honosítása Magyarország közbiztonságát és nemzetbiztonságát nem sérti,
- alkotmányos ismeretekből magyar nyelven vizsgát tett.

Kedvezményesen honosítható a fentiek figyelembevételével,

- aki magyar állampolgárral legalább három éve házasságban él, vagy házassága a házastárs halálával szűnt meg,
- akinek kiskorú gyermeke magyar állampolgár,
- akit magyar állampolgár fogadott örökbe,
- akit magyar hatóság menekültként elismert, vagy
- aki hontalan,
- akinek felmenője magyar állampolgár volt,
- aki legalább tíz éve házasságban él olyan személlyel, aki az állampolgársági kérelem benyújtásának időpontjában magyar állampolgár, vagy öt éve házasságban él olyan személlyel, aki az állampolgársági kérelem benyújtásának időpontjában magyar állampolgár, és közös gyermekük született,
- aki a kérelem benyújtását megelőzően legalább öt éven át folyamatosan Magyarországon volt a lakóhelye, és az ország területén született, vagy kiskorúsága idején létesített magyarországi lakóhelyet,
- aki magyar nyelvtudását igazolja.

Az állampolgársági kérelmet a fővárosi és megyei kormányhivatal járási (kerületi) hivatalához, a fővárosi és megyei kormányhivatal integrált ügyfélszolgálati a magyar konzuli tisztviselőhöz, illetve az állampolgársági ügyekben eljáró szervhez lehet benyújtani.

Migrációs státusz és ellátások						
A törvényi hatály kiterjed	foglalkoztatási támogatások (álláskeresési járadék, nyugdíj előtti álláskeresési segély stb.)	szociális támogatások (időskorúak járadéka, aktív korúak ellátása stb.)	családtámogatások biztosítási időtől és jövedelmi helyzettől függetlenül (családi pótlék, gyermekgondozást segítő ellátás stb.)	családi otthontermelési kedvezmény (CSOK)	gyermekvédelmi támogatások (gyermekvédelmi kedvezmény)	fogyatékosági támogatás
magyar állampolgár	igen	igen	igen	igen	igen	igen
EGT állampolgár három hónapnál rövidebb tartózkodással	nem	nem	nem	nem	nem	nem
EGT állampolgár három hónapnál hosszabb tartózkodással	igen	igen, de csak bejelentett lakóhellyel, azonban nem rendelkezik elegendő forrással az itt tartózkodáshoz, ha három hónapon túl időskorúak járadékában vagy aktív korúak ellátásában részesül	igen - kivéve az anyasági támogatást -, de csak bejelentett lakóhellyel	igen, de csak bejelentett lakóhellyel	igen, de csak bejelentett lakóhellyel	igen, de csak bejelentett lakóhellyel
Letelepedett	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Bevándorolt	igen	igen	igen	igen	igen	igen
tartózkodási engedéllyel rendelkező harmadik országbeli állampolgár.	igen, ha legalább 6 hónapig munkaviszonyban állt Magyarországon	igen, de csak bejelentett lakóhellyel, és csak az időskorúak járadékára	igen, ha legalább 6 hónapra engedélyezték a munkavállalást	nem	nem	nem
EU Kék Kártya	nem	igen, de csak bejelentett lakóhellyel, és csak az időskorúak járadékára	igen - kivéve anyasági támogatás -, de csak bejelentett lakóhellyel	nem	nem	igen, de csak bejelentett lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel
menedékes	igen	nem	nem	nem	nem	nem
menekült	igen	igen	igen	nem	igen	igen
oltalmazott	igen	igen	igen	nem	igen	nem
hontalan	igen	igen	igen	igen	igen	igen

Az egészségbiztosítási törvényben szabályozott pénzbeli ellátások (csecsemőgondozási díj, táppénz), és a megváltozott munkaképességűek ellátásai biztosítási alapú ellátások, ezek megállapítása nem a státusztól, hanem a befizetett járuléktól függ. A saját jogú és a hozzátartozói nyugdíjak megállapítását nemzetközi szerződések szabályozzák, elsősorban nem az állampolgársági státusz, hanem a befizetett járulék függvénye,